

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta
Katedra psychologie a speciální pedagogiky

Bakalářská práce

Životní styl a kompetence majitelů vodících psů

Vypracovala: Šárka Hanzlíková
Vedoucí práce: Mgr. Petr Jánský Ph.D.

České Budějovice 2014

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá životním stylem a kompetencemi majitelů vodících psů.

Vodící pes patří mezi kompenzační pomůcky osob s vážnějšími formami zrakového znevýhodnění. Legislativní vymezení kompenzační pomůcky vodící pes se nachází ve vyhlášce č. 388/2011 Sb. o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením ve znění pozdějších předpisů. Tato kompenzační pomůcka je poskytována dle zákona č. 329/2011 Sb. o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů.

Teoretická část bakalářské práce se skládá ze čtyř hlavních kapitol. První kapitola teoretické části se zabývá definováním zrakového postižení a jeho vlivem na osobnost člověka. V druhé části je definována kompenzační pomůcka vodící pes a také její vymezení ve vyhlášce č. 388/2011 Sb. o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením ve znění pozdějších předpisů. Její podkapitoly se zabývají plemeny vhodnými k výcviku vodícího psa, výběrem vhodného štěněte, výcvikem vodícího psa, který zahrnuje předvýchovu, vlastní výcvik a následné předání novému majiteli, dále také organizacemi, které se zabývají výcvikem vodících psů, a v neposlední řadě je zde stručně shrnuta historie výcviku vodících psů v České republice. Třetí kapitola seznamuje čtenáře s kompetencemi majitele vodícího psa, jeho právy a povinnostmi, je zde nastíněna také legislativa a jiné dokumenty týkající se této problematiky. Poslední kapitola je věnována definování životního stylu a také vlivu osobnosti na jeho životní styl.

V praktické části je zaznamenán průběh a výsledky kvalitativního výzkumu na téma Životní styl a kompetence majitelů vodících psů. Byla zde použita metoda dotazování, pro techniku sběru dat byl zvolen polostandardizovaný rozhovor. Polostandardizovaný rozhovor byl původně proveden se sedmi respondenty, kteří se, mimo jednoho, který v Tyflokabinetu České Budějovice, o.p.s. působil, sdružují právě v Tyflokabinetu České Budějovice, o.p.s., zpravidla vždy jednou v měsíci. Výzkumná

praxe autorku zavedla i mimo prostory Tyflokabinetu České Budějovice, o.p.s., čímž byl výzkum proveden celkově s osmi respondenty. Autorčiným záměrem bylo porovnat dosavadní výsledky s nově získanými.

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jakým způsobem ovlivňují nově nabytá práva a povinnosti životní styl držitele vodícího psa. Dílčím cílem bylo rovněž vytvořit rámcovou představu o chovatelských standardech a postojích běžných uživatelů vodícího psa. Pro bakalářskou práci byly stanoveny tyto výzkumné otázky:

1. Jaký vliv na život klienta mají jeho chovatelské povinnosti a jak se na ně dívá v kontextu výhod přinesených vodícím psem?
2. Jakým způsobem se majitel vodícího psa vyrovnává s faktem stavícím rovnítko mezi pojmy pomůcka - živý tvor?

Pro výzkum bylo stanoveno patnáct otázek, které mají přímou spojitost se dvěma výše uvedenými výzkumnými otázkami, jejichž odpovědi byly získány výše zmíněným polostandardizovaným rozhovorem se všemi osmi majiteli vodícího psa.

Výsledky výzkumu jsou charakteristické svojí shodností, jejich rozdíly jsou v zásadě pouze nepatrné. Výsledky výzkumu u respondenta, který se v současnosti nesdružuje v Tyflokabinetu České Budějovice, o.p.s., nejsou oproti ostatním respondentům rozdílné. Výzkum u všech respondentů jasně potvrdil kladný vztah mezi uživatelem vodícího psa a jeho vodícím psem. U majitelů vodícího psa došlo k předpokládanému zvýšení kvality života. Povinnosti související s držbou vodícího psa, jako je péče o něj, venčení, očkování, nejsou u uživatelů překážkou a znalost práv a výhod je u respondentů na vysoké úrovni.

Výzkumná praxe přivedla autorku ke zjištění, že respondenti, s nimiž byl proveden výzkum, vnímají předěl mezi pojmy vodící pes - pomůcka nebo živý tvor velmi abstraktně. Role vodícího psa se v různých situacích mění, v některých vodící pes zastává roli kamaráda, společníka a v jiných je brán jako pomocník. Tato otázka byla původně míněna konkrétně, ale při výzkumu se ukázala být abstraktní až řečnickou. Její vnímání je tedy přísně individuální a závislé na dané situaci.

Tuto bakalářskou práci lze využít ke studijním účelům studentů příbuzných oborů. Může sloužit jako inspirace pro sepsání jiné vědecké práce. Dále je také určena lidem,

kteří se zabývají problematikou osob se zrakovým znevýhodněním, nebo vodícími psy obecně, popřípadě také vztahem těchto osob k vodícím psům.

Výsledky vyplývající z kvalitativního výzkumu této bakalářské práce mají dle přesvědčení autorky i svůj kvantitativní rozměr. Bylo by tedy žádoucí provést výzkum i kvantitativně a potvrdit tak naplnění vztahu mezi uživatelem vodícího psa a jeho vodícím psem.

Abstract

This Bachelor's thesis deals with the lifestyle and competence of guide dog owners.

Guide dogs belong amongst those compensation tools for people with more serious forms of sight disadvantage. The legislative definition for the compensation tool of the guide dog is specified in regulation No. 388/2011 Ed. about executing some regulation about providing subsidies or benefits to persons with this handicap as amended. This compensation tool is provided by Law No. 329/2011 Ed. on providing subsidies or benefits to persons with a handicap and about the change to laws as amended.

The theory part of the Bachelor's thesis comprises four main chapters. The first chapter of the theory part attends to defining sight handicap and its influence or impact on a person's character. The second part defines the compensation tool of the guide dog as well as its definition in regulation No. 388/2011 Ed. about carrying out certain regulations about providing subsidies or benefits to persons with a handicap as amended. Its sub-chapters attend to breeds suitable for training as guide dogs, choice of a suitable puppy, training the guide dog, which includes pre-training, the training alone and subsequently handing over the guide dog to its new owner. It also includes organisations that deal with training guide dogs and last but not least it summarises briefly the history of training guide dogs in the Czech Republic. The third chapter familiarises readers with guide dog owners' competences, his/her rights and obligations, it also outlines legislation and other documentation associated with this issue. The last chapter attends to defining lifestyle as well as one's influence on his/her lifestyle.

The practical part records the process and results of qualitative research on the topic of Lifestyle and Guide Dog Owners' Competence. The method used here was the method of questioning and a semi-standardised interview was chosen for the gathering data technique. The semi-standardised interview was initially carried out with seven respondents who gather, aside from the one who worked at the Tyflokabinet České Budějovice, o.p.s., at Tyflokabinet České Budějovice, o.p.s.,

usually once a month. Research experience also brought the author outside the premises of Tyflokabinet České Budějovice, o.p.s., which allowed the research to be carried out by eight respondents in total. The author's intention was to compare existing results with those newly acquired.

The aim of the Bachelor's thesis was to find out how newly acquired rights and obligations influence the guide dog holder's lifestyle. The aim was also partially in the creating of a general idea about breeding standards and the attitudes of guide dog users. The following research questions were set for the Bachelor's thesis:

1. What influence do client's breeding obligations have on his/her life and how does he/she see it within the context of advantages brought by the guide dog?
2. How does a guide dog owner cope with the fact that puts an equal sign between the terms tool - living creature?

There were fifteen questions, being directly associated with the two aforementioned research questions whose answers were acquired by the aforementioned semi-standardised interview with all eight owners of a guide dog.

Results of the research are characteristic for their sameness with the differences being basically slight. Results of the research by the respondent who does not currently attend Tyflokabinet České Budějovice, o.p.s., do not differ from those by other respondents. Research by all respondents clearly confirmed a positive relationship between the guide dog user and his/her guide dog. The quality of a guide dog owners' life increased as was assumed. Obligations associated with having a guide dog such as taking care of him/her, taking him/her for a walk and/or vaccination are not an obstacle for the users and their knowledge of the respondents' rights and advantages is of a high level.

The research experience brought the author to discovering that the respondents that had participated in the research see the line between the terms of a guide dog - a tool or living creature in a very abstract way. The role of a guide dog changes in different situations. In some, the guide dog takes the role of a friend and companion whilst in some is a helper. This question was originally meant to be particular but appeared

to be abstract or even rhetorical during research. The way this question is perceived is very individual and depends on a particular situation.

This Bachelor's thesis can be used for studying purposes for students of associated specialisation. It can assist as an inspiration for concluding other scientific work. Furthermore, it is intended for people who deal with the issue of people with visual impairment or guide dogs in general or even these persons' relationship to the guide dogs.

The results stemming from the qualitative research of this Bachelor' thesis are also of a quantitative extent according to the author. So, it would be required to also carry out the research in a quantitative way and therefore to fulfil the relationship between the guide dog user and his/her guide dog.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 5.5. 2014

.....

Šárka Hanzlíková

Poděkování

Chtěla bych poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Petru Jánskému Ph.D. za jeho ochotu a pomoc při jejím zpracování. Dále bych ráda poděkovala všem respondentům, kteří byli ochotni se zúčastnit polořízeného rozhovoru, a také bych ráda poděkovala Tyflokabinetu České Budějovice, o.p.s. za zprostředkování respondentů. V neposlední řadě velký dík patří mé rodině za podporu nejen při psaní bakalářské práce, ale i při celém průběhu studia.

Obsah

Úvod	13
1 Současný stav	15
1.1 Zrakové postižení, druhy a stupně zrakového postižení	15
1.1.1 Vliv zrakového postižení na osobnost člověka	15
1.2 Kompenzační pomůcka vodící pes	16
1.2.1 Pes obecně	16
1.2.2 Vodící pes	17
1.2.3 Vhodná plemena k výcviku	18
1.2.4 Výběr vhodného štěněte pro výcvik	18
1.2.5 Výcvik vodícího psa	19
1.2.5.1 Předvýchova	20
1.2.5.2 Vlastní výcvik	21
1.2.5.3 Předání psa	22
1.2.6 Organizace pro výcvik vodících psů	23
1.2.7 Historie výcviku vodících psů v České republice	24
1.3 Kompetence majitele vodícího psa	25
1.3.1 Práva majitele vodícího psa	25
1.3.2 Povinnosti majitele vodícího psa	28
1.4 Životní styl	32
1.4.1 Vliv osobnosti na životní styl	32
2 Cíl práce	34
3 Metodika	35

3.1	Metody výzkumu	35
3.2	Charakteristika výzkumného souboru	35
3.3	Realizace výzkumu	35
4	Výsledky	39
4.1	Identifikační údaje – pohlaví, věk, vzdělání, etiologie postižení.....	42
4.2	Hlavní důvod pro a hlavní důvod proti pořízení vodícího psa	43
4.3	Údaje o době vlastnění vodícího psa/psů a jejich počtu	43
4.4	Organizace zabývající se výcvikem vodících psů	44
4.5	Získání informací o právech a povinnostech, které souvisejí s držním kompenzační pomůcky vodící pes	44
4.6	Práva a výhody spojené s držbou vodícího psa	44
4.7	Povinnosti spojené s držbou vodícího psa	45
4.8	Zásadní životní změna v souvislosti s vodícím psem, přínos něčeho nového.....	46
4.9	Vliv vodícího psa na trávení volného času	46
4.10	Omezení majitele v užívání vodícího psa	47
4.11	Nejkladnější přínos vodícího psa pro jeho uživatele	47
4.12	Hodnocení vztahu majitele k vodícímu psovi.....	48
5	Diskuze.....	49
6	Závěr	54
7	Použité zdroje.....	56
8	Klíčová slova.....	62
9	Přílohy	63

Seznam použitých zkratk

a.s. – akciová společnost

ADEu – Assistance Dogs Europe

atd. – a tak dále

atp. – a tak podobně

cit. – citováno

č. – číslo

ČR – Česká republika

DOI – Digital Object Identifier

Ed. – Edition

HCC – Hepatocelulární karcinom

ISBN – International Standard Book Number

kol. – kolektiv

MF – Ministerstvo financí

No. – number

o.p.s. – obecně prospěšná společnost

pozn. – poznámka

přepřac. – přepracované

roč. – ročník

rozš. – rozšířené

s. – strana

Sb. – Sběrka zákonů

SONS ČR – Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR

spol. – společnost

SVVP – Středisko výcviku vodících psů

tj. – to je

tzv. – tak zvaný

vyd. – vydání

ZTP/P – zvlášť tělesně postižený s průvodcem

Úvod

Zrak se řadí mezi pět lidských smyslů. Pomocí zraku organismus člověka získává převážnou část informací o okolním světě. Poškození zraku je způsobeno poruchou jedné ze složek zrakového vnímání - zrakové ostrosti, zorného pole, barvocitu, adaptace na tmou, hloubkového vidění a okulomotoriky (Pipeková, 2006).

Osobám se zrakovým znevýhodněním se nabízí široká nabídka kompenzačních a jiných pomůcek. U osob s vážnější formou zrakového postižení zejména s praktickou nebo totální slepotou se také nabízí možnost pořízení kompenzační pomůcky - vodícího psa.

Vodící pes je jednou z kompenzačních pomůcek pro osoby se zrakovým postižením, která je poskytována dle zákona č. 329/2011 Sb. o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů. Je nezpochybnitelnou skutečností, že svému uživateli zkvalitňuje jeho život v různých oblastech, a to zejména v oblasti tzv. prostorové orientace (nedílná součást integrace tyflopeditických klientů).

Tato práce se konkrétně věnuje vlivu vodících psů na životní styl svých uživatelů, zejména se věnuje otázce, jak se do života uživatele vodícího psa promítají jeho nová uživatelská práva a kynologické povinnosti. Vodící pes pro svůj právní statut kompenzační pomůcky nikdy nepřestává být živým tvorem, a tudíž nepozbývá svých vlastních práv.

O vztahu mezi člověkem a psem a jeho vlivu na člověka je také pojednáváno ve zfilmovaném díle Karla Čapka *Dášenka*. Vypravěč Martin Růžek přisuzuje Karlu Čapkovi výrok: „*Když se my lidé budeme chovat lépe k pejskům, budeme se chovat lépe i jeden k druhému*“ (Dášenka, 1979).

V teoretické části je mimo jiné také zmapována legislativa týkající se problematiky vodících psů. Záměrem bylo zamyslet se nad nejcitlivějšími stránkami tohoto systému, čímž je míněno propojení legislativy s praxí. Ideou práce bylo zjistit aktuální stav platné legislativy a životní praxe, pokud jde o kompenzační pomůcku vodícího psa.

Dílním důvodem pro výběr bakalářské práce na téma Životní styl a kompetence majitelů vodících psů je to, že autorka má již od dětství velice blízký vztah ke psům a ke zvířatům vůbec. Mezi další důvody patřila zjištěná nepřítomnost odborné literatury a osobní dlouhodobá zkušenost s daným fenoménem. Konečnému rozhodnutí předcházel příchod nového rodinného příslušníka – čtyřnohého. Některá štěňata ze stejného vrhu byla určena pro výcvik vodících psů.

1 Současný stav

1.1 Zrakové postižení, druhy a stupně zrakového postižení

„Zrakové postižení znamená zpravidla pro postiženého jedince, že jeho schopnost přijímat vizuální informace je omezena, ztížena. U nevidomých osob, tj. s nejtěžší formou zrakového postižení, je tato schopnost úplně vyloučena. Zraková vada ovlivňuje celou osobnost jedince a jeho psychický vývoj. Její vliv je komplexní. Zároveň má úplné nebo částečné porušení zrakových funkcí dopad i na fyzický vývoj jedince (Pipeková, 2006, s. 230).“

Zrakové postižení je způsobeno různě vážnou poruchou zrakové ostrosti, adaptace, akomodace, zorného pole, barvocitu, binokulárního vidění a citlivosti na kontrast (Pipeková, 2006).

Zrakové postižení lze členit podle doby vzniku na vrozené a získané a dle příčiny vzniku na orgánové a funkční. Dalším měřítkem dělení je stupeň zrakové vady. Mezi stupně zrakových vad patří slabozrakost, nevidomost, zbytky zraku a poruchy binokulárního vidění. Nevidomost se dále dělí na praktickou a totální (Pipeková, 2006).

Těžké formy zrakového postižení a slepota patří k závažným problémům na celé naší planetě. Podle Světové zdravotnické organizace existuje ve světě přibližně čtyřicet milionů nevidomých osob (Autrata, Vančurová, 2002).

1.1.1 Vliv zrakového postižení na osobnost člověka

Zrakové postižení má vliv na osobnost jedince a současně na jeho psychický vývoj ve třech oblastech, mezi které patří poznávací procesy, pohybový vývoj a socializace (Pipeková, 2006). Působení zrakového postižení na jedince je možno snížit výchovou, vzděláváním a rehabilitací (Hamadová, Květoňová, Nováková, 2007).

Poznávací procesy jedince se zrakovým postižením jsou značně omezeny dle typu a stupně zrakové vady. Oproti intaktním osobám se zrakové vnímání odlišuje stupněm úplnosti, rychlosti a přesnosti zobrazení, zúžením a stavu zorného pole. Zásadní je

využití zůstatku vidění např. formou zrakové stimulace či reedukace zraku. Zrakové vnímání bývá nejčastěji kompenzováno prostřednictvím sluchového a hmatového vnímání. Sluchové vnímání plní podstatnou roli při sociální a prostorové orientaci, pro kterou je zásadní schopnost rozpoznání zvuku a sluchová paměť. Pomocí hmatového vnímání je poznáván velmi blízký okolní svět. Vnímání pomocí hmatu je v mnoha ohledech náročnější. Lze vnímat věci pouze od částí k celku a jen v prostoru, který je pomyslně ohraničen koncem rukou. Velký význam pro jedince se zrakovým postižením má také řeč, která, pokud se jedinec nachází v podnětném prostředí, nebývá narušena (Pipeková, 2006; Hamadová, Květoňová, Nováková, 2007).

Pohybový vývoj bývá u jedinců se zrakovým postižením často opožděn. Oproti zrakově řízenému pohybu je pohyb za zvukem komplikovanější a nachází se až v dalším vývojovém stádiu. Nejvíce problémů vzniká při prostorové orientaci a samostatném pohybu, a proto je důležitý jejich nácvik (Pipeková, 2006; Hamadová, Květoňová, Nováková, 2007).

Při socializaci u zrakově postižených dochází často ke vzniku jistých překážek. Jedná se především o nemožnost učení nápodobou, nedostatek kontaktu při dorozumívání, vznik potíží při vytváření přátelství a při jiných sociálních situacích (Pipeková, 2006).

1.2 Kompenzační pomůcka vodící pes

1.2.1 Pes obecně

Pes je společníkem při hře, svého majitele seznamuje s běžnými věcmi, které přináší život, jako je rozmnožování, narození, onemocnění a úmrtí. Ovlivňuje způsob života majitele prostřednictvím sociální komunikace, zvyšováním jeho tělesné a duševní kondice. Pes v člověku vyvolává samoléčebné schopnosti, přispívá k pozitivnímu myšlení, působí proti stavům deprese a stresu (Nerandžič, 2006).

Psi nemají vzhledem k člověku vedoucí postavení, podobně tak jako štěňata vůči dospělým psům (Velemínský, 2007).

Život bez psa si majitelé psů už často vůbec nemohou představit. Zastává v jejich životě mnoho nepostradatelných rolí – přítel, lékař. Je stále s nimi a nikdy je neopouští (Galajdová, Galajdová, 2011).

Pes není věc a budoucí majitel si musí rozmyslet, zda je ochoten psovi věnovat prostředky a také svůj čas. Pes má své fyzické a citové potřeby, které by měly být uspokojovány (Nerandžič, 2006).

Pro soužití člověka se psem je důležité, aby se pes naučil základním návykům. Lze říci, že psi, kteří jsou považováni za hodné a vychované, žijí ve svých domovech šťastně a spokojeně (Miller, 2012).

Na psy by se mělo nahlížet spíše jako na rovnocenné tvory (Eichler, 2009). Říká se, že pes je nejlepším přítelem člověka a také naopak člověk je nejlepším přítelem psa. Tento vztah je v zásadě oboustranný (Diatka, 2012).

1.2.2 Vodící pes

Vodící pes je dle vyhlášky č. 388/2011 Sb. o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením ve znění pozdějších předpisů považován za zvláštní pomůcku, která je určena osobám s těžkým zrakovým postižením.

Vodící psi jsou speciálně vycvičení psi, kteří slouží k doprovodu nevidomých osob (Frančeová, Hutařová, 2005).

Pro mnohé nevidomé je vodící pes neodlučitelnou součástí života, stálým společníkem, pomocníkem pro nezávislý život a orientaci v prostoru (Michálek, Vojtíšek, Vondráčková, 2010).

Pes umožňuje člověku být volný a samostatný. Je to věrný přítel, který dělá člověku společnost. Často bývá prostředníkem při navazování vztahu s lidmi. Naplňuje člověka pozitivními pocity (Galajdová, Galajdová, 2011).

1.2.3 Vhodná plemena k výcviku

V České republice se pro výcvik vodících psů využívají převážně plemena, která jsou klidná, neagresivní, ochotná pracovat a u kterých se v nadměrné míře vyskytuje láska k lidem. Nejčastěji se jedná o zlaté retrívry, labradorské retrívry a jejich křížence, flat coated retrívry, chespeak by retriever, border kolie, krátkosrsté kolie, německé ovčáky, belgické ovčáky malinois, australské ovčáky, labradoodle (kříženec labradorského retrívra a královského pudla), královské pudly a další. Jestliže se najde vhodný jedinec, je možné vycvičit jakoukoliv rasu (Lebedová, 2013a).

Pro oboustrannou spokojenost jak majitele vodícího psa, tak vodícího psa je potřebné, aby došlo ke správnému výběru. Budoucí majitel by si měl velmi dobře rozmyslet, k jakému účelu si vodícího psa pořizuje. Není tak důležité, jak pes vypadá, ale spíše jak se chová, jaký je jeho temperament. U psů se temperament převážně dělí na tři stupně - klidný, středně temperamentní a temperamentní. Dalším důležitým bodem ve výběru by měla být i přátelskost a vřelost k cizím lidem. Budoucí vlastník by měl vědět, jestli má zájem o to, aby byl jeho vodící pes vstřícný ke každému, nebo aby cizí lidi spíše přehlížel (Lebedová, 2013c).

Podstatná je také přizpůsobivost psa, schopnost zvyknout si v krátkém čase na nové prostředí, protože dochází několikrát ke změnám „pánů“ (Diatka, 2012).

1.2.4 Výběr vhodného štěněte pro výcvik

Výběr štěněte pro výcvik vodícího psa je velice náročný. Cílem výcviku je zdravý a vyrovnaný jedinec, který bude schopen stoprocentně plnit svou funkci vodícího psa. Proto je důležité, aby štěně mělo co nejlepší vlastnosti, přehnaná temperamentnost nebo naopak laxnost není žádoucí, nesmí být agresivní, ani bázlivý. Zásadní je také jeho dobrý vztah k lidem (Lebedová, 2013a).

K prvním testům štěnat dochází ve věku sedmi až osmi týdnů, jedná se o výběrový test, který byl přijat z jiných zemí. Bohužel ani po tomto testu není jasné, zda ze štěněte

bude moci být vodící nebo asistenční pes (Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR, Středisko výcviku vodících psů, 2003).

1.2.5 Výcvik vodícího psa

Díky zdomácnění psa se ve vývoji mláďat prodloužila jejich socializační období. Představuje to dobu od tří týdnů až do tří měsíců. Během tohoto období dochází k hlubokému rozvoji socializace, tvoří se základ pro upevňování vztahu a dorozumívání mezi majitelem a psem. Psi jsou schopni komunikovat jak na verbální, tak na neverbální úrovni (Velemínský, 2007).

Dle erudovaných odborníků ze SVVP neexistuje přesně daný harmonogram kdy, jak a co budoucího speciálně vycvičeného psa učit. Dle vyhlášky č. 388/2011 Sb. o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením ve znění pozdějších předpisů je v příloze č. 2 ustanoveno třicet čtyři dovedností, které musí slepecký pes po výcviku umět. Tyto dovednosti jsou cílem výcviku, cesta k nim se liší individualitou každého psa. U jednotlivých psů začíná výcvik stejně, pes se seznamuje s postrojem, učí se chodu v tahu atd. Postupuje se samozřejmě od nejjednodušších povelů ke složitějším dle individuality jedince. V předvýchově se postup výcviku praktikuje stejně jako u samotného výcviku. S přibývajícím věkem jsou na štěně kladeny vyšší a vyšší nároky. Pro výcvik jsou labradorští retrívři bráni jako číslo jedna díky vstřícnosti, ochotě pracovat, nekonfliktnosti a v neposlední řadě kvůli dobrému vztahu k lidem. Toto plemeno lze užít téměř u všech uživatelů. Pokud se budoucí majitel rozhodne pro jinou rasu, například ovčáka, jsou předpokladem zkušenosti se psy. Zásadou pro výcvik je, aby psa práce bavila, pokud pracuje s nechtí, nemá smysl ve výcviku pokračovat. Psi nejsou v žádném případě cvičeni k obraně majitele. Výcvik se s obranou vylučuje. Vodící psi jsou cvičeni k tomu, aby nebyli agresivní k osobě, která chce majiteli vodícího psa pomoci. Brání člověka jako každý jiný pes, ale neútočí okamžitě. Nesmí se opomenout školení klientů, při kterém si člověk vytypuje rasu psa, temperament a jeho vlastnosti.

Není vhodné, aby se člověk upnul na konkrétního psa. Může se stát, že u psa nastane nějaká komplikace a pak je situace velice nepříjemná.

1.2.5.1 Předvýchova

Pro psa je důležité, aby si v klidu prožil své dětství, nelze začít se speciálním výcvikem už od narození. Štěňata jsou proto umisťována do dobrovolnických rodin (Diatka, 2012).

Předvýchova je zahájena přibližně ve dvou měsících věku štěněte. Hlavním úkolem rodiny, která štěně převezme, je naučit ho hygienickým zásadám a základní poslušnosti. Pes se musí naučit chůzi na vodítku, cestovat dopravními prostředky, nevsímat se ostatních psů, protože v dospělosti se bude muset soustředit pouze na vedení svého majitele. V předvýchově se štěně musí naučit základním povelům, jako sedni, lehni, vstaň, nejdůležitější ze všeho je, aby se naučil přiběhnout na přivolání. Pro psa je důležité od počátku navštěvovat rušná místa, čekárny, poštu, úřady. Vítaný je také kontakt s dětmi. V rodině se může nacházet ještě další pes, podmínkou však je, aby se výcvik štěněte uskutečňoval samostatně. Povinností předvychovatelů je zúčastňovat se kontrolních setkání. Dochází zde ke kontrole získaných schopností a dovedností psa a k prověřování jeho povahy. Předvychovatel měsíčně dostává peníze na pokrytí nákladů spojených s výchovou psa a krmiva pro psa. Jsou mu také propláceny náklady spojené s očkovaním a případným ošetřením psa. Předvýchova musí probíhat v bytě, protože jak při výcviku, tak poté u majitele vodícího psa v něm pes bude pobývat. V sedmi měsících věku musí být štěně podrobena zdravotním testům, při kterých by mohla být zjištěna případná závažná onemocnění (Lebedová, 2013a).

Pokud v předvýchově nenastanou nějaké komplikace, po dvanácti měsících končí. Pro předvychovatele je to velice těžké období. Je důležité vědět, že všechno úsilí proběhlo pro dobro jiné osoby - budoucího majitele vodícího psa (Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR, Středisko výcviku vodících psů, 2003).

1.2.5.2 Vlastní výcvik

Po předvýchově, ale i během předvýchovy dostává cvičitel od předvychovatele důležité informace o povaze psa, o tom, co ho baví, jaké jsou jeho silnější a slabší stránky (Diatka, 2012).

Pro zařazení psa do vlastního výcviku je nutné, aby došlo k podrobnému veterinárnímu vyšetření (Dvořák, 2012b).

Ve vlastním výcviku se pes pod dohledem kvalifikovaného instruktora učí povelům, sloužícím k výkonu, k poslání. Vodící pes se musí naučit zvládat okolo padesáti cviků. Není přesně určeno, kdy s výcvikem začít, vše záleží na předvýchově. U některých štěňat lze začít v osmi nebo devíti měsících, u jiných až kolem jednoho roku (Lebedová, 2013a).

K výcviku dochází dle přesně daného harmonogramu, podle něhož se pes učí různé cviky a praktické dovednosti, jak bez problémů vést člověka na jakémkoli místě, při jakýchkoli okolnostech. Speciálně vycvičený pes musí zvládnout samostatně se rozhodnout, pokud dojde k nenadálé situaci (Dvořák, 2012b).

Mimo jiné se musí naučit vyhledat dveře, schody, pult, schránku. Musí bez problému zvládat odbočit, zastavit se, rozejít se, obcházet překážky, zvedat věci. Za nejobtížnější je považováno neuposlechnutí rozkazu, pokud majiteli vodícího psa hrozí nebezpečí. Vodící pes musí vyčkat, dokud jeho pán nezjistí, že se před nimi nachází překážka (Lebedová, 2013a).

Je důležité, aby se pes naučil zvládat pohyb v prostorách, kde se vyskytuje velké množství lidí, jako jsou například čekárny, lékárny, restaurace apod. (Dvořák, 2012b).

Cílem výcviku je současně vychovat takového psa, který dokáže reagovat na vzniklé situace, ale také psa, který poslouchá svého pána. Pro výsledný efekt je zásadní jejich společné soužití (Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR, Středisko výcviku vodících psů, 2003).

Během výcviku může dojít k vyřazení psa z výcviku z důvodu jeho malého sebevědomí, agresivity, pokud mu jeho práce nedělá dostatečnou radost. Pes musí být

celkově fyzicky a duševně zdrav. Pokud k vyčlenění jedince dojde, jako první je pes nabízen pečovatelské rodině, často o něj také žádají rodiny s dětmi s postižením nebo starší osoby, které mají pocit prázdnoty. Samozřejmě je možnost vždy provést kontrolu u rodin, kterým byl pes svěřen (Dvořák, 2012b).

1.2.5.3 Předání psa

Předání psa předchází výcvik jeho budoucího majitele. Často se jedná o osoby, které nemají se psy žádné zkušenosti, proto je důležité informovat je o věcech, které souvisejí se soužitím se psem. Klient se musí zúčastnit školení, kde je zásadní zjistit, jak se klient samostatně pohybuje a jak se orientuje v prostoru. Pro zjednodušení výběru jsou klientovi představena všechna plemena psů, která jsou ve výcviku (Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR, Středisko výcviku vodících psů, 2003).

Školení budoucího majitele vodícího psa vyžaduje poměr jeden instruktor na jednoho studenta, popřípadě na dva studenty. Čas pro komunikaci a opakování je důležitý. Školení by mělo být intenzivní a mělo by zahrnovat techniky pro držení rukojeti psa, udržení správné pozice (Martine, Meteyer, Purcell, Zubrycki, 2012).

Po školení navštíví instruktor bydliště budoucího majitele vodícího psa, kde je potřeba, aby se seznámil s prostředím, ve kterém se bude majitel a pes nacházet. Instruktor poradí klientovi, kde psa venčit, kam chodit do veterinární ordinace atd. (Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR, Středisko výcviku vodících psů, 2003).

Jako poslední krok, zato ten nejdůležitější, je výběr konkrétního speciálně vycvičeného psa podle požadavků a potřeb majitele (Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR, Středisko výcviku vodících psů, 2003).

Při samotném předávání přijíždí klient do střediska výcviku a přibližně jeden týden zde zůstává. Během této doby se klient seznamuje s vodícím psem, který se nachází v jemu známém místě. Druhá část předání probíhá v místě pobytu, kdy se majitel s vodícím psem učí konkrétní cesty, které jsou pro něj zásadní (Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR, Středisko výcviku vodících psů, 2003).

1.2.6 Organizace pro výcvik vodících psů

Organizace napomáhají osobám s různým typem zrakového postižení k soběstačnosti, nezávislosti na okolí, k integraci, k návratu do vzdělávacího nebo pracovního procesu, k pocitu svobody a bezpečí pomocí služby vodících psů (Daušová, 2013b; Dvořák, 2012a).

Organizace poskytují komplexní péči, která zahrnuje poskytnutí základních informací žadateli se zájmem o speciálně vycvičeného psa, jejich výchovu, výcvik, předání, secvičení majitele se psem a následnou péči (Daušová, 2013b).

Výcvik speciálně cvičeného psa je konkrétně přizpůsoben budoucímu majiteli psa s ohledem na jeho potřeby (Kaufmanová, 2005).

Pro organizace zabývající se výcvikem psů, po kterém psi plní funkci pomůcky usnadňující mobilitu, je důležité včasné porozumění individualitě psa. Štěňata jsou obvykle testována na různé podněty, aby byla možnost zjistit jejich budoucí chování (Asher, 2013).

Organizace nabízejí různé ukázkové činnosti, přednášky, besedy, ale také pobyty, které slouží ke zvýšení soběstačnosti osob s různými typy postižení zraku, dochází zde také ke zlepšení využití vodícího psa (Daušová, 2013a).

Středisko výcviku vodících psů SONS ČR

Středisko je jedním z členů Mezinárodní federace škol pro výcvik vodících psů, která má své působíště ve Velké Británii (Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR, Středisko výcviku vodících psů, 2003).

Helpes - Centrum výcviku psů pro postižené

Helpes je profesionální nezisková organizace, která poskytuje sociální služby a která je členem mezinárodní organizace Assistance Dogs Europe a Assistance Dogs International, jež sdružuje poskytovatele těchto služeb. Tato organizace jako jediná v České republice získala Certifikát světové organizace Delta Society (Daušová, 2013b).

Škola pro výcvik vodících psů a občanského sdružení VODICÍ PES

Škola pro výcvik vodících psů v roce 2006 obdržela certifikát The International Guide Dog Federation (Dvořák, 2012a).

Pes pro tebe

Organizace Pes pro tebe je členem mezinárodní organizace ADEu Assistance Dogs Europe, jež se zabývá kontrolou dodržování úrovně a dále se zaměřuje na zajištění výměny informací mezi jednotlivými organizacemi, které se věnují výcviku psů (Lebedová, 2013b).

Pes pomůže

HE+PA výcvik vodících psů

1.2.7 Historie výcviku vodících psů v České republice

První počátky výcviku vodících psů se u nás díky Josefu Podhorskému objevily v letech 1922 až 1924. Rozvoj nastal až v 60. letech, zasloužili se o něj kynologové Miroslav Fišer, Josef Dvořák, Jan Skuhrovský a Josef Ambruster. Jejich práce byla značně ztížena tehdejšími politickým režimem, kdy bylo zamezeno přístupu informací. Museli se spolehnout jen sami na sebe a učit se ze svých vlastních poznatků. Pilnou prací se naučili, co mohou od psa očekávat a co je pro osoby se zrakovým postižením nejzásadnější. Problémem stále zůstávalo financování. Až v roce 1974 bylo založeno výcvikové centrum na základě smlouvy mezi Ústředním výborem svazu invalidů a chemickým podnikem Spolana Neratovice. O čtyři roky později byl výcvik psů přemístěn pod výrobní podnik Meta Praha. Během osmdesátých let podnik Meta navázal spolupráci s cizinou a založil výcvikové středisko v Neratovicích. Z finančních důvodů nedošlo k naplnění cíle. V této době byli vedoucí výcviku velmi omezováni vedením podniku Meta a zároveň bylo pro jedince se zrakovým postižením velmi obtížné získat vodícího psa, často docházelo k dlouhým čekacím lhůtám. V roce 1985 byl založen Klub držitelů vodících psů za pomoci Miroslava Fišera a Miroslava Podobského, tento klub funguje až do dnešní doby. V roce 1990 vznikla Česká unie

nevidomých a slabozrakých. V roce 1991 byla zřízena sekce výcviku vodících psů, která se v roce 1994 stala přidruženým členem Mezinárodní federace škol výcviku vodících psů pro nevidomé. V roce 1991 začala tato organizace s předvýchovou štěňat v rodinách. Kvalita výcviku se velmi zlepšovala a poptávka po vodících psech se zvyšovala, stále však chyběly vlastní prostory. V roce 1997 byly již zpřístupněny některé prostory nově zřízeného centra v Praze - Jinonicích, jehož stavba byla zahájena rok předtím. V 1999 byl zřízen tzv. Domeček – budova pro klienty, kde pobýli první týden se svým profesionálně vycvičeným psem. V roce 1997 získalo Středisko pro výcvik vodících psů plnoprávné členství v Mezinárodní federaci škol výcviku vodících psů pro nevidomé (Jasenovcová, 2013).

V roce 2001 byly založeny čtyři organizace, které se zabývaly a neustále se zabývají výcvikem vodících psů, Helpes, Pes pro tebe, Pomocné tlapky a Pes pomůže (Pilzová, 2008).

1.3 Kompetence majitele vodícího psa

1.3.1 Práva majitele vodícího psa

Dle zákona č. 223/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů má majitel vodícího nebo asistenčního psa právo vstupu spolu s vodícím nebo asistenčním psem do stravovací části potravinářského podniku. Na žádost zaměstnance musí ukázat osvědčení o výcviku psa.

Osoba se smyslovým nebo tělesným postižením, která je majitelem vodícího nebo asistenčního psa, má dle předpisu č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách) ve znění pozdějších předpisů právo mít ve zdravotnickém zařízení psa u sebe vzhledem ke svému současnému zdravotnímu stavu. Přítomností psa nesmí být přehlížena práva dalších pacientů, bývá určeno vnitřním řádem.

Vodící pes nevidomé osoby má podle vyhlášky č. 602/2006 Sb., kterou se mění vyhláška č. 137/2004 Sb., o hygienických požadavcích na stravovací služby a o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných umožněn vstup do provozoven pro výrobu kosmetiky, péče o vlasy, na manikúru a pedikúru, do kosmetických salónů, masérských služeb, do provozoven, kde je porušována integrita pokožky a kde se používají speciální přístroje pro péči o tělo.

Dle zákona č. 565/1990 Sb. o místních poplatcích ve znění pozdějších předpisů majitel vodícího psa, držitel průkazu ZTP/P neplatí poplatek ze psů.

Dle Smluvních přepravních podmínek na linkách MHD provozovaných Dopravním podnikem města České Budějovice, a.s. se uskutečňuje přeprava zvířat zdarma a zároveň vodící pes musí být přepraven v každém případě. Vlastník průkazu ZTP/P je přepravován také zdarma (Dopravní podnik města České Budějovice, a.s., 2013). Dle informace poskytnuté zaměstnancem Dopravního podniku města České Budějovice, a.s. nemohou být vodící psi z přepravy vyloučeni, i pokud nemají náhubek.

Podle Tarifu Českých drah pro vnitrostátní přepravu cestujících a zavazadel je vlastníku průkazu ZTP/P poskytováno zvláštní jízdné ve druhé vozové třídě. Jeho průvodci je jízdné poskytováno zdarma ve druhé vozové třídě. Vodící pes, který doprovází nevidomého člověka, cestuje vždy zdarma v první i druhé vozové třídě (České dráhy, a.s., 2013).

ČSAD JIHOTRANS a.s. se při přepravě vodících psů a jejich uživatelů dle informace zaměstnance ČSAD JIHOTRANS a.s. řídí vyhláškou č. 175/2000 Sb. o přepravním řádu pro veřejnou drážní a silniční osobní dopravu a Výměrem MF č. 01/2014 ze dne 22. listopadu 2013, kterým se vydává seznam zboží s regulovanými cenami, viz níže.

Dle Výměru MF č. 01/2014 ze dne 22. listopadu 2013, kterým se vydává seznam zboží s regulovanými cenami Přílohy č. 2 k výměru MF č. 01/2014 Určené podmínky pro uplatnění regulovaných cen integrovaných veřejných služeb v dopravě podle položky č. 2 části I. oddílu B a položky č. 4 části II. výměru, cestují zdarma průvodci osoby, která je majitelem průkazu ZTP/P či vodící pes. Vlastníci průkazu

ZTP/P jsou přepravováni za snížené jízdné, jehož nejvyšší cena je 25 % řádného jízdného (Ministerstvo financí České republiky, 2013).

Dle Přílohy č. 5 k výměru MF č. 01/2014 Určené podmínky v železniční veřejné vnitrostátní pravidelné osobní dopravě jsou zdarma přepravováni průvodci osob, které jsou vlastníkem průkazu ZTP/P. Za průvodce je považován i vodící pes, který cestuje zdarma i ve vyšší než druhé vozové třídě. Majitelé průkazů ZTP/P jsou přepravováni za snížené jízdné ve výši, která nepřesahuje 25 % řádného jízdného (Ministerstvo financí České republiky, 2013).

Dle Přílohy č. 6 k výměru MF č. 01/2014 Ceny a určené podmínky ve veřejné vnitrostátní silniční linkové osobní autobusové dopravě je vodící pes nevidomých osob přepravován zdarma v případě, že je jeho jediným průvodcem. Průvodce je přepravován zdarma, i když osoba s ZTP/P použije jinou slevu, ke které je oprávněna. Vlastníci průkazu ZTP/P jsou přepravováni za částku nepřesahující 25 % řádného jízdného (Ministerstvo financí České republiky, 2013).

V zákoně č. 329/2011 Sb. o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů je určen pro uhrazení finanční částky na pořízení vodícího psa minimální věk 15 let. Tato částka může být vyplacena pouze v případě, pokud vodící pes prošel výcvikem osoby, která má členství v mezinárodní organizaci sdružující výcvikové školy. Vlastník průkazu ZTP/P má právo cestovat zdarma místní veřejnou hromadnou dopravou osob a zároveň má 75 % slevu na přepravu vlakem a dálkovými autobusy ve vnitrostátní přepravě. Dle tohoto zákona má osoba vlastníci průkaz ZTP/P právo, aby její vodící pes byl přepraven zdarma v případě, že ji nedoprovází jiná osoba.

Dle zákona č. 194/2010 Sb. o veřejných službách v přepravě cestujících a o změně dalších zákonů musí být v dopravním prostředku stanoveny takové podmínky, aby mohl být přepraven vodící pes.

Dle vyhlášky č. 175/2000 Sb. o přepravním řádu pro veřejnou drážní a silniční osobní dopravu nelze zamezit přepravě vodícího psa, který je doprovodem nevidomé osoby.

1.3.2 Povinnosti majitele vodícího psa

Dle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník § 494 „...*Živé zvíře má zvláštní význam a hodnotu... Živé zvíře není věcí...*“

Majitel vodícího psa musí dodržovat zákon č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání ve znění pozdějších předpisů.

Péče o psa zahrnuje následující oblasti.

Krmení psa

Pro mnohé psy bývá vrcholem dne krmení. Mělo by se skládat z proteinů, tuků, sacharidů a dále z vitamínů, minerálních látek a stopových prvků vždy v takovém poměru, který odpovídá stáří a fyzické kondici psa. Pro bezproblémové dodržování správného poměru látek je vhodné podávat průmyslově vyráběná krmiva ověřené značky, pokud je podávána vařená strava, pak je nutné podávat doplňky stravy ve formě vitamínů a minerálů. Důležitá je četnost krmení od štěňat, která se krmí čtyřikrát až pětkrát denně, až po dospělé psy, kteří se krmí jedenkrát denně. Pro dospělé psy je krmivo lépe stravitelné, pokud dostávají dvě denní dávky. Zejména vhodné je dělení stravy u starších, nemocných nebo sportovně aktivních psů. Pes by měl být krmen přibližně ve stejnou dobu a na vhodném místě, kde má na potravu klid. Důležitá je také teplota, potrava přímo z lednice je pro psa nevhodná. Čerstvou vodu by měl mít pes stále k dispozici (Schmidt-Rögerová, 2009; Velemínský, 2007).

Potrava je také považována za formu odměny, která je vhodná pro každého psa. Na každý den bychom měli mít odměřené vhodné množství potravy, z něhož pes část dostane jako pamlsky a zbytek k večeři. Vhodnější je mít jiný druh krmiva na pamlsky a jiný na dokrmení. Pokud pes předvede zvláštní výkon, měli bychom mít připravené zvláštní pamlsky, ty, které mu chutnají nejvíce (Mahnke, 2009).

Psi mají kosti velice rádi. Okousávání je pro psy velmi žádoucí, protože dochází k masírování dásní a zároveň k čistění zubů. Důležité je dávat jen tvrdé kosti. Bohužel při okousávání může dojít ke zlomení zubu nebo se může poškodit trávicí trakt (Fogle, 2006).

Kontrola srsti a kůže

Kůže a srst slouží jako ochrana proti nepříznivým vlivům zvenčí, chrání před parazity, bakteriemi a také před chladem a horkem. Reaguje na veškeré poruchy v těle, a tím odráží celkový zdravotní stav jedince. Péče o srst se liší jejím typem. Každodenní vykartáčování je vhodné pro každého psa, zároveň se při něm upevňuje vztah majitele a jeho psa. Preventivní péče o srst psa by měla probíhat nejméně jedenkrát týdně. Tuto činnost lze snadno spojit s drbáním a mazlením. Je důležité, aby byla kůže a srst prohlédnuta na celém těle. Pokud majitel nalezne něco neobvyklého, jako jsou otoky, zatvrdliny, je vhodné ihned navštívit veterinárního lékaře (Schmidt-Rögerová, 2009).

Koupání psa

Většinou není potřeba čistit srst psa, někdy je ale vhodné psa vykoupat, vždy pouze psím šampónem. Je důležité před koupáním vyčesat. Nesmí se zapomenout na kontrolu teploty vody. Někdy je doporučováno dávat psovi do uší vatu, aby se předešlo jejímu vniknutí do psích slechů (Fogle, 2006).

Kontrola uší

Jednou týdně by mělo dojít ke kontrole uší psa. Kontroluje se čistota a jejich vůně. Pokud se v uchu nachází špína a maz, je nutné uši vyčistit. Používá se speciální kapesníček a nealkoholické rozpouštědlo, je možné využívat samočistící kapky. Uši se čistí pouze v oblasti vnějšího ucha a boltce. Pokud se cizí předmět nachází ve vnějším uchu, je možné předmět odstranit doma, pokud se ale nachází ve zvukovodu, je nutné navštívit veterinárního lékaře. Návštěva lékaře se doporučuje, i pokud z uší něco vytéká, jsou na nich otoky, velmi páchnou atp. (Schmidt-Rögerová, 2009; Velemínský, 2007).

Kontrola tlapek a drápků

Péče o tlapy je velice důležitá, protože polštářky přichází do styku s mnoha povrchy. Polštářky, pokud jsou drsné, popraskané, můžeme natírat ochranným krémem. Denně by měl být také kontrolován prostor mezi prsty, jestli se zde nenachází nějaká

tělesa. Drápky psa je nutné alespoň jedenkrát měsíčně zkracovat, používají se klíšťky. Tvrdé povrchy drápky sice obrušují, ale mají nepříznivý vliv na klouby (Schmidt-Rögerová, 2009).

Stříhání drápků může být prováděno doma. Musí se dávat pozor, aby se odstříhla pouze část drápu z keratinu a nikoliv živá tkáň, která je pro psa velice citlivá (Fogle, 2006).

Péče o zuby a tlamu

Důležitá je kontrola zubního kamene, který se může postupně rozšířit na celý chrup a způsobit zánět, například zánět dásní. Při zjištění zánětu je nutné navštívit veterinárního lékaře (Schmidt-Rögerová, 2009). K odstranění zubního kamene se využívá srpek, ultrazvuk nebo laser (Velemínský, 2007).

Abychom předešli bolestem zubů, je potřebné, aby měl pes k dispozici věci na okusování. Dále by se psovi měli každé dva až tři dny čistit zuby speciální pastou pro psy pomocí froté hadříku nebo kartáčku (Schmidt-Rögerová, 2009).

Už od štěněte je vhodné učit psa, aby si na čištění zubů zvykal (Fogle, 2006).

Kontrola očí

Oči o psovi prozradí mnoho. Je důležité, aby byly jasné, bdělé a čisté, pokud tomu tak není, většinou bývá se psem něco v nepořádku. Pro oči není vhodné psa vystavovat průvanu nebo přehnanému chladu z klimatizace (Schmidt-Rögerová, 2009).

Péče o pohlavní orgány

U samce by se měl jedenkrát týdně prohlédnout penis, jestli nedochází k zánětu předkožky. Příznaky jsou například žlutozelený výtok, zarudlá předkožka. Při přetrvávajících zánětech je vhodná kastrace psa. U nekastrovaných samců je důležité prohmatávání varlat, jestli nezměnila velikost nebo tvar. Fenám by měla být pochva kontrolována také jedenkrát týdně (Schmidt-Rögerová, 2009).

Kontrolování řitního otvoru

Neměla by se opomínat kontrola řitního otvoru. Kontrolujeme zarudnutí, otoky, zatvrdliny, to může naznačovat ucpání análních váčků (Schmidt-Rögerová, 2009).

Pokud jsou anální žlázy plné sekretu, je třeba je vyprázdnit pomocí gumové rukavice a buničiny doma nebo za pomoci veterinárního lékaře (Fogle, 2006).

Očkování

Očkování funguje jako lékařská prevence, chrání psa před nemocemi. Očkovat by se mělo vždy proti vzteklině, leptospiróze, HCC, psince, parvoviróze, popřípadě dle individuality psa proti koronaviru, borelióze, babezióze, psincovému kašli, plísňovým infekcím a tak podobně (Schmidt-Rögerová, 2009).

Je vhodné psa očkovat, aby se zabránilo nemocem, které ohrožují život, aby došlo k potlačení šířící se nemoci a aby se snížilo množství virových onemocnění (Davis, 2008).

Návštěva veterinárního lékaře

Vhodný je výběr veterinárního lékaře, který má ve své péči přednostně psy. Velice důležité je docházet na preventivní prohlídky. Každý majitel psa má právo obrátit se na jiného veterinárního lékaře z důvodu ověření vhodnosti určité léčby pro jeho psa (Davis, 2008).

Venčení psa

Pes by se měl venčit minimálně třikrát denně. Jedna z procházek by měla trvat delší dobu, aby se pes řádně vyběhal. Ve vysokých teplotách je vhodné delší procházku přesouvat na večer (Frančeová, Hutařová, 2005).

1.4 Životní styl

„Životní styl je způsob, jakým lidé žijí – tedy jak bydlí, stravují se, vzdělávají se, chovají se v různých situacích, baví se, pracují, spotřebovávají, vzájemně komunikují, jednají, rozhodují se, cestují, vyznávají a dodržují určité hodnoty, starají se o děti, pěstují potraviny, vyrábějí atd.“ (Duffková, Urban, Dubský, 2008, s. 51 – 52).

Životní styl zahrnuje velmi širokou oblast. Jeho pojetí se ve vědě a každodenním používání velmi různí. Životní styl je řešen ve většině vědních oborů a je tedy chápán jako multidisciplinární, ale zároveň i jako interdisciplinární problematika (Duffková, Urban, Dubský, 2008).

Existují dva hlavní faktory, které určují životní styl. Mezi ně patří vnější faktory (životní podmínky) a osobnost jako individualita, její potřeby, názory, způsob myšlení atd. Životní podmínky si lze představit jako meze, které určují, jak by se měl člověk chovat a jak jednat (Tuček, 2003).

Životní styl je také ovlivňován hodnotami jedince, mezi které například patří dobré zázemí, děti, peníze, vzdělání, majetek atd. (Tuček, 2003).

1.4.1 Vliv osobnosti na životní styl

Osobnost značně ovlivňuje její životní styl. Její snahou je zvolit si z možností životních stylů tu, která nejvíce odpovídá jejím představám a kterou je také schopna naplnit (Tuček, 2003). Jedince můžeme charakterizovat pomocí jeho způsobu prožívání a chování (Vágnerová, 2010).

Temperament je chápán jako nedílná součást osobnosti, která doprovází jedince celý život. Každý reaguje na různé podněty dle svých vrozených dispozic. Temperament lze nejčastěji identifikovat v celkové reaktivitě, vegetativních reakcích a emočním prožívání. Pomocí temperamentu můžeme rozlišovat různé lidské typy, například dělení Hippokrata a Galena na typy sangvinik, melancholik, choleric a flegmatik (Vágnerová, 2010).

Podle Vágnerové (2010) patří mezi základní dimenze osobnosti:

1. Introverze a extraverze

Extravert lehce navazuje vztahy, ale jsou často povrchnější, je společenský, bere v úvahu názory druhých, dokáže se snadno přizpůsobit. Introvert má problémy s navazováním vztahů, ale vzniklé vztahy jsou pevnější a trvalejší, je uzavřený sám do sebe, spolehlivý atp.

2. Emoční labilita a emoční stabilita

Emočně stabilní osobnost má vyrovnané emoce, je citově zralá, odolná k zátěži, vyrovnaná, má přiměřené sebevědomí. Emočně labilní osobnost je citově nezralá, nestabilní, nespolehlivá, má nízké sebevědomí.

3. Dominance a submise

V této dimenzi je vyjádřeno pouto člověka ke světu. Dominantní jedinec má hodně energie, je sebejistý, snaží se ovládat okolí, drží se svého rozhodnutí. Submisivní jedinec se nerad prosazuje, má nízké sebehodnocení, je zvyklý se podřizovat, lehce se přizpůsobuje.

4. Hostilita a láska

Tato dimenze vypovídá o emocionálním vztahu jedince k okolnímu světu. Jedná se o postoj osoby spíše odmítat, nebo láskyplně přijímat.

5. Senzitivita a rozumovost

Zásadní je zde upřednostňování racionálního nebo iracionálního hodnocení s použitím rozumu nebo citů.

2 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je zjistit, jakým způsobem ovlivňují nově nabytá práva a povinnosti životní styl držitele vodícího psa.

Dílčím cílem práce je rovněž vytvořit rámcovou představu o chovatelských standardech a postojích běžných uživatelů vodícího psa.

Pro bakalářskou práci byly stanoveny tyto výzkumné otázky:

1. Jaký vliv na život klienta mají jeho chovatelské povinnosti a jak se na ně dívá v kontextu výhod přinesených vodícím psem?
2. Jakým způsobem se majitel vodícího psa vyrovnává s faktem stavícím rovnítko mezi pojmy pomůcka - živý tvor?

3 Metodika

3.1 Metody výzkumu

Pro bakalářskou práci na téma *Životní styl a kompetence majitelů vodících psů* byla zvolena strategie kvalitativního výzkumu, metoda dotazování. Jako technika sběru dat byl vybrán polostandardizovaný rozhovor. Rozhovory byly nahrávány na diktafon.

3.2 Charakteristika výzkumného souboru

Vybraní majitelé vodících psů jsou z Jihočeského kraje a sdružují se zpravidla každý měsíc v prostorách Tyflokabinetu České Budějovice, o.p.s (mimo jednoho respondenta, který v Tyflokabinetu České Budějovice, o.p.s působil).

Výzkumná praxe autorku spontánně zavedla za samotný region Českých Budějovic do oblasti Jihočeského kraje.

Autorka původně prováděla výzkum s majiteli vodících psů, kteří se sdružují v prostorách Tyflokabinetu České Budějovice, o.p.s., ale pak ji výzkumná praxe zavedla i mimo Tyflokabinet České Budějovice, o.p.s. Záměrem autorky bylo vyzkoušet si, jestli se její dosavadní zjištění potvrdí, nebo vyvrátí, využila tak příležitost konfrontovat dosavadní výzkum s jeho další variantou.

Celkem bylo osloveno osm respondentů. Během výzkumu nikdo spolupráci neukončil. Výzkumný soubor byl tvořen dvěma muži a šesti ženami.

3.3 Realizace výzkumu

Výzkum byl rozdělen do několika fází. Nejdříve se autorka seznamovala prostřednictvím internetu a dostupných brožur s organizacemi zabývajících se výcvikem vodících psů. Součástí této fáze byla také přítomnost na Dnu otevřených dveří ve Středisku výcviku vodících psů SONS ČR v Praze, které se konalo 24. října 2013. Autorka zde měla možnost prohlédnout si prostory organizace jak venkovní, tak

i vnitřní a také se seznámit s chodem organizace. Mnoho informací o výcviku vodících psů a souvisejících náležitostech jí poskytli zaměstnanci střediska. Autorce se naskytla také příležitost pohovořit s majiteli vodících psů o radostech i starostech, které se vážou k vodícím psům, co se týká péče o ně atd. Dále měla také možnost shlédnout práci cvičitelů a vodících psů při chůzi na trase s překážkami.

Dalším krokem výzkumu bylo získání kontaktu na Tyflokabinet České Budějovice, o.p.s. Prostřednictvím pracovnice této organizace byl autorce umožněn přístup na každoměsíční schůzku s majiteli vodících psů, kde autorka získala převážnou část svých kontaktů na respondenty. Na dalšího respondenta získala autorka kontakt díky doporučení výše uvedené pracovnice. S posledním respondentem byl proveden výzkum především z toho důvodu, aby mohlo dojít ke konfrontaci dosavadních výsledků s nově získanými.

Další fází výzkumu bylo navázání kontaktu s respondenty prostřednictvím mobilního telefonu a domluvení si schůzky. Datum setkání a čas byl domluven s každým respondentem individuálně buď v místě jeho bydliště nebo v Českých Budějovicích ve stejném dni, kdy se konala schůzka majitelů vodících psů. Délka jednotlivých rozhovorů se lišila psychickým rozpoložením respondentů a také jejich schopnostmi vyjadřování, řádově byla v rozmezí dvaceti až sedmdesáti pěti minut. V průměru se rozhovory pohybovaly okolo jedné hodiny. Rozhovory jsou v psané podobě přiloženy v příloze č. 1 (přepisy rozhovorů). Rozhovor s respondentem č. 1 je přepsán v celkové podobě a po něm následuje jeho přepis ve zkrácené podobě. Následující rozhovory (rozhovory číslo dva až osm) byly upravovány ve stejném duchu.

Autorka se společně s respondenty dohodla na přepisu rozhovorů za následujících podmínek. Přepis rozhovorů není zhotoven v jejich celkové formě mimo rozhovoru respondenta číslo jedna. Pasáže, které se netýkají výzkumu, debaty o tématech s dílčí nebo žádnou souvislostí, jsou vypuštěny, naznačeno několika tečkami. Dochází také k vynechávání výrazů z obecné češtiny a k nahrazování výrazů z obecné češtiny výrazy z češtiny hovorové nebo spisovné. Jsou vypouštěny opakující se výrazy. Při nahrazování a vynechávání nedochází ke změně smyslu výpovědi. Informace byly získány z rozhovorů, které byly za souhlasu respondentů nahrávány na diktafon.

Některé informace byly doplněny telefonicky. U prvního respondenta byly také některé doplňující informace poskytnuty dodatečně telefonicky, a tudíž nejsou uvedeny v plné verzi přepisu. Jsou zaznamenány pouze v jeho zkrácené podobě z toho důvodu, že hovor nebyl nahráván, a proto nebylo možné zapsat informace v plné podobě. Někteří respondenti nesouhlasili s přiložením zvukové podoby rozhovoru k bakalářské práci, souhlasili však s psanou formou jejich rozhovoru. Rozhovory respondentů, jež byli ochotni poskytnout rozhovor ve zvukové podobě, se nacházejí v příloze č. 2 (zvuková podoba rozhovorů).

Teoretické studium autorku dovedlo k vytvoření níže uvedených otázek polostandardizovaného rozhovoru (první a druhá otázka nebyla pokládána), které vycházejí z výše uvedených výzkumných otázek. Uvedené otázky jsou pouze v ilustrační verzi, úplné provedení se nachází v příloze č. 3 (otázky polostandardizovaného rozhovoru v plném rozsahu).

Otázky polostandardizovaného rozhovoru

1. Pohlaví
2. Věková kategorie
3. Jaké je Vaše získané vzdělání, popřípadě (původní) profese, povolání?
 3. 1. Vzdělání
 3. 2. Profese, povolání
4. Je Vaše postižení vrozené nebo později získané?
5. Jaký byl Váš hlavní důvod pořídit si vodícího psa a jaká okolnost byla nejvíce proti?
 5. 1. Hlavní důvod pro
 5. 2. Hlavní důvod proti
6. Jak dlouho a kolikátého máte vodícího psa?
 - 6.1. Jak dlouho máte vodícího psa?
 - 6.2. Kolikátého máte vodícího psa?
7. Kde proběhl výcvik Vašeho vodícího psa/psů?
8. Kým a jak jste byl/a informován/a o právech a povinnostech, které souvisejí

- s držním této kompenzační pomůcky?
9. Jste si vědom/a práv, výhod spojených s držbou vodícího psa?
 - 9.1. Jakých práv a výhod?
 10. Jste si vědom/a povinností spojených s držbou vodícího psa?
 - 10.1. Jakých povinností?
 11. Postřehl/a jste ve svém životě něco nového prostřednictvím Vašeho psa? Přinesl Vám Váš vodící pes do života zásadní změnu?
 - 11.1. Co nového, jakou zásadní změnu?
 12. Má ve Vašem případě přítomnost vodícího psa vliv na Vaše trávení volného času?
 - 12.1. Jaký vliv?
 13. Zaregistroval/a jste v užívání vodícího psa nějaké omezení Vaší osoby?
 - 13.1. Jaké omezení Vaší osoby?
 14. Který z přínosů Vašeho psa vnímáte jako nejkladnější?
 15. Jak majitel mluví o svém vodícím psovi?

4 Výsledky

Níže uvedená tabulka je vyhotovena tak, že u každé otázky znázorňuje eventuality odpovědí respondentů a zdůrazňuje danou odpověď.

		Respondenti							
Otázky	Odpovědi	Č. 1	Č. 2	Č. 3	Č. 4	Č. 5	Č. 6	Č. 7	Č. 8
1.	Muž	I		I					
	Žena		I		I	I	I	I	I
2.	18 až 26 let								I
	27 až 36 let				I				
	37 až 56 let	I				I		I	
	57 let a více		I	I			I		
3.									
3.1	Základní		I					I	
	Středoškolské	I		I	I	I	I		I
	Vysokoškolské								
	Další kvalifikace		I				I	I	
3.2	Studující, kvalifikující se								
	Pracující							I	I
	V domácnosti (nezaměstnaný/á, invalidní důchodce nebo starobní důchodce)	I	I	I	I	I	I		
4.	Vrozené							I	
	Získané	I	I	I	I	I	I		
	Nelze specifikovat								I
5.									
5.1.	Soběstačnost	I					I		
	Zabránění omezování osobní svobody						I		
	Bezpečnost, bezpečnější a rychlejší chůze	I		I	I	I	I	I	I
	Zhoršující se zrak, nevidomost		I			I			
	Mít psa							I	
5.2	Závazek na určitou dobu	I		I					

	Obavy, jestli to zvládnou				I	I	I	I	I
	Žádný		I						
6.									
6.1	Méně než 5 let					I			
	5 až 10 let				I				I
	11 až 15 let						I		
	16 až 20 let		I						
	21 let a více	I		I				I	
6.2	První					I			I
	Druhý	I			I		I		
	Třetí		I					I	
	Čtvrtý								
	Pátý			I					
7.	Škola pro výcvik vodících psů	I		I	I	I	I	I	
	SVVP (popř. tytéž prostory, ale nenesly současný název)		I	I	I		I	I	
	Pes pro tebe								I
	Soukromý cvičitel vodících psů	I		I				I	
8.	Individuálně	I				I			I
	Jiná osoba s postižením, přítel/přítelkyně				I		I		I
	Instituce, cvičitelé	I	I	I	I	I	I	I	I
	Soustředění s vodícími psy							I	
9.	Ano	I	I	I	I	I	I	I	I
	Ne								
9.1	Přístup do obchodů a restaurací	I	I	I	I	I	I	I	I
	Přístup do nemocnic, zdravotních středisek	I	I	I	I	I	I	I	I
	Přeprava dopravními prostředky, užití náhubků	I	I	I	I	I	I	I	I
10.	Ano	I	I	I	I	I	I	I	I
	Ne								
10.1	Péče o psa	I	I	I	I	I	I	I	I
	Venčení, volnost pohybu	I		I	I	I		I	I
	Nesmí být použit na něco jiného (lov)		I					I	
	Neublížovat mu, netýrat ho, aby netrpěl, nestrádal		I				I		I
	Přihlásit psa na úřadě			I					

	Naučení se a trénování povelů					I	I		
	Zodpovědnost za chování psa					I		I	
11	Ano	I	I	I	I	I	I	I	I
	Ne								
11.1	Člověk s vodícím psem jinak působí na lidi, více se lidé všímají	I					I		
	Plynulost, bezpečnost a rychlost chůze	I		I	I	I	I		I
	Soběstačnost, nezávislost	I	I	I		I	I		I
	Více kamarádů, více člověk komunikuje, je více mezi lidmi		I				I	I	
	Povinnost i radost, vrací péči a lásku			I					
	„Parťák“ a kamarád		I		I				
	Bezpečnost					I			
	Více pohybu venku, více cestování, více možností, kam se dostat		I			I	I	I	I
12.	Ano	I	I	I	I	I		I	I
	Ne						I		
12.1	Svobodný pohyb	I							
	Procházký, pohyb	I	I	I	I			I	
	Účast na společenských akcích, setkání s lidmi	I	I	I		I			I
	Hraní si se psem, sport se psem				I				I
13	Ano	I		I	I			I	I
	Ne		I			I	I		
13.1	Potřeba dodržovat režim - venčení	I						I	I
	Vstup do prostor, kde vodící pes být nemůže								I
	Vstup do divadla			I					
	Hlídní, pokud bych potřeboval/a odjet				I				I
	Zákaz návštěv se psem ke kamarádům				I				
14.	Usnadnění života - volnost pohybu, usnadnění a bezpečnost chůze, spolehlivý průvodce	I	I	I	I	I	I	I	
	Samostatnost, soběstačnost, nezávislost	I	I	I		I	I		I
	Společník, „parťák“				I	I		I	
	Pocit povinnosti				I				
15.	Kladně	I	I	I	I	I	I	I	I
	Záporně								

Ve výsledcích jsou prezentovány informace získané polostandardizovanými rozhovory s držiteli vodících psů, které byly uskutečněny v období od 12. prosince 2013 do 8. března 2014.

4.1 Identifikační údaje – pohlaví, věk, vzdělání, etiologie postižení

Na výzkumu se podílelo osm respondentů, z toho byli dva muži a šest žen. Dva respondenti tvořící 25 % celkového počtu se nacházejí ve věkové kategorii pod 36 let, konkrétně jeden respondent ve věkové kategorii 18 až 26 let a druhý v kategorii 27 až 36 let. Ostatní respondenti (75 %) jsou v kategorii nad 37 let, konkrétně tři respondenti ve věkové kategorii 37 až 56 let a tři respondenti v kategorii 57 let a více.

U respondentů převažuje středoškolské vzdělání, a to u 75 % všech zúčastněných (6 respondentů), přičemž jeden z těchto respondentů si doplnil své vzdělání další kvalifikací. „*Potom jsem byla ještě pět měsíců v Praze, jsem si dělala telefonní kurz, jo, jestli bych práci jako sehnala, ne, nesehnala jsem.*“ Zbývajících 25 % respondentů (konkrétně 2) mají základní vzdělání, které si též doplnili další kvalifikací. Oba muži mají středoškolské vzdělání, u žen je zastoupeno jak základní, tak středoškolské vzdělání.

V současné době je 25 % respondentů (konkrétně 2) aktivně zaměstnáno, jeden z nich po opakované rekvalifikaci - telefonistka, masérka, teď je momentálně kartonářka. Zbývajících respondenti (75 %) jsou v současné době v domácnosti, pobírají starobní nebo invalidní důchod.

U respondentů se vyskytuje jak vada vrozená, tak získaná, která se vyvinula během života nebo při úrazu. Pouze jeden z respondentů (12,5 %) má zrakovou vadu vrozenou, zbývajících 87,5 % respondentů má získanou.

4.2 Hlavní důvod pro a hlavní důvod proti pořízení vodícího psa

Za hlavní důvod pořízení vodícího psa označilo 87,5 % respondentů (konkrétně 7) bezpečnost a bezpečnější a rychlejší chůzi. Jedna z respondentek se vyjádřila k jednomu ze svých hlavních důvodů takto: „...*je to lepší, no, je to snazší potom, když člověk jde, nemusí to hledat sám tou holí, prostě pes vede a člověk si může přemýšlet i o věcech jiných.*“

Mezi jeden z dalších nejčastějších důvodů patří soběstačnost, která je u respondentů zastoupena ve 25 %. Jedna z uživatelůk vodícího psa prohlásila: „...*hlavně proto, že člověk může jít ven sám a vlastně není sám, jo, jdu s tím psem, nemusím čekat, až kdo si na mě udělá čas, jo, jako kdo mě kam dovede.*“ Zhoršující se zrak, nevidomost jsou procentuálně zastoupeny shodně jako předchozí bod. Za další důvod objevující se u 12,5 % respondentů (konkrétně 1) bylo uváděno zabránění omezování osobní svobody a u dalších 12,5 % bylo pak za hlavní cíl mít psa.

Nejvíce se vyskytujícími důvody proti pořízení jsou obavy, jestli „to zvládnu“ (zda budu dostatečně dobře zvládat chovatelské a další náležitosti – poznámka autora). Tento důvod označilo za hlavní 62,5 % všech respondentů. Jedna z respondentek vyjádřila své obavy takto: „...*u toho prvního psa jsem se bála samozřejmě toho, jestli se zvládnou o toho psa starat, protože to není jenom, že s ní občas dojdete ven, že ona Vás prostě odvede, ale jako samozřejmě i stravu i vyčesávání...*“ Za hlavní důvod proti považuje 25 % všech respondentů (konkrétně 2) získání závazku na určitou dobu. Jeden respondent neměl žádné důvody proti pořízení vodícího psa.

4.3 Údaje o době vlastnění vodícího psa/psů a jejich počtu

V současné době má necelých 90 % respondentů (konkrétně 7) maximálně třetího vodícího psa, druhého psa vlastní 37,5 % a po 25 % je zastoupen první a třetí vodící pes. Pouze jediný respondent má nyní už pátého vodícího psa. S tím také souvisí celková doba vlastnění vodících psů, 25 % respondentů (konkrétně 2) má vodícího psa

5 až 10 let. Více jak 16 let má vodícího psa v současnosti 50 % respondentů (konkrétně 4), přičemž 75 % z tohoto počtu má vodícího psa již přes 21 let.

4.4 Organizace zabývající se výcvikem vodících psů

Největší zastoupení ve výcviku vodících psů v dané skupině respondentů má organizace Škola pro výcvik vodících psů, kde výcvik proběhl u 75 % respondentů. U 62,5 % respondentů proběhl výcvik v SVVP. U 37,5 % respondentů (konkrétně 3) byl výcvik uskutečněn u soukromého cvičitele. Pouze u jednoho z respondentů došlo k výcviku v organizaci Pes pro tebe, kdy hlavním důvodem pro zvolení této organizace byl individuální přístup ke psům a také to, že nejsou během výcviku v kotcích, ale pobývají v bytech. Ke kombinaci více výcvikových středisek došlo u 62,5 % respondentů.

4.5 Získání informací o právech a povinnostech, které souvisejí s držetím kompenzační pomůcky vodící pes

Náležitosti spojené s právy a povinnostmi týkajícími se vodících psů si zjišťovalo 37,5 % respondentů mimo jiné individuálně, například pomocí internetu - internetových stránek výcvikových středisek, prostudováním legislativy z vlastní iniciativy. Instituce, cvičitelé předali informace 100 % respondentů (konkrétně 8). Z institucí lze jmenovat Centrum služeb zdravotně postižených, sociální odbor městského úřadu a v nejvyšším měřítku uvedené organizace zabývající se výcvikem vodících psů. U 37,5 % respondentů byly informace získány prostřednictvím jiné osoby. Pouze jeden uživatel se s těmito informacemi setkal na soustředění s vodícími psy.

4.6 Práva a výhody spojené s držbou vodícího psa

Všichni respondenti si jsou vědomi práv spojených s držbou vodícího psa, která zajišťují vstup do obchodů a restaurací, do nemocnic a zdravotních středisek a také

práv, která souvisejí s přepravou hromadnými dopravními prostředky spolu s užíváním náhubků. Někteří z respondentů se současně také setkali s problémy například při vstupu do obchodů, restaurací a také do nemocnic. Jedna z respondentek situaci hodnotí takto: „...*když třeba někam přijdete do restaurace a oni Vám řeknou, tady Vás s tím psem nevezmeme, musíte jít někam jinam, bohužel tedy jakoby není to ještě ošetřené zákonem. Protože ten pes je náš průvodce, i když je to pes... takže vlastně, když já s ním někam přijdu a oni mě s ním vyhodí, s tím psem, tak já se nemůžu bránit, i když bych třeba chtěla...*“

4.7 Povinnosti spojené s držbou vodícího psa

Povinností náležejících k držení vodícího psa si je vědomo 100 % respondentů (konkrétně 8). Plný počet respondentů považuje za povinnost celkovou péči o psa, která mimo jiné především zahrnuje údržbu psa (mytí, vyčesávání, stříhání chlupů atd.), napájení, poskytnutí potravy, péče o psa po zdravotní stránce – očkování, odčervování, péče o oči, o zuby, o kožích atd.

Dále respondenti zmínili venčení, které za povinnost označilo 75 % respondentů (u zbývajících respondentů nebyla tato povinnost výslovně řečena).

Za povinnost je také u 37,5 % respondentů považován fakt, že vodícímu psovi nemá být ubližováno a nesmí trpět a strádat.

Čtvrtina respondentů (konkrétně 2) také považuje za povinnost se naučit a pak trénovat povely, u stejně velké skupiny respondentů byly zmíněny následující povinnosti – zákaz použití vodícího psa na něco jiného a nesení zodpovědnosti za chování psa.

Následující nejméně uváděnou povinnost označilo 12,5 % respondentů (konkrétně 1), jedná se o přihlášení psa na úřadě.

4.8 Zásadní životní změna v souvislosti s vodícím psem, přínos něčeho nového

Změnu, přínos něčeho nového související s držbou vodícího psa obecně zaznamenalo 100 % respondentů (konkrétně 8). Ve výzkumu v této kategorii označilo 75 % respondentů (konkrétně 6) chůzi jako takovou, její plynulost, bezpečnost a rychlost. Stejně velká část respondentů považuje za hlavní soběstačnost a nezávislost, kdy si mohou sami zařídit, co potřebují, nemusí se na nikoho spoléhat. Za zásadní vnímá 37,5 % respondentů větší počet kamarádů, častější komunikaci a více času stráveného s lidmi. Častější pohyb, více cestování a možnosti se kamkoli dostat označilo 62,5 % respondentů, například jedna z respondentek tuto změnu vnímá tím způsobem, že nemusí stále sedět doma, může se kdykoli rozhodnout, že něco sama podnikne, a s tím také souvisí, že více cestuje. Pouze u 25 % respondentů (konkrétně 2) byl v této souvislosti zaznamenán fakt, že když jde člověk s vodícím psem, tak ostatní spoluobčané ho jinak vnímají a častěji se ho všimají. U jednoho respondenta byla za zásadní změnu označena povinnost a radost, kterou mu jeho pes dává, dále hovoří o péči a lásce, která se mu navrácí zpět. Čtvrtina respondentů vnímá za hlavní to, že je pro ně vodící pes „partákem“ a kamarádem. Další životní změnou byla bezpečnost, kterou vodící pes majiteli dává, tu označilo 12,5 % respondentů (konkrétně 1).

4.9 Vliv vodícího psa na trávení volného času

Vliv vodícího psa na svou osobu vnímá 87,5 % respondentů (konkrétně 7), pouze u 12,5 % respondentů (konkrétně 1) tomu tak není.

Nadpoloviční většina respondentů (konkrétně 5) za jeden z hlavních vlivů vodícího psa vnímá zvýšení pohybu, častější procházky. Jeden z respondentů se zmiňuje o tom, že se u něj jedná pouze o změnu cíle a směru trasy procházky, čímž dochází v rámci „lidského venčení“ také k vyvenčení vodícího psa. Stejně obvyklá odpověď, vyskytující se u respondentů v 62,5 %, je účast na společenských a jiných akcích, častější setkávání se s lidmi. Respondenti se zmiňují o účasti na akcích, které jsou pořádány v rámci některého ze středisek, která se zabývají výcvikem vodících psů, na setkání s jinými

majiteli vodících psů, o účasti na besedách, na rekondicích, soustředěních s vodícími psy. U 25 % dotazovaných uživatelů vodícího psa (konkrétně 2) bylo u vlivu na trávení volného času zmiňováno hraní si se psem, účast na sportech se psem. Jeden z těchto uživatelů vodícího psa se jednu dobu účastnil se svým vodícím psem agility a v současné době se také věnuje dogdancingu. Jeden respondent také vnímá vliv v souvislosti se svobodným pohybem, kdy není nucen si pokaždé sjednávat asistenta, doprovod, aby se mohl pohybovat po známých a pro něj důležitých trasách.

4.10 Omezení majitele v užívání vodícího psa

Nadpoloviční většina uživatelů vodícího psa (konkrétně 5) určité omezení vlastněním a užíváním vodícího psa vnímá. U 37,5 % respondentů (konkrétně 3) omezení jako takové vnímáno není.

Nejvíce respondentů, konkrétně 37,5 %, vnímá za omezení potřebu dodržovat určitý režim, pravidelně vodícího psa venčit, nemožnost nechat ho doma delší dobu samotného. Jedna z respondentek vnímá za omezení také zákaz vstupu se psem ke kamarádům kvůli alergii atp. U 25 % respondentů je za omezování považována také potřeba hlídání vodícího psa v případě nepřítomnosti doma. V současnosti, jak se jeden z respondentů zmínil, má ale uživatel vodícího psa možnost, aby mu byl pes pohlídán v organizaci, kde byl jeho vodící pes vycvičen. U 12,5 % respondentů (konkrétně u 1) je vnímáno za omezení na jedné straně zákaz vstupu s vodícím psem do prostor, kam pes opravdu nemůže, a na druhé straně přístup tam, kde tomu nebrání nepřekonatelná překážka – divadlo (v minulosti).

4.11 Nejkladnější přínos vodícího psa pro jeho uživatele

Většina respondentů (konkrétně 7) označila jako nejkladnější přínos držby psa usnadnění života v oblastech volnosti pohybu, usnadnění a bezpečnosti chůze, vodící pes je brán jako spolehlivý průvodce. U 75 % respondentů (konkrétně 6) je považována za největší přínos samostatnost a soběstačnost. Jeden z respondentů k tomu dodal:

„...ten pes mi vytvářel prostě záruku samostatnosti a soběstačnosti a to je úžasný pocit...“ Získání společníka a „partáka“ považuje za nejkladnější přínos 37,5 % dotazových držitelů vodícího psa (konkrétně 3), jeden z respondentů v tomto směru hovoří o tom, že si doma nepřipadá úplně sám, jiný vodícího psa vnímá jako „partáka“ na cestu. Jeden respondent označil za nejkladnější přínos pocit povinnosti vůči vodícímu psovi.

4.12 Hodnocení vztahu majitele k vodícímu psovi

Všichni dotazovaní majitelé vodícího psa (konkrétně 8) zaujímají ke svému vodícímu psovi kladný vztah.

5 Diskuze

Nevidomý a jeho pes je nadčasový pojem, stejně jako rčení *pes přítel člověka*. Tento vztah se postupným vývojem vtělil do legislativy a z vodících psů se tak stali právoplatní pomocníci, kteří dle právních předpisů mají oproti běžným psům různé výhody (viz kapitola 1.3.1 Práva majitele vodícího psa).

Respondenti vodící psy neoznačují pouze za své pomocníky. Vodící pes je označován za společníka, partnera a kamaráda, přítele a stává se tak neodlučitelnou součástí života – integrace svého uživatele. Mezi uživatelem a vodícím psem vzniká velice důvěrný vztah, který je pro fungování kompenzační pomůcky jako takové zásadní.

Navzdory své všeobecné rozšířenosti a notorické známosti není fenomén kompenzační pomůcky vodící pes zdaleka tak kvalitně informačně podchycen – ošetřen, jak by se dalo dle obecného mínění předpokládat. Informační zdroje zvláště odborně literární jsou v našem prostředí značně až akutně nedostatkové.

Ideou práce bylo potvrdit, že v případě kompenzační pomůcky vodící pes koresponduje formální a praktická stránka věci, to znamená litera zákona, nóta předpisu a životní praxe.

Výsledek kvalitativního výzkumu individuálních případů se subjektivním vnímáním respondentů jednoznačně ukázal kladný vztah majitele k jeho vodícímu psovi a pozitivní hodnocení psa obecně. Lze hovořit o jistém zkvalitnění života v obecné rovině. Vodící pes má tedy všestranně kladný vliv na život klienta. Ať už je forma legislativy jakákoliv, vodící pes je pro život svého uživatele přínosem. Povinnosti vesměs nejsou překážkou a práva jsou dobře využívána bez vymáhání nadstandardu a jiných společenských dysfunkcí. Vodící pes v celkové rovině zkvalitňuje život klienta, uživatele.

U respondentů nelze jednoznačně určit, jak vnímají kompenzační pomůcku vodící pes, zda na ni nahlízejí spíše jako na pomůcku nebo jako na živého tvora. Důležitým faktorem je také situace, ve které se konkrétní dvojice - uživatel vodícího psa a vodící pes nacházejí. Z toho vyplývá, že nelze jednoznačně odpovědět na druhou výzkumnou

otázku. Otázka se po provedení výzkumu zdá být spíše abstraktní nebo řečnická, i když tak původně míněna nebyla.

Autorka poukazuje na shodnost získaných odpovědí respondentů lišících se pouze nepatrně. U respondenta, který se nesetkává s ostatními majiteli v rámci Tyflokabinetu České Budějovice, o.p.s., nezaznamenala autorka rozdílnost v odpovědích. Při jakékoli legislativě nikdy nedošlo k napadnutí nebo poškození pozitivnosti a přínosnosti vztahu mezi majitelem a vodícím psem.

Povinnosti jsou respondenty především brány za samozřejmé, vyplývají z přirozenosti péče o zvíře. Do péče o psa obecně respondenti zahrnují údržbu psa, jeho mytí, vyčesávání, stříhání drápků atd., dále zmiňují napájení, poskytování stravy a v neposlední řadě poskytování zdravotní péče vodícímu psovi, která obnáší např. vakcinaci psa, odčervování, odblešování, péči o oči, zuby psa atd. Většina respondentů se také zmiňuje o venčení jako o povinnosti, ale naproti tomu někteří z respondentů označili tuto povinnost za velmi kladnou, protože přispívá jejich zdravému životnímu stylu, jejich efektivnímu trávení volného času. Pouze malá část respondentů považuje za povinnost naučení se a trénování povelů, autorka této povinnosti přikládá vyšší důležitost, ale je dosti pravděpodobné, že zbývající část respondentů tuto povinnost považuje za samozřejmou, a proto se o ní nezmiňuje. Pouze dva respondenti se zmiňují o povinnosti nést zodpovědnost za chování psa, což se autorce zdá zajímavé, i když se domnívá, že si toho je vědoma přinejmenším většina respondentů, jen tuto skutečnost přímo nevyslovila.

Jak už bylo řečeno, práva jsou respondenty dobře využívána a povědomost o nich je u respondentů velmi vysoká. Mnoho respondentů se však setkalo, jak autorka zjistila z provedených rozhovorů, nejen s pozitivními, ale také s negativními zkušenostmi při využívání práv především, co se týká vstupu do obchodů, restaurací, spíše však v dřívější době. V těchto situacích se respondenti chovali dvěma způsoby, v jednom případě nechtěli, neměli zájem nebo chuť situaci, problém řešit, protože dle jejich názoru, pokud je majitel nebo pracovníci do zařízení nechtěli pustit, nebylo možné situaci nějak vyřešit. Ale na druhé straně byl zde i případ, kdy jeden z respondentů neváhal a obrátil se na policii, aby situaci vyřešil. U některých

respondentů se také vyskytly problémy při cestování s vodícím psem, především se setkávali s problémy týkajícími se náhubků, jednalo se však opět spíše o dřívější dobu. V současnosti je podle respondentů povědomost vyšší, především co se týká vstupu do obchodů a restaurací, viz výše. Někteří řidiči často nejdříve nebyli ochotni vzít do autobusu vodícího psa bez náhubku, po naléhání však vodícího psa vždy přepravili. Vznikly i situace, kdy uživatelé vodících psů, aby předešli problémům, náhubky dodatečně svým vodícím psům nasadili a byli tak bez jakýchkoli potíží přepraveni. V současné době i po korespondenci autorky s vybranými přepravními společnostmi (ČSAD JIHOTRANS a.s., Dopravní podnik města České Budějovice, a.s., České dráhy, a.s.) není majitel vodícího psa povinen nasazovat vodícímu psovi náhubek. I když tato skutečnost není výslovně formulována, ve vyhlášce č. 175/2000 Sb. o přepravním řádu pro veřejnou drážní a silniční osobní dopravu se hovoří o tom, že řidič veřejné hromadné dopravy nemůže vodícího psa, který doprovází nevidomou osobu, z přepravy vyřadit, tudíž si lze právní předpis vyložit tak, že i pokud nemá vodící pes nasazen náhubek, musí být přepravní společností přepraven. Autorka se při zjišťování zaměřila na autobusovou a městskou hromadnou dopravu, protože zde u respondentů vznikají častěji nejasnosti, naproti tomu ve vlakové dopravě, konkrétně u Českých drah, a.s., je jasně dáno, že vodící pes mít náhubek nemusí (Cestování se psem, 2009). Z výzkumu je zřejmé, že někteří respondenti nemají přesnou povědomost o tom, jak to oficiálně s nasazováním náhubků v přepravě funguje.

Při vstupu do nemocnic a zdravotnických zařízení se respondenti setkávali s různými zkušenostmi - kladnými i zápornými. V některých případech záleželo na jednotlivých odděleních, ale ve většině případů se hlavně jednalo o postoje lidí – pracovníků zařízení, kteří buď byli ochotní, nebo nikoli. Někteří z respondentů hovořili o předpisu č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách) ve znění pozdějších předpisů, kdy uživatel vodícího psa při hospitalizaci má právo mít vodícího psa u sebe. Autorka je ve shodě s názorem jednoho z respondentů, který podotkl, že majitel vodícího psa sice má právo na to, aby měl svého vodícího psa při hospitalizaci u sebe, ale měl by si dobře rozmyslet, jestli bude schopen se o psa starat, dle jeho mínění je toto podmínkou. Autorka je toho

názoru, že tento problém není zcela vyřešen. Při této situaci je tedy potřeba, aby držitelé vodícího psa, který je v danou dobu hospitalizován, pomohla jiná osoba, popřípadě například organizace zabývající se výcvikem vodících psů, která nabízí hlídání vodícího psa, někteří uživatelé vodícího psa se o této možnosti zmiňují.

Někteří majitelé vodícího psa také uvedli, že mohou venčit vodícího psa na volno a nemusí po něm sbírat exkrementy, zároveň někteří podotýkají, že se jedná pouze o vyhlášky vybraných měst a neplatí to tedy všeobecně. Autorka zjišťovala situaci ve Strakonících, kde jsou vodící a asistenční psi od povinností týkajících se náhubků a vodění na vodítku osvobozeni (Zastupitelstvo města Strakonice, 2013). Autorka je toho názoru, že pokud se jedná o sbírání exkrementů, není mimo výjimky možné, aby držitel vodícího psa byl schopen sebrat exkrement svého psa. Jedna z respondentek se o této problematice vážně zmiňuje a snaží se tuto svou „povinnost“ plnit, ne vždy je však její snaha úspěšná. Její postoj je však obdivuhodný.

Vliv vodícího psa na trávení volného času se projevuje téměř u všech respondentů. Ať už se jedná o častější pohyb, procházky spojené s venčením psa, hraní si se psem nebo účast na sportech se psy. Z výzkumu je zřejmé, že sportu se psy se věnuje pouze jedna respondentka, práce se psem jako takovým ji baví, zkoušela agility a v současné době se stále věnuje sportu dogdancing. Většina respondentů také zmiňuje vliv vodícího psa při účastech na společenských akcích. Vodící pes má tedy, jak vyplývá z výzkumu, mimo jiné vliv na společenský život uživatele, který se tak mnohem častěji setkává s lidmi, i s těmi, se kterými se stýká jenom zřídka, jak se autorka od respondentů dozvěděla.

Nadpoloviční většina dotazovaných respondentů pocítila určité omezení užíváním vodícího psa. Někteří respondenti zmiňují potřebu dodržování určitého režimu, i přesto jeden z těchto respondentů ale tvrdí, že i s tímto vědomím si vodícího psa pořizoval. Dále poukazují na zákaz vstupu se svým vodícím psem ke kamarádům nebo vstupu do jiných prostor. Jak autorka usuzuje z výzkumu, je zřejmé, že určité omezení tady je, a autorka předpokládá, že vždy bude, ačkoliv někteří z respondentů to jako omezení nevnímají, jak ale z výpovědí respondentů vyplývá, omezení v žádném

případě nenarušuje vztah mezi uživatelem vodícího psa a jeho psem a je možné s takovým omezením běžně fungovat.

Za největší klad, který vodící pes přináší, většina respondentů považuje celkové usnadnění života ve všech oblastech pohybu a dále s tím související samostatnost a soběstačnost. Tyto přínosy lze dle výzkumu považovat za ty hlavní, protože se vždy alespoň jeden z nich vyskytl u všech respondentů. Za méně obvyklou lze považovat odpověď jednoho z respondentů, který označil za přínos pocit povinnosti k vodícímu psovi. Je to velice zajímavá skutečnost, kdy povinnost se stává něčím hlavně pozitivním. Čtvrtina respondentů vnímá přínos svého čtyřnohého pomocníka v tom, že je pro ně „partákem“ a společníkem a stává se tak pro ně neodlučitelným členem rodiny.

6 Závěr

Bakalářská práce pojednávala o životním stylu a kompetencích majitelů vodících psů.

Teoretickou část tvoří čtyři hlavní kapitoly. V první kapitole se autorka zabývala definováním zrakového postižení a jeho vlivem na osobnost člověka. Druhá kapitola hovoří o vodícím psovi jako o kompenzační pomůcce, o výběru vhodné rasy vodícího psa, vhodného štěněte pro výcvik, o výcviku vodícího psa zahrnující předvýchovu, vlastní výcvik a předání vodícího psa, o organizacích zabývajících se výcvikem vodících psů a o historii výcviku vodících psů u nás. Ve třetí kapitole jsou čtenáři seznamováni s kompetencemi majitele vodícího psa, jeho právy a povinnostmi. Čtvrtá kapitola definuje životní styl a zabývá se také vlivem osobnosti na životní styl.

Cílem předložené bakalářské práce bylo zjistit, jakým způsobem ovlivňují nově nabytá práva a povinnosti životní styl držitele vodícího psa. Dílčím cílem bylo rovněž vytvořit rámcovou představu o chovatelských standardech a postojích běžných uživatelů vodícího psa. Provedeným výzkumem bylo zjištěno, že nově nabytá práva a povinnosti pozitivně ovlivňují životní styl majitele vodícího psa, a tím zvyšují jejich kvalitu života. Povinnosti v zásadě nikterak uživatele vodícího psa neomezují, práva jsou majiteli dobře využívána a jejich znalost je vysoká.

Výzkumnou otázkou této práce bylo také zjistit, jak majitelé nahlízejí na svého vodícího psa, zda je pro ně pouze pomůckou či živým tvorem. V podstatě nelze říci, k čemu se uživatelé vodících psů přiklánějí více, protože vždy bude vodící pes pomůckou, ale ne ve všech případech je na něj takto nahlíženo. Důvodem je také jejich vztah k živému tvorů jako takovému.

Pro tuto bakalářskou práci byla zvolena metoda kvalitativního výzkumu. Sběr dat byl uskutečňován prostřednictvím polostandardizovaných rozhovorů. Byly stanoveny dvě výzkumné otázky, které byly dále rozpracovány do otázek v polostandardizovaných rozhovorech:

1. Výzkumná otázka: Jaký vliv na život klienta mají jeho chovatelské povinnosti a jak se na ně dívá v kontextu výhod přinesených vodícím psem?

2. Výzkumná otázka: Jakým způsobem se majitel vodícího psa vyrovnává s faktem stavícím rovnítko mezi pojmy pomůcka - živý tvor?

Autorka na základě teoretického studia a získaných praktických zkušeností z realizovaného výzkumu nabyла přesvědčení, že tato skutečnost má i svůj kvantitativní rozměr a kvantitativní výzkum by potvrdil závěry výzkumu kvalitativního. Bylo by tedy vhodné výzkum provést i kvantitativně, protože za daného stavu věcí potvrzuje naplnění idey litery zákona, vytvořené právě pro tento nadčasově ověřený vztah.

Tato bakalářská práce kompenzuje zaregistrovanou situaci nulového pokrytí dané problematiky. Text je určen pro odbornou veřejnost a zároveň pro širokou veřejnost, informuje o tematice vodících psů, která je v současné době u nás téměř opomíjená. Může se stát inspirací k sepsání další vědecké práce.

7 Použité zdroje

1. ASHER, Lucy a kol., 2013. A standardized behavior test for potential guide dog puppies: Methods and association with subsequent success in guide dog training. *Journal of Veterinary Behavior: Clinical Applications and Research*. 2013, roč. 8, č. 6, s. 431-438. DOI: 10.1016/j.jveb.2013.08.004.
2. AUTRATA, Rudolf a Jana VANČUROVÁ, 2002. *Nauka o zraku*. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví v Brně. 226 s. ISBN 80-7013-362-7.
3. Cestování se psem, 2009. *Cd.cz* [online]. © 2009 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://www.cd.cz/vnitrostatni-cestovani/zavazadla-a-zvirata/-3677/>
4. ČESKÉ DRÁHY, A.S., 2013. Tarif Českých drah pro vnitrostátní přepravu cestujících a zavazadel. Schváleno rozhodnutím ředitele Odboru obchodu osobní dopavy dne 5. listopadu 2013 [online]. ČD, © 2009 [cit. 2013-12-05]. Dostupné z: https://www.cd.cz/assets/infoservis/cim-se-ridime/tarif-ceskych/drah-pro-vnitrostatni-prepravu-osob-a-zavazadel-_tr10_---plati-od-15--12--2013.pdf
5. ČESKO, 1990. Zákon č. 565 ze dne 13. prosince 1990 o místních poplatcích ve znění pozdějších předpisů. In: *Portál veřejné správy* [online]. © 2013 [cit. 2013-12-05]. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=38937&fulltext=&nr=565~2F1990&part=&name=&rpp=15#local-content>
6. ČESKO, 1992. Zákon č. 246 ze dne 15. dubna 1992 na ochranu zvířat proti týrání ve znění pozdějších předpisů. In: *Portál veřejné správy* [online]. © 2013 [cit. 2013-12-06]. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=39964&fulltext=&nr=246~2F1992&part=&name=&rpp=15#local-content>
7. ČESKO, 2000. Vyhláška č. 175 ze dne 15. června 2000 o přepravním řádu pro veřejnou drážní a silniční osobní dopravu. In: *Portál veřejné správy* [online]. © 2014 [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakon/>

Par.jsp?idBiblio=49434&fulltext=&nr=175~2F2000&part=&name=&rpp=15#local-content

8. ČESKO, 2006. Vyhláška č. 602 ze dne 18. prosince 2006, kterou se mění vyhláška č. 137/2004 Sb., o hygienických požadavcích na stravovací služby a o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných. In: *Portál veřejné správy* [online]. © 2013 [cit. 2013-12-05]. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=63312&fulltext=vod~C3~ADc~C3~AD~20pes&nr=602~2F2006&part=&name=&rpp=15#local-content>
9. ČESKO, 2010. Zákon č. 194 ze dne 20. května 2010 o veřejných službách v přepravě cestujících a o změně dalších zákonů. In: *Portál veřejné správy* [online]. © 2014 [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=71223&fulltext=&nr=194~2F2010&part=&name=&rpp=15#local-content>
10. ČESKO, 2011. Vyhláška 388 ze dne 29. listopadu 2011 o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením ve znění pozdějších předpisů. In: *Portál veřejné správy* [online]. © 2014 [cit. 2014-1-12]. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=75673&fulltext=&nr=388~2F2011&part=&name=&rpp=15#local-content>
11. ČESKO, 2011. Zákon č. 329 ze dne 13. října 2011 o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů. In: *Portál veřejné správy* [online]. © 2013 [cit. 2013-12-05]. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=75290&fulltext=&nr=329~2F2011&part=&name=&rpp=15#local-content>
12. ČESKO, 2011. Zákon č. 372 ze dne 6. listopadu 2011 o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách) ve znění pozdějších předpisů. In: *Portál veřejné správy* [online]. © 2013 [cit. 2013-12-06]. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=75500&fulltext=&nr=372~2F2011&part=&name=&rpp=15#local-content>

13. ČESKO, 2012. Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Portál veřejné správy* [online]. © 2014 [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=74907&fulltext=&nr=89~2F2012&part=&name=&rpp=15#local-content>
14. ČESKO, 2013. Zákon č. 223 ze dne 21. června 2013, kterým se mění zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Portál veřejné správy* [online]. © 2013 [cit. 2013-12-05]. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=80273&fulltext=&nr=223~2F2013&part=&name=&rpp=15#local-content>
15. Dášenska, 1979, epizoda 1, Jak se narodila. TV, ČT1. Scénář a režie Břetislav Pojar.
16. DAUŠOVÁ, Zuzana, 2013a. Aktivity Helppes, Projekty pro děti a mládež. *Helppes.cz* [online]. 9. 12. 2013 [cit. 2013-12-12]. Dostupné z: <http://www.helppes.cz/o-nas/aktivity-helppes/>
17. DAUŠOVÁ, Zuzana, 2013b. Poslání organizace. *Helppes.cz* [online]. 9. 12. 2013 [cit. 2013-12-12]. Dostupné z: <http://www.helppes.cz/index/>
18. DAVIS, Caroline, 2008. *Můj pes: průvodce, jak se starat o svého psa*. 1. české vyd. Praha: Svojtka. 128 s. ISBN 978-80-7352-874-4.
19. DIATKA, Kryštof, 2012. *Tlapkáni: čili Život asistenčního psa*. Starý Plzenec: Pomocné tlapky. 108 s. [ISBN 978-80-260-4359-1].
20. DOPRAVNÍ PODNIK MĚSTA ČESKÉ BUDĚJOVICE, A.S., 2013. Smluvní přepravní podmínky na linkách MHD provozovaných dopravním podnikem města České Budějovice, a.s. v úplném znění s účinností od 1. 7. 2013 [online]. DPmČB, a.s., © 2009-2014 [cit. 2014-02-25] Dostupné z: <http://www.dpmcb.cz/files/File/pdf/spp130701.pdf>
21. DUFFKOVÁ, J., L. URBAN a J. DUBSKÝ, 2008. *Sociologie životního stylu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 237 s. ISBN 978-80-7380-123-6.

22. DVOŘÁK, Milan, 2012a. Představení. *Vycvikvodcichpsu.cz* [online]. © 2009-2012 [cit. 2013-10-07]. Dostupné z: <http://www.vycvikvodcichpsu.cz/cs/o-nas/predstaveni.php>
23. DVOŘÁK, Milan, 2012b. Výcvik a příprava. *Vycvikvodcichpsu.cz* [online]. © 2009-2012 [cit. 2013-10-10]. Dostupné z: <http://www.vycvikvodcichpsu.cz/cs/vodici-psi/vycvik-a-priprava.php>
24. EICHLER, Ivo, 2009. *Buď já, nebo pes!: výchova a problémové chování psů*. Praha: Motto. 198 s. ISBN 978-80-7246-435-7.
25. FOGLE, Bruce, 2006. *Pes: věrný přítel: příručka pro chovatele*. V Praze: Knižní klub. 288 s. ISBN 80-242-1417-2.
26. FRANČEOVÁ, Eva a Ivana HUTAŘOVÁ, 2005. *Co je vlastně asistenční pes?: Japan chin a spol. v životě zdravotně postižených*. Praha: SPMP OV. 96 s. ISBN 80-903705-0-0.
27. GALAJDOVÁ, Lenka a Zdenka GALAJDOVÁ, 2011. *Canisterapie: pes lékařem lidské duše*. Praha: Portál. 168 s. ISBN 978-80-7367-879-1.
28. HAMADOVÁ, P., L. KVĚTOŇOVÁ a Z. NOVÁKOVÁ, 2007. *Oftalmopedie: texty k distančnímu vzdělávání*. 2. vyd. Brno: Paido. 125 s. ISBN 978-80-7315-159-1.
29. JASENOVCOVÁ, Hana, 2013. Z historie výcviku vodících psů u nás. *Kdvp.brailnet.cz* [online]. 2006 - 2013 [cit. 2013-10-09]. Dostupné z: http://kdvp.brailnet.cz/histor_cr.php
30. KAUFMANOVÁ, Andrea, 2005. Základní údaje. *Pes-pomuze.cz* [online]. © 2005 [cit. 2013-10-07]. Dostupné z: http://www.pes-pomuze.com/zakladni_udaje.html
31. LEBEDOVÁ, Jitka, 2013a. Náš výcvik. *Pesprotebe.cz* [online]. © 2013 [cit. 2013-10-04]. Dostupné z: <http://www.pesprotebe.com/nas-vycvik,28.html>
32. LEBEDOVÁ, Jitka, 2013b. O nás. *Pesprotebe.cz* [online]. © 2013 [cit. 2013-10-09]. Dostupné z: <http://www.pesprotebe.com/o-nas,1.html>
33. LEBEDOVÁ, Jitka, 2013c. Výběr plemene. *Pesprotebe.cz* [online]. © 2013 [cit. 2013-10-04]. Dostupné z: <http://www.pesprotebe.com/vyber-plemene,33.html>

34. MAHNKE, Karina, 2009. *Pes - základní výcvik: sedni, zůstaň, ke mně*. Praha: Grada. 64 s. ISBN 978-80-247-2868-1.
35. MARTINE, A., M. METEYER, E. PURCELL a K. ZUBRYCKI, 2012. Dog Guides and Deaf-Blindness: The Deaf-Blind Component of the Special Needs Program at Guiding Eyes for the Blind. *Insight: Research & Practice in Visual Impairment & Blindness*. 2012, roč. 5, č. 1, s. 38-40.
36. MICHÁLEK, M., P. VOJTÍŠEK a J. VONDRÁČKOVÁ, 2010. *Váš nevidomý pacient*. Praha: Okamžik. 59 s. ISBN 978-80-86932-26-2. Dostupné také z: <http://www.nemocnice.opava.cz/files/verejnost/vas-nevidomy-pacient.pdf>
37. MILLER, Pat, 2012. *Pozitivní metody výchovy psa: cvičte a vychovávejte psa bez stresu, zloby a trestů*. Praha: Plot. 309 s. ISBN 978-80-7428-090-0.
38. MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY, 2013. Výměr MF č. 01/2014 ze dne 22. listopadu 2013, kterým se vydává seznam zboží s regulovanými cenami [online]. MFČR, © 2005-2013 [cit. 2014-02-19]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/legislativa/cenovy-vestnik/2013/cenovy-vestnik-13-2013-15289>
39. NERANDŽIČ, Zoran, 2006. *Animoterapie aneb Jak nás zvířata léčí: praktický průvodce pro veřejnost, pedagogy i pracovníky zdravotnických zařízení a sociálních ústavů*. Praha: Albatros. 159 s. ISBN 80-00-01809-8.
40. PILZOVÁ, Jana, 2008. *Náležitosti a možnosti kompenzační pomůcky - vodící pes*. České Budějovice. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta. Vedoucí práce Mgr. Petr Jánský Ph.D.
41. PIPEKOVÁ, Jarmila, 2006. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 2., rozš. a přeprac. vyd. Brno: Paido. 404 s. ISBN 80-7315-120-0.
42. SCHMIDT-RÖGEROVÁ, Heike, 2009. *Abeceda péče o psa: bohatství rad a nápadů*. Praha: Knižní klub. 272 s. ISBN 978-80-242-2478-7.
43. SJEDNOCENÁ ORGANIZACE NEVIDOMÝCH A SLABOZRÁKÝCH ČR, STŘEDISKO VÝCVIKU VODÍCÍCH PSŮ, [2003]. *Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR, Středisko výcviku vodících psů*. Praha:

Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR, Středisko výcviku
vodících psů.

44. TUČEK, Milan a kol., 2003. *Dynamika české společnosti a osudy lidí na přelomu tisíciletí*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). 428 s. ISBN 80-86429-22-9.
45. VÁGNEROVÁ, Marie, 2010. *Základy psychologie*. Třetí dotisk 1. Vyd. V Praze: Karolinum. 356 s. ISBN 978-80-246-0841-9.
46. VELEMÍNSKÝ, Miloš a kol., 2007. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. České Budějovice: Dona. 335 s. ISBN 978-80-7322-109-6.
47. ZASTUPITELSTVO MĚSTA STRAKONICE, 2013. Obecně závazná vyhláška č. 2 ze dne 11. září 2013, kterou se upravují pravidla pohybu psů na veřejném prostranství ve městě Strakonice [online]. Strakonice - oficiální portál města [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: http://www.strakonice.eu/sites/default/files/vyhlasiky/ozv_2_2013.pdf

8 Klíčová slova

Zrakové znevýhodnění

Vodící pes

Kompenzační pomůcka

Životní styl

9 Přílohy

Příloha č. 1 – Přepisy rozhovorů

Příloha č. 2 – Zvuková podoba rozhovorů (CD)

Příloha č. 3 – Otázky polostandardizovaného rozhovoru v plném rozsahu

Příloha č. 1 - Přepisy rozhovorů

Respondent č. 1 Přepis celého rozhovoru

„Tak začneme, co Vás zajímá, jako ze začátku hned.“

„Tak já jsem myslela, jestli byste mi třeba mohl říct jenom něco třeba o sobě tak trochu?“

„No, o sobě. Je mi 55 let, od roku 90 jsem vlastně v invalidním důchodu, takže to je nějakých 23 let. Vlastně mně trvalo dva roky vyrovnání se se slepotou, protože já jsem do té doby nějakým způsobem viděl. Od roku 93 jsem měl prvního psa, který mně pomáhal, ale to nebyl originál jako vycvičený pes v nějakém tom subjektu, který se zabývá výcvikem vodících psů, protože tenkrát to ještě šlo, že ti lidé, kteří měli cvičitelské zkoušky, mohli toho psa cvičit. Takže vlastně já jsem měl, sehnal jsem si štěně, které jsem si přivezl domů a vlastně strakoničtí kynologové mi to vycvičili. Po takových třech letech, myslím, jsem dostal druhého psa, protože bratr si pořídil boxera a pak protože měl jiné zaměstnání, jezdil kamionem a to tak, co se psem, takže vlastně od té doby jsem měl dva psy. A vlastně ten první pes ten mně odešel nebo ten jsem musel nechat utratit v roce 2006 s tím, že v roce 2008 mně odešel i ten druhý pes, nicméně mezitím se změnila zákony, to bylo v tom roce 2006, a byly dány jednoznačné předpisy, že jestliže chci vodícího psa, tak jediné z nějakého subjektu, který na to má licenci. Protože jsem měl určité požadavky, chtěl jsem prostě psa jiného plemene než labrador nebo retrievr, protože k těm ne že bych neměl důvěru, ale protože jsem slepý...“

„Nevyhovuje Vám.“

„No, takhle nevyhovuje mi z jedné stránky, že oni jsou strašně žraví. A...“

„Vím to z vlastní zkušenosti.“

„...mají... Je to to nebezpečí, že prostě, co můžou, to sežerou a já jako špatně psychicky nesu, když by potom ten pes byl přiotrávený nebo tohle a přiznám se, že od malička od svých deseti let jsem byl ulítnutý na boxerech, takže jsem prostě chtěl cvičit nebo vycvičit boxera. Takže jsem se obrátil na tehdejší známá jako střediska, což bylo Jinonice, tam jsem byl, dá se říci kategoricky odmítnut, že jako buď si vezmu to plemeno, které oni cvičí, a že nebudu... Nicméně jsem se dostal na školu pro výcvik vodících psů Brno pana D., se kterým jsem se znal ještě, když dělal klasického cvičitele právě v těch Jinonicích, jo. A z rodinných důvodů z těch Jinonic odešel a vlastně si vytvořil na základě svých zkušeností a lásky prostě k tomu povolání subjekt, tuto školu vodících psů a už ji vlastně měl také přihlášenou v té mezinárodní organizaci pro školy pro výcvik vodících psů, takže vlastně jsem se na něj obrátil s tímto požadavkem, že bych tedy chtěl vycvičit boxera. A kategoricky jsem tedy odmítal nějaké tyto zlaté retrievry, labradory anebo ty flaty atd. Z toho důvodu, že ne, že by mě ten pes jako nebyl sympatický, jo, ale že já ho ve svém zdravotním stavu nejsem schopný ukormidlovat, co se týče, prostě tady, když by volně pobíhal, tak abych prostě měl tu jistotu a že odmítám, aby pes prostě musel nuceně běhat venku s náhubkem a notabene ještě s „antižerem“, aby doopravdy nikde něco jako přes i ten kovový náhubek do té tlamy nedostal, jo. Nicméně jsem byl upozorněn na to, že nebo respektive pan D., protože je v té mezinárodní organizaci a cvičí také psy pro jiné klienty z jiných zemí, takže ty kontakty má, takže dostal informace, že lze boxera cvičit, nicméně že mu to nedoporučují

z důvodu degenerace plemene, že tam není záruka, že ten pes bude po zdravotní stránce tak dobrý, aby prostě vydržel sloužit minimálně těch deset let, jako jsou ti labradoři a retrívři atd., jo. Takže vlastně mě na toto upozornil a jako s tím, že když na tom budu trvat, takže tedy do toho půjde, nicméně že to budou možná zbytečně vyhozené peníze, protože doopravdy ti boxeři z důvodu té degenerace jako už nemají ty kvality, jako měli dříve. Načež mě tedy začal přemlouvat do pudla. Protože já jsem žil v tom, že pudlové jsou jenom střední, tak jsem to začal prostě odmítat, že potřebuju psa, o kterého se přerazím já a ne abych já přerazil psa o sebe. Protože jako jsem slepý, a kdybych náhodou do toho psa nechtěně třeba vrazil nebo kopnul, takže potřebuju psa, který to udýchá, ustojí a ne nějakého, kterého jako zašlápnu nebo takhle nějak. Načež mně prohlásil, že to jsou královští pudlové a začal jako mě s tím plemenem jako seznamovat. Takže vlastně nynější můj vodící pes, je vlastně pes, který by mně by, který mně byl představený, když tomu psovi bylo sedm měsíců a byl tak v té předvýchově v té psí škole, než tedy potom, kde se už učil tedy ty základy na to vodění toho zrakově postiženého, ale ještě neměla za sebou ty, to stoprocentní uzavření svého zdravotního stavu, protože to se dělá až po roce, že jo. Když jí tedy bylo sedm měsíců, tak vlastně přijel s manželkou a s tímto psem sem do Strakonice. Já jsem tady měl tenkrát ještě pozvané známé, jako je třeba paní D. z Horní Plané a paní B. tady ze Strakonice, která měla také vodícího psa a tenkrát obě dvě měly vodícího psa z těch Jinonic, jo. A protože se o tom dozvěděla strakonická televize, tak z toho chtěli natočit nějakou reportáž. Takže točili, točili. A výmysl tehdejšího pana redaktora, který už tam dneska není, v té strakonické televizi, byl, že by chtěli udělat záběry s tímto novým psem, takže jsem se začal vykrucovat, že toho psa neznám, že nevím, jak na to atd. atd. Nicméně než jsem se stačil z toho vykroutit, tak pan D. toho psa ustrojil do postroje a já, když jsem prostě byl, jak se říká v tom nejlepším v těch výmluvách atd., no, tak mi zařukal na rameno a bez jakéhokoli varování mně vrazil vodič od postroje do ruky a do druhé hůlku a říká, jdi, já tě zezadu budu navádět. Takže více méně mně nezbylo nic jiného, než se ztrapnit a s tím psem pochodovat, jo. Dopadlo to dobře, pes reagoval celkem dobře, já z toho byl víc vyplašený než ten pes. Nicméně jsem prohlásil, že když už tedy to dopadlo tímto stylem, takže chci tohoto psa a žádného jiného. No, tak tím pádem vlastně já jsem se seznámil se svým nynějším vodícím psem, který by mně, který mně byl potom předán prvního března 2009. Samozřejmě, že zase z toho vznikla reportáž na strakonické televizi, jak je ten pes mně předáván, jo, na tom městském úřadě a jak si s tím psem už vlastně jdu pro to, pro ten závěrečný podpis atd. atd... Takže kdybyste měla jako zájem, tak lze to najít v archívu strakonické televize tyto dva záběry, tedy nebo ty dva šoty z těchto dvou akcí prostě ala M. ala vodící pes. Jo. A já, protože jsem jako od malička vyrůstal se psy, byl jsem na ně zvyklý. A chtěl jsem prostě s těmi psy jako, nebo respektive věděl jsem, že ti vodící psi svým způsobem tomu člověku usnadňují život a vlastně kynologové strakoničtí mně vycvičili ty, toho prvního psa, který vlastně potom pes vycvičil toho druhého psa, že jo, protože ten druhý pes byl dost učenlivý, takže jako všechno odkoukal a reagoval i na ty povely, které já jsem měl tedy naučené. A po pravdě řečeno jsem si nedokázal představit život bez vodícího psa. Protože vlastně ten vodící pes mně v tu chvíli dává, a to říkám tedy v uvozovkách, mně dává volnost pohybu, to znamená, že do určité míry ten pes nahrazuje prostě člověka průvodce a já s ním bezpečně můžu kamkoli dojít, samozřejmě ty trasy, které znám. Že já potřebuju

třeba toho psa naučit vždycky nějakou tu trasu, ten pes je schopný si zapamatovat až na sto padesát tras. Nejen tedy...“

„Takže to vždycky s někým jakoby projdete, s průvodcem?“

„Ano, ano, nejdříve jestliže, jestliže se učím nějakou novou trasu, tak potřebuju odborníka jako jsou třeba děvčata z Tyfloservisů České Budějovice, která si prostě sama projdou takovou tu předpokládanou trasu, najdou si ji na internetu, že jo, protože každá z nich nezná samozřejmě to město, že jo, kde ten člověk potřebuje chodit a dojít na to určité místo, takže si to nejdřív najdou na internetu, potom tedy přijdou a osobně si tedy tu trasu projdou a pak volí tu variantu, která je nejschůdnější a nejbezpečnější jak pro toho klienta, tak pro toho psa, jo. A pak vlastně určitou dobu, než ten pes to zvládne, některý pes to zvládne velice rychle, některý pes to zvládne trošku pomaleji, se tu novou trasu naučí, že jo, a vlastně tím potom ten klient nebo ten majitel toho vodícího psa má zase jako možnost se někam dostat, ale základem je tak zvaná prostorová orientace, že člověk v té hlavě si musí srovnat, kde asi momentálně se nachází, anebo když se ztratí a zeptá se nějakého člověka, kde je, tak aby si dokázal prostě v té svojí hlavě vybavit, kde se asi nachází. Jo, kde je to...“

„Hm, na té trase...“

„...kde je to nejbližší místo. Třeba když sjedu z trasy nechtěně, jo, tak abych se prostě dostal, dokázal dostat na tu původní trasu. Jo, takže potřebuju mít takovou povědomost prostě o tom prostoru, kde se tedy jako pohybuju. Takže vlastně když potom děláme nějakou tu novou trasu, tak je důležité, aby mně ten průvodce také popsal určité takové ty orientační body na té trase, podle kterých vlastně já se můžu chytit, jo. A potom vlastně si to zapamatovat tu trasu a potom už vlastně můžu bezpečně jít do cíle té trasy, jo. A vlastně už potom nepotřebuju nikoho, abych třeba si došel, já nevím, nakoupit do těch krámů, které mám zvládnuté, že jo, abych si třeba došel do knihovny, abych tady ve Strakoncích došel do „kulturáku“, nebo, já nevím, do tělocvičny nebo na sdružení, jo, a abych se prostě pohyboval tady na těch trasách, které jsou pro mě důležité, abych třeba se dostal k otci na návštěvu, jo, atd. atd. Samozřejmě, že ten pes se naučil chodit třeba i v Budějovicích, když tam jezdím na akce, že jo, takže tam má také pár těch tras, kde tedy to má vychozené, já ty trasy také svým způsobem znám. Takže potom třeba i můžu se tam pohybovat jenom sám s tím psem. Jo. Ale protože pes neumí číst, psát atd., takže jestliže jdu něco vyřizovat na úřady, tak třeba ten pes má „zmáknutou“ trasu třeba na městský úřad, ale pak je tam ten problém se jako zorientovat na tom městském úřadě, takže ať chci nebo nechci, tak si vždycky musím prostě domluvit schůzku s někým nebo s asistentem, který mi potom dělá ten doprovod a vlastně v těch částech, kdy já jsem bezradný nebo respektive, když třeba dojdu na ten městský úřad, jo, tak mně tam potom pomůže vyhledat, že jo, tu patřičnou kancelář atd. atd. A samozřejmě ze zákona vždycky musím mít, když jdu řešit nějaké, nějaké problémy, jo, tak samozřejmě musím mít svědka, jo, který vlastně mně potvrdí, že to, co je na tom papíře a to, s čím mě tedy seznamuje ta daná osoba, ať je to tedy úředník jakéhokoli úřadu, jo, nebo je to notář, právník atd., takže vše se zakládá na pravdě, jo, a že tedy potom bez obavy můžu ten dokument podepsat. Jo, takže stejně potřebuju já potom toho nějakého asistenta, který vlastně mi jakoby pomáhá s těmito úkony na těch úřadech, jo. Protože úředník mně může všet bulíky na nos, že jo.“

„Jasně. Můžu se ještě zeptat, když, když jste vlastně si jakoby pořizoval, když Vy jste vlastně měl ty psy i předtím, ale jestli třeba bylo něco jakoby, proč byste si jakoby toho psa nepořídil, jestli jste měl nějaký jakoby negativní bod nebo ne?“

„Takhle, pořídit si vodícího psa je svobodné rozhodnutí každého slepce. A buď tedy mám vztah ke zvířeti, protože je to živý tvor, který mně poskytne určitou službu, to je pravda, ale já mu musím také poskytnout určitý komfort. To znamená patřičné ubytování, patřičnou údržbu toho psa, protože ať je to jakýkoliv pes, tak potřebuje prostě kartáčovat, potřebuje občas mýt, potřebuje napájet, potřebuje nažrat. Po zdravotní stránce prostě je třeba také, aby měl čisté oči, aby měl čisté zuby atd. atd. Takže ten pes potřebuje samozřejmě včasné venčení, že jo, a potřebuje také takovou tu svobodu projevu, to znamená, když někam jdu do místa, které znám, takže aby ten pes také nebyl věčná věků přivázaný, ale aby se mohl svobodně proběhnout atd. atd. Tak to si prostě ten slepec musí sám se sebou uvědomit, a že na sebe bere samozřejmě i vůči tomu zvířeti, že bere určité závazky. Že tady má společníka, který ho tedy bude chránit, který ho bude vodit, ale že i ten jeho společník má určité potřeby, jo. A to je třeba, aby prostě se ten slepý s tímto nějak ztotožnil, jo, a uvědomil si, že vlastně to je závazek na určitou dobu, že to je vlastně závazek na dobu životnosti toho psa, některý pes má kratší životnost, ti labradoři se dožívají tak těch 13, 14 let, to samé retrívři nebo ti fletí, že jo. Já mám tu smůlu, že jsem se dozvěděl, že pudlové se dožívají 18 let, jo. A že si musím uvědomit, že dostanu hotového psa, který je rok a půl starý, jo, a že vlastně po dobu dalších, dejme tomu 11,5 nebo u této dejme tomu těch 16,5 let, když to tedy bude po té zdravotní stránce všechno v pořádku, takže na tuto dobu mám závazek a že s tím, že toho psa nemůžu jenom z nějakého rozmaru někam prostě šoupnout, když prostě budu potřebovat někam se rozlétnout, nebo to, že vždycky musím počítat s tím, že tady mám ten závazek a že buď tam tedy půjdu s tím psem, to znamená, že jestliže budu chtít jet někam na dovolenou, takže budu všude prostě hlásit, že mám vodícího psa, jo, a toho psa tam brát s sebou, to znamená vzít s sebou samozřejmě i potřeby pro toho psa, nejen pro sebe, ale vzít prostě i ty potřeby, které ten pes má, to znamená misky, žrádlo, nějaký cestovní pelíšek, kde ten pes bude odpočívat, na které je zvyklý atd. atd. Že si vezmu s sebou samozřejmě i potřeby na jeho údržbu, jo. A samozřejmě, že díky tomu, že vodící pes má určité výhody, takže víceméně kromě, dejme tomu, bazénu, jo, má vlastně přístup dneska všude, i do nemocnic, jo.“

„To je teď. Ano, to jsem četla. Hm.“

„To je od 1. ledna letošního roku novinka, jo, a je i novinka, že vlastně pes může i do jakéhokoli stravovacího zařízení, jako jsou třeba školní jídelny nebo jako jsou, dejme tomu, jako je třeba závodní jídelna nebo takhle nějak, jo, takže i ti psi tam můžou, že psi můžou do jakéhokoliv „krámu“, do jakéhokoliv marketu, jo, že prostě na to mají právo. Je pravda, že můžu narazit na člověka, který prostě se mi striktně postaví, protože nějaký soukromník nebude to uznávat, jako a řekne prostě, já tady psa nechci, no, tak samozřejmě se otočím, vysvětlím mu tedy, že ten pes má určitá také práva, no, a jestliže je nehodlá akceptovat, jo, takže se s ním nebudu tedy jako dohadovat a půjdu třeba do jiného „kšeftu“, že jo, tím pádem jako on přijde o zákazníka atd. atd. jo. Znat samozřejmě...“

„Ale jakoby ze zákona nemá právo Vás tam nepustit ne? To jenom jakoby...“

„Takhle on, on má svým způsobem povinnost mě tam pustit, ale není to, v zákoně jako ve vyhlášce to je jakoby zapsané, je to stanovené, že prostě ten pes má právo, ale jestliže narazím na nějakého člověka, který se striktně postaví, tak já nemám žádný právní podklad, jakoby není to dané zákonem, jakmile je to dané zákonem, tak prostě on proti tomu nemůže revoltovat. Prostě zákon to určuje, ale protože to je jenom jakoby obecná vyhláška, i když ji tedy schválilo ministerstvo, je to prostě všude obecně zapsané, tak je to jenom vyhláška, která vlastně pro majitele jakýchkoliv subjektů není závazná, kdežto zákon jako takový je závazný, jo, takže vlastně je to na benevolenci, jo, nebo na dejme tomu toleranci majitelů hospod, majitelů „krámů“ soukromých atd., že mě tam s tím psem pustí, jo. Ale může člověk narazit s prominutím na blba, jo, který prostě řekne, já to tady nechci. Já jako nemám zákonnou, protože to není zákon, tak nemám zákonnou páku prostě jako se tam vnutit. Že on mě tam musí za každou cenu pustit, jo? To nemám jako, jo. Ale je pravda, že existuje zákon, to je ten přepravní. Takže jako mě musí třeba přepravit „autobusák“, jo, prostě prostředky hromadné dopravy mě musí prostě přepravit. Samozřejmě, že já musím splňovat, i s tím psem musím splňovat požadavky přepravních zákonů, jo. Takže ten pes musí mít označení, což vodící psi mají, vodící asistenční psi mají výjimku, že nemusí mít v dopravních prostředcích náhubky, jo, ostatní psi musí. Že se na ty psy vztahují určité výhody při cestování, to znamená, že když já pojedu se psem, tak na základě toho, že mám průkazku ZTP/P, tak v tom případě je pes průvodce a já za něj neplatím jízdné. Jestliže však jedu někam, kde potřebuju dvounohého průvodce, tak si musím rozhodnout, koho určím za průvodce, jestli určím za průvodce psa anebo toho člověka, jo. Nicméně třeba v autobusové dopravě to funguje tak, že vlastně jakmile si vezmu průvodce dvounohého, tak vlastně za něj také neplatím jízdné, ale v tu chvíli se na toho psa, i když je vodící, vztahují přepravní předpisy jako na jakékoli zvíře, tudíž platím 50% jízdného, jo, v té autobusové dopravě. Jestliže jedu dopravou železniční, tak tam je to o něco jednodušší, protože jestliže určím psa jako zvíře, že jo, tak železnice má dopravní předpisy interní, kde se říká, že na jednorázovou jízdu platím za to zvíře 15 korun a za jakoukoli další jízdu musím zaplatit dalších 15 korun. Nicméně jestliže pojedu třeba ze Strakonice přes Prahu do Ostravy, tak můžu přestupovat potom třeba desetkrát, ale platím pouze 30 korun. Což je taková ta jakoby...“

„Takže maximálně dvakrát jakoby můžete.“

„Celodenní jízdenka jako, ne, já nemůžu dvakrát, já můžu přestupovat, kolikrát chci.“

„To jo, ale dvakrát koupit za těch patnáct, že to jde maximálně.“

„Ne, ne, ne, já si koupím za 30 korun, což je jízdenka, která prostě pro toho psa potom nedělá problémy, že dělám přestupy. Jo, anebo třeba já, když jedu do Budějovic, že jo, tak jedu s průvodcem dvounohým, takže automaticky si беру prostě zpáteční jízdenku s tím, že já jako držitel jízdenky platím pouze 25 procent jízdného, což platí i v těch autobusech pro mě, pro moji osobu. Pro toho dvounohého průvodce, který v tu chvíli dělá průvodce, tak ten jede úplně zdarma, ale protože je to cesta tam a zpátky, tak platím 30 korun. Jo.“

„Za toho psa...“

„Za toho psa, jo. A toto. Takže já jako, když bych jel potom třeba, já nevím, autobusem Strakonice - Praha toto, takže za každý přestup potom já budu platit své

jízdné, což bude 25 procent pro mě jízdného, ten průvodce pojede zdarma, ale za toho psa v každém autobuse zaplatím 50 procent jízdného.“

„Hm. Takže je lepší jezdit vlakem.“

„Když tam jezdí vlak, tak je lepší jezdit vlakem, no. Takže takhle, no.“

„Hm. Ještě tady mám takovou otázku...“

„No, klidně.“

„...jestli jakoby vlastně tím pořízením toho psa se změnilo jakoby Vaše trávení volného času, já nevím tedy jak to, ono by to šlo pojmout jakoby...“

„No, trávení volného času. Víceméně ten pes mně umožňuje svobodný pohyb, já nejsem prostě závislý na tom, abych prostě si dojednával po každé asistenta a po každé, abych si dojednával doprovod, jo. A stejně ve svém volném čase člověk občas chodí na nějakou tu procházku, že jo, takže vlastně změni tu trasu nebo cíl té procházky tak, aby vlastně v rámci třeba toho svého lidského venčení vzal i toho psa a vlastně se vyvenčil i ten pes, jako jo. Jinak samozřejmě, ať chci nebo nechci, jsem třeba v něčem omezený z toho důvodu, že když přijdu domů, že jo, a jsem unavený, no tak více méně sebou někde „kydnu“, jak se říká, vyhodím kopyta, jo, a můžu relaxovat a jako nic mě netlačí jako. Kdežto tady musím dodržovat určitý takový ten režim, že musím vzít toho psa a dojít s ním někam na určité místo, kde ten pes prostě se aspoň vyčurá. Jo. Že ten pes také, protože já když samozřejmě se mi začne „valit bok“ nebo cokoliv, tak já to mám vlastně v tom bytě, že jo, já se jen támhle svalím z pelechu, že jo, přesunu se, přesunu se na toaletu, že jo, a tohle, kdežto ten pes to chtěl nechtěl se prostě v létě, v zimě, v dešti, ve větru musím prostě obléci, jo, a s tím psem vyrazit, jo. Takže svým způsobem je to, co se týče volného času nebo svobodného rozhodování, je to „trošičku“ omezené, ale s tímto já jsem do toho šel, že si pořídím vodícího psa.“

„Takže vlastně je to i takové, že to dělá člověku aktivnější ten život, že jo.“

„Dá se...“

„Že nemůže...“

„...takhle.“

„...nemůže sedět pořád třeba.“

„Přesně tak, že ten člověk je také nucený s tím „sádlem hýbnout“ jako, jo. Že jako tohle. Je pravda, že ti psi poznají na člověku, že je třeba člověku zle atd. Takže když třeba já mám horečku nebo marodím, tak ti psi mají tu tendenci, protože to je vědecky dokázané, že dobře vychovaný pes a zdravý pes dokáže udržet moč až 24 hodin a stolici 48 hodin. Jo. Jestliže je samozřejmě zdravý, jestliže nemá průjem atd., atd. Takže třeba potom v tomto období, kdy třeba já jsem, jak se říká „na hrnci“, takže i ten pes prostě to pozná, jo, a nevyžaduje tu pravidelnost, která je v tom stavu, kdy ten člověk je zdravý. Jo. A potom třeba i ten pes, jako já ho třeba dojdu vyvenčit ráno, jo, a potom třeba s ním jdu až večer, jo, že třeba ten pes jako třeba teď chodíme s ním třeba třikrát, čtyřikrát denně, jo.“

„Ale stačí mu to.“

„Ale jako víceméně v této době, kdy člověk je „na hrnci“, prostě tomu psovi to stačí, jo. Takže jako není člověk nucený i v těch největších horečkách třeba nebo takhle pravidelně s tím psem běhat, jo. Samozřejmě, když ten pes je zdravý, že jo, jestliže má nějaké problémy, jako třeba u těch „čubek“ to může být zánět močového měchýře, že jo, nebo někde něco sežere, může dostat průjem atd., takže to potom o něčem jiném, že jo,

to at' mám horečku, jak chci, tak prostě s tím psem můžu, jinak prostě hrozí, že budu mít s prominutím pomočený a pokálený byt, že jo.“

„Ještě bych se Vás zeptala, jestli jakoby vlastně tím, že vlastníte toho vodícího psa, jestli jste jakoby prostřednictvím toho postřehl třeba v životě něco jiného, nějaký jiný jakoby pohled na věc nebo jestli jste něčeho jiného si třeba vážíte nebo takhle.“

„Takhle. Samozřejmě, že vždycky ten pes, at' je to jakýkoliv pes, tak vždycky samozřejmě na ty lidi působí jinak, než když jde ten slepý třeba jenom s tou hůlkou anebo s tím průvodcem, jo. Protože to si to také musí člověk jako v té hlavě srovnat, protože at' chcete nebo nechcete, tak když Vás tedy doprovází asistent, jo, a bohužel ze začátku v té společnosti to bylo tak dané, že když vedl „chlap chlapa“, jo, nebo „ženská ženskou“, že jo, tak že se také ozývalo, hele „buzny“ jdou atd. a toto, že jo. Takže musí být člověk trošku nad věcí, že jo, a je pravda, že když potom člověk jde se psem, a i když mu dělá chlap, nebo „ženské ženská“ ten doprovod, tak vždycky jde kousek za tím slepým, protože to je takové předepsané pravidlo, že nejde vedle Vás, abyste nezabírali pomalu celý chodník, že vždycky prostě ten průvodce jde za Vámi, a když tak Vás trošku koriguje doprava, doleva nebo takhle nějak, jo, když třeba ten pes jako „zablbatí“, anebo když je někde na té trase nějaká neočekávaná překážka, jako je výkop atd. a teď ten pes je sice učený, naučený nebo je cvičený na řešení i takovýchto situací, jo, ale když se tam jako potom jako nemá, kde projít, nebo není tam nikde udělaný průchod atd., tak je pak výborné, když máte za zadkem nějakého takového navigátora, který Vám řekne, když půjdeš doprava třeba sto metrů, jo, tak tam projdeš nebo takhle nějak a tohle jo. Protože ten pes kouká jako na tu nejbližší, na to nejbližší místo, kudy by tedy jako mohl projít nebo kudy by se dostal bezpečně na tu druhou stranu s tím svým průvodcem, jo. Takže a vždycky jako i ten pes jde, jak se říká tak, aby ten člověk, kterého vede, tak aby jako nedospěl k úrazu nebo tohle. A každý slepý, který má zkušenosti s vodícími psy, tak si to libuje, protože když jde po nějaké té trase s tím vodícím psem, tak ten pes mu vyhýbá jakékoliv překážky, cokoliv je na tom chodníku, že jo, takže my projdeme absolutně plynule a neuvědomujeme si, že tam někde stojí popelnice, že je tam vystrčený, já nevím, kočárek, jo, nebo že tam je vystrčené áčko a takovéto „krávovinky“, jo, protože ten pes to automaticky prostě nám vyhne i s námi, jo, a my jako projdeme. Ale běda když potom člověk má jít s hůlkou, že jo, no tak to vymete každou popelnici, každý roh, protože přece jenom ta hůlka, jo, protože když dáte ten kyvadlový pohyb, jo, tak při každém kroku je tam prostě taková mezera, jo, takže tím pádem najednou zjišťujete, kolik máte po té cestě lamp, kolik tam máte áček, kolik tam máte reklam, kolik tam máte „kaslíků“, že jo, protože dneska občas ty „kaslíky“ jsou také na těch, na těch budovách, jo, ty poštovní schránky, a teď Vy jdete, že jo, no, a poštovní schránka je ve výši Vašich ramen atd., že jo, takže když Vy jdete s tou hůlkou a teď si ťukáte k té budově, protože, proto ta budova je pro Vás ta vodící linie, že jo, a najednou jdete a uděláte bum a jste prostě ve schránce. Jo, buď do toho vrazíte ramenem, nebo...“

„V lepším případě...“

„Občas i čumákem, jo, takže jako když potom jdete se psem, tak absolutně toto nevnímáte, jo, že tam máte „X“ problémů na té cestě, jo, že tam je díra v chodníku, že ten pes prostě i tu díru s Vámi prostě obejde, jo, a toto. Když jdete potom, tak najednou „pích“, píchnete hůlkou do díry, že jo, a teď tam se zastavíte, teď si to musíte

ořukat, jo, jestli to můžete jenom překročit, anebo to musíte jako zajíc oběhnout, jo. Takže jako v tomto ten pes Vám tak usnadní tu chůzi, jo, že potom když se něco stane a ten člověk je nucený jít sám s hůlkou, no, tak potom si říká sakra, jo, ten pes mi schází.“

„Takže tohle byste jakoby za to, že jakoby něco nového Vám?“

„No, dal mi, dal mi hlavně tu bezpečnost chůze, jo, že jako v každém případě já teď nevymetám každou popelnici, která je postavená u baráku, že když tam náhodou je někde kontejner nebo že prostě někdo přijede, vylézá z auta, otevře dveře, že jo, tak já do těch dveří také mohu, jo, narazit, nedej bože, když ten člověk je ještě ohnutý do toho auta, jo, a já ho tam ještě do toho auta vrazím těma dveřmi, jo, nebo když jdu z druhé strany, že jo, no, tak se může stát, že mu ty dveře vylomím, že jo. Takže toto jako ten pes všechno eliminuje, jo. Protože ten pes mi to tak vyhne, že já prostě projdu, aniž bych měl nějaký problém jako, jo.“

„A jsou nějaké jakoby stránky Vašeho života, které se vlastně jakoby prohloubily nebo zintenzivnily jakoby tím vlastněním Vašeho psa?“

„Prohloubily? Jako v každém případě je to partner, partner třeba do toho bytu, jo, třeba já, když žiju sám, že jo, a toto, tak přece jenom ten člověk tady má živého tvora a jako netvrdne tu sám, že jo. Má tady prostě takový, je to takový i ten společník jeho, jo, jde s Vámi třeba na koncert, jde s Vámi do divadla, samozřejmě mu to neříká nic, protože ten pes tam udělá bum, že jo, a chrápe, že jo. Ale jako je to takový ten společník, který více méně ten jednotvárný slepecký život Vám jako zpestřuje, jo. Samozřejmě je to finančně náročnější, že jo, protože jestliže, jestliže budu žít sám bez psa, tak více méně veškeré prostředky, které dostanu od státu, jo, jak je, jako je důchod, příspěvek na mobilitu, příspěvek na péči, vlastně použiju čistě jenom ve svůj prospěch, jo. Je pravda, že, tak a teď bych lhal, do roku 2012 mám za to, byl i příspěvek na výživu vodícího psa ve výši 800 korun na měsíc, jo, takže více méně...“

„A to už není, jo.“

„Ne, to sebrali.“

„A to a to bylo od města ne, přímo?“

„To bylo od státu...“

„...od státu.“

„...který a ten příspěvek byl právě vyplácený přes město.“

„Jo takhle. Aha. Tak to já jsem...“

„Ale bylo to stanoveno ve vyhlášce 182, kde prostě byl bod, který říkal, že držitel vodícího psa má nárok, jo, na příspěvek na výživu vodícího psa, takže já když teď dostávám od města, mám za to, že to je příspěvek na mobilitu nějakých 400 korun, takže vlastně já jsem dostával ještě 800, jo, a to vlastně je, myslím, druhým rokem, je to jako myslím, že to je od 1. 1. 2012, je to zrušený tento příspěvek, takže vlastně veškeré náklady na toho psa jdou z mé kapsy, to znamená, že si to utrhnu já od huby, jo.“

...

„Takže to do minulého roku tedy platilo ten příspěvek nebo do předminulého.“

„Do roku 2011, mám za to. Jo.“

„A to bylo tedy na jakoby na výživu nebo...“

„Na výživu vodícího psa, prostě to byl příspěvek na výživu vodícího psa. To znamená, že já jsem za to mohl kupovat pamlsky, granule, prostě cokoliv, jo, kdežto teď“

to jde prostě z té mé kapsy. To znamená, oni řeknou, hleďte, jako dostáváte příspěvek na péči, jo, ono to je sice hezké, ale nikdo z těch nahoře postavených si neuvědomuje, že on dostává příspěvek na dopravu, příspěvek na asistenta ve, ve, ve výši, která jako, si myslím, ve srovnání jako příspěvku mého a jeho není adekvátní, jo. Když má příspěvek na asistenta 30 tisíc měsíčně, když má příspěvek na dopravu 3 tisíce měsíčně atd., atd. Jo. Tak si myslím, že nějaký příspěvek na mobilitu, což je vlastně příspěvek na jakoukoli dopravu 400 korun měsíčně, je směšná částka. To samé nějaké 4000, což je ta průměrná, že jo, nebo 12 tisíc na těžkého ležáka. Tak je to výsměch.“

„To jo. Z toho snad žádný...“

„Takže jako z toho nikdo nezbohatne, jo. A více méně spousta těchto dobrovolníků, těchto asistentů, které my máme, tak více méně to dělají za „děkuji“. Jo, protože kdybych měl platit za všechno podle toho ceníku, který je třeba stanoven pečovatelkou službou nebo nějakou asistenční službou, jo, oficiální atd., no, tak si myslím, že ty 4 tisíce jsou sakra málo. Jo. Když potřebuju doprovod a za hodinu doprovodu mám platit něco okolo stovky, jo. A teď prostě třeba bych jel do Budějovic, jo, kde jsem celý den, vyjedu ráno, dejme tomu, v osm hodin a vracím se v sedm večer, což je pomalu jedenáct hodin, tak bych zaplatil jedenáct set za jednu cestu do Budějovic, kdybych měl platit toho asistenta, jo, poctivě. No, a když dostanu čtyři tisíce, no, tak si vyjedu do Budějovic třikrát a jsem, víte kde.“

„Hm.“

„Jo? Kdež je třeba platba za mytí oken, jo, nebo za donesení nákupu, jo, nebo, jo, cokoli atd. Jo. Takže rozumíte mi, jo. Je to prostě výsměch, výsměch prostě těm zdravotně postiženým lidem, jo.“

...

„Tak, co Vás ještě zajímá.“

„Tak já už mám tak nějak asi všechno.“

„Jo? Jako cokoliv.“

„Asi jste to úplně vyčerpal.“

„Jo, když ještě na něco přijdete, budete něco chtít, no, tak není problém.“

„Já bych se když tak ozvala.“

Respondent č. 1

1. Pohlaví: muž

2. Věková kategorie: 37 až 56 let

3. Jaké je Vaše získané vzdělání, popřípadě (původní) profese, povolání?

„...Úplně střední odborné zaměřené na strojírenství...“

„...Já jsem vyučený jako zámečnick – nástrojář, tím jsem se živil dva roky od roku 1976 do roku 1978... Od roku 1980 do roku 1990 jsem byl samostatný střediskový plánovač závodu nástrojárna...“

„...Jsem v invalidním důchodu... můžu se pokusit o práci...“

4. Je Vaše postižení vrozené nebo později získané?

„...od roku 90 jsem vlastně v invalidním důchodu, takže to je nějakých 23 let. Vlastně mně trvalo dva roky vyrovnání se se slepotou, protože já jsem do té doby nějakým způsobem viděl...“

„...No, získané, protože já jsem vlastně ve svých 17 letech... měl úraz, byl to druhotný výboj blesku. Na to, že mám něco s očima, se přišlo a to se kvalifikovalo tenkrát pouze jako šeroslepost...“

5. Jaký byl Váš hlavní důvod pořídit si vodícího psa a jaká okolnost byla nejvíce proti?

„...Soběstačnost... Bezpečnější chůze...“

„...Tak to si prostě ten slepec musí sám se sebou uvědomit, a že na sebe bere samozřejmě i vůči tomu zvířeti, že bere určité závazky. Že tady má společníka, který ho tedy bude chránit, který ho bude vodit, ale že i ten jeho společník má určité potřeby, jo. A to je třeba, aby prostě se ten slepý s tímto nějak ztotožnil, jo, a uvědomil si, že vlastně to je závazek na určitou dobu, že to je vlastně závazek na dobu životnosti toho psa...“

„...takže na tuto dobu mám závazek a že s tím, že toho psa nemůžu jenom z nějakého rozmaru někam prostě šoupnout, když prostě budu potřebovat někam se rozlétnout, nebo to, že vždycky musím počítat s tím, že tady mám ten závazek a že buď tam tedy půjdu s tím psem, to znamená, že jestliže budu chtít jet někam na dovolenou, takže budu všude prostě hlásit, že mám vodícího psa, jo, a toho psa tam brát s sebou, to znamená vzít s sebou samozřejmě i potřeby pro toho psa, nejen pro sebe, ale vzít prostě i ty potřeby, které ten pes má, to znamená misky, žrádlo, nějaký cestovní pelíšek, kde ten pes bude odpočívat, na které je zvyklý atd. atd. Že si vezmu s sebou samozřejmě i potřeby na jeho údržbu, jo...“

6. Jak dlouho a kolikátého máte vodícího psa?

„...od roku 93 jsem měl prvního psa, který mně pomáhal, ale to nebyl originál jako vycvičený pes v nějakém tom subjektu, který se zabývá výcvikem vodících psů, protože tenkrát to ještě šlo, že ti lidé, kteří měli cvičitelské zkoušky, mohli toho psa cvičit. Takže vlastně já jsem měl, sehnal jsem si štěně, které jsem si přivezl domů a vlastně strakoničtí kynologové mi to vycvičili. Po takových třech letech, myslím, jsem dostal druhého psa (nevycvičeného – pozn. autora)...“

„...já jsem se seznámil se svým nynějším vodícím psem, který by mně, který mně byl potom předán prvního března 2009...“

7. Kde proběhl výcvik Vašeho vodícího psa/psů?

„...Takže jsem se obrátil na tehdejší známá jako střediska, což bylo Jinonice, tam jsem byl, dá se říci kategoricky odmítnut, že jako buď si vezmu to plemeno, které oni cvičí a že nebudu... Nicméně jsem se dostal na školu pro výcvik vodících psů Brno pana D., se kterým jsem se znal ještě, když dělal klasického cvičitele právě v těch Jinonicích, jo. A z rodinných důvodů z těch Jinonic odešel a vlastně si vytvořil na základě svých zkušeností a lásky prostě k tomu povolání subjekt tuto školu vodících psů a už ji vlastně měl také přihlášenou v té mezinárodní organizaci pro školy pro výcvik vodících psů, takže vlastně jsem se na něj obrátil s tímto požadavkem, že bych tedy chtěl vycvičit boxera. A kategoricky jsem tedy odmítal nějaké tyto zlaté retrívry, labradory, anebo ty flaty atd. Z toho důvodu, že ne že by mě ten pes jako nebyl sympatický, jo, ale že já ho ve svém zdravotním stavu nejsem schopný ukormidlovat, co se týče, prostě tady, když by volně pobíhal, tak abych prostě měl tu jistotu a že odmítám, aby pes prostě musel nuceně běhat venku s náhubkem a notabene ještě s „antižerem“, aby doopravdy nikde něco jako přes i ten kovový náhubek do té tlamy nedostal, jo. Nicméně jsem byl upozorněn na to, že nebo respektive pan D., protože je v té mezinárodní organizaci

a cvičí také psy pro jiné klienty z jiných zemí, takže ty kontakty má, takže dostal informace, že lze boxera cvičit nicméně, že mu to nedoporučuji z důvodu degenerace plemene, že tam není záruka, že ten pes bude po zdravotní stránce tak dobrý, aby prostě vydržel sloužit minimálně těch deset let, jako jsou ti labradoři a retrievři atd., jo. Takže vlastně mě na toto upozornil a jako s tím, že když na tom budu trvat, takže tedy do toho půjde, nicméně že to budou možná zbytečně vyhozené peníze, protože doopravdy ti boxeři z důvodu té degenerace jako už nemají ty kvality, jako měli dříve. Načež mě tedy začal přemlouvát do pudla...“

8. Kdy, kým a jak jste byl/a informován/a o právech a povinnostech, které souvisejí s držním této kompenzační pomůcky?

„...a já, protože jsem jako od malička vyrůstal se psy, byl jsem na ně zvyklý...“

„...Když jsem potom spadnul do té slepoty...začal jsem se podrobněji seznamovat s problematikou zrakově postižených. Dostával jsem se do legislativy... Přes zrakově postižené a přes tuhle legislativu jsem se dostával... k pomůckám, prostředkům, možnostem získávání určitých příspěvků na potřeby zrakově postižených...“

„...Obracel jsem se na tehdejší Centrum služeb zdravotně postižených... nebo jsem získával informace na sociálním odboru městského úřadu...“

„...Hledal jsem informace, kdo, kde, jak je schopný mi vycvičit psa... Hledal jsem informace, kolik je subjektů (které cvičí psy – poznámka autora) v republice, co jsou schopny vycvičit... Tak jsem se dostal až na tu školu pro výcvik vodících psů Brno, kde jsem si dal požadavek... Takhle jsem se dostal až k panu D... seznámil mě s fakty... Od té doby s panem D. spolupracuji...“

„...My jako klub držitelů vodících psů jižních Čech, co se scházíme v Českých Budějovicích vždy aspoň jednou do roka, jsme si tam vždycky zvali, jednou to byly Jinonice, jednou to byla Hepa... takhle jsme to střídali, jsme se takhle seznamovali s těmi subjekty a co je v těch jejich výcvikových školách nového... takhle jsme získávali informace...“

9. Jste si vědom/a práv, výhod spojených s držbou vodícího psa?

„...a samozřejmě, že díky tomu, že vodící pes má určité výhody, takže víceméně kromě, dejme tomu, bazénu, jo, má vlastně přístup dneska všude, i do nemocnic, jo...“

„...pes může i do jakéhokoli stravovacího zařízení, jako jsou třeba školní jídelny nebo jako jsou, dejme tomu, jako je třeba závodní jídelna nebo takhle nějak, jo, takže i ti psi tam můžou, že psi můžou do jakéhokoliv „krámu“, do jakéhokoliv marketu, jo, že prostě na to mají právo. Je pravda, že můžu narazit na člověka, který prostě se mi striktně postaví, protože nějaký soukromník nebude to uznávat, jako a řekne prostě, já tady psa nechci, no, tak samozřejmě se otočím, vysvětlím mu tedy, že ten pes má určitá také práva, no, a jestliže je nehodlá akceptovat, jo, takže se s ním nebudu tedy jako dohadovat a půjdu třeba do jiného „kšeftu“, že jo, tím pádem jako on přijde o zákazníka atd. atd., jo. Znáť samozřejmě...“

„...Takhle on, on má svým způsobem povinnost mě tam pustit, ale není to, v zákoně jako ve vyhlášce to je jakoby zapsané, je to stanovené, že prostě ten pes má právo, ale jestliže narazím na nějakého člověka, který se striktně postaví, tak já nemám žádný právní podklad, jakoby není to dané zákonem, jakmile je to dané zákonem, tak prostě on proti tomu nemůže revoltovat. Prostě zákon to určuje, ale protože to je jenom jakoby obecná vyhláška, i když ji tedy schválilo ministerstvo, je to prostě všude obecně

zapsané, tak je to jenom vyhláška, která vlastně pro majitele jakýchkoliv subjektů není závazná...“

„...existuje zákon, to je ten přepravní. Takže jako mě musí třeba přepravit „autobusák“, jo, prostě prostředky hromadné dopravy mě musí prostě přepravit. Samozřejmě, že já musím splňovat, i s tím psem musím splňovat požadavky přepravních zákonů, jo. Takže ten pes musí mít označení, což vodící psi mají, vodící asistenční psi mají výjimku, že nemusí mít v dopravních prostředcích náhubky, jo, ostatní psi musí. Že se na ty psy vztahují určité výhody při cestování, to znamená, že když já pojedu se psem, tak na základě toho, že mám průkazku ZTP/P, tak v tom případě je pes průvodce a já za něj neplatím jízdné. Jestliže však jedu někam, kde potřebuju dvounohého průvodce, tak si musím rozhodnout, koho určím za průvodce, jestli určím za průvodce psa anebo toho člověka...“

10. Jste si vědom/a povinností spojených s držbou vodícího psa?

„...já mu musím také poskytnout určitý komfort. To znamená patřičné ubytování, patřičnou údržbu toho psa, protože ať je to jakýkoliv pes, tak potřebuje prostě kartáčovat, potřebuje občas mýt, potřebuje napájet, potřebuje nažrat. Po zdravotní stránce prostě je třeba také, aby měl čisté oči, aby měl čisté zuby atd. atd. Takže ten pes potřebuje samozřejmě včasné venčení, že jo, a potřebuje také takovou tu svobodu projevu, to znamená, když někam jdu do místa, které znám, takže aby ten pes také nebyl věčná věků přivázaný, ale aby se mohl svobodně proběhnout...“

11. Postřehl/a jste ve svém životě něco nového prostřednictvím Vašeho psa? Přinesl Vám Váš vodící pes do života zásadní změnu?

„...Samozřejmě, že vždycky ten pes, ať je to jakýkoliv pes, tak vždycky samozřejmě na ty lidi působí jinak, než když jde ten slepý třeba jenom s tou hůlkou anebo s tím průvodcem...“

„...každý slepý, který má zkušenosti s vodícími psy, tak si to libuje, protože když jde po nějaké té trase s tím vodícím psem, tak ten pes mu vyhýbá jakékoliv překážky, cokoli je na tom chodníku, že jo, takže my projdeme absolutně plynule a neuvědomujeme si, že tam někde stojí popelnice, že je tam vystrčený, já nevím, kočárek, jo, nebo že tam je vystrčené áčko a takovéto „krávovinky“, jo, protože ten pes to automaticky prostě nám vyhne i s námi, jo, a my jako projdeme. Ale běda když potom člověk má jít s hůlkou, že jo, no, tak to vymete každou popelnici, každý roh, protože přece jenom ta hůlka, jo, protože když dáte ten kyvadlový pohyb, jo, tak při každém kroku je tam prostě taková mezera, jo, takže tím pádem najednou zjišťujete, kolik máte po té cestě lamp, kolik tam máte áček, kolik tam máte reklam, kolik tam máte „kaslíků“, že jo, protože dneska občas ty „kaslíky“ jsou také na těch, na těch budovách, jo, ty poštovní schránky, a teď Vy jdete, že jo, no, a poštovní schránka je ve výši Vašich ramen atd., že jo, takže když Vy jdete s tou hůlkou a teď si ťukáte k té budově, protože, proto ta budova je pro Vás ta vodící linie, že jo, a najednou jdete a uděláte bum a jste prostě ve schránce. Jo, buď do toho vrazíte ramenem, nebo... Občas i čumákem, jo, takže jako když potom jdete se psem, tak absolutně toto nevnímáte, jo, že tam máte „X“ problémů na té cestě...“

„...dal mi hlavně tu bezpečnost chůze...“

12. Má ve Vašem případě přítomnost vodícího psa vliv na Vaše trávení volného času?

„...Víceméně ten pes mně umožňuje svobodný pohyb, já nejsem prostě závislý na tom, abych prostě si dojednával pokaždé asistenta a pokaždé, abych si dojednával doprovod, jo. A stejně ve svém volném čase člověk občas chodí na nějakou tu procházku, že jo, takže vlastně změní tu trasu nebo cíl té procházky tak, aby vlastně v rámci třeba toho svého lidského venčení vzal i toho psa a vlastně se vyvenčil i ten pes...“

„...člověk je také nucený s tím „sádlem hýbnout“ ...“

„...nepotřebuju nikoho, abych třeba si došel, já nevím, nakoupit do těch krámů, které mám zvládnuté, že jo, abych si třeba došel do knihovny, abych tady ve Strakonících došel do „kulturáku“, nebo, já nevím, do tělocvičny nebo na sdružení, jo, a abych se prostě pohyboval tady na těch trasách, které jsou pro mě důležité, abych třeba se dostal k otci na návštěvu...“

„...V roce 1994 jsem tady měl poprvé pozvané středisko pro výcvik vodících psů Jinonice... udělané pro školy... děti viděly, jak psi pracují... V roce 1997 jsem měl tady znovu tuto akci s vodícími psy... V roce 2009 jsme měli na školním pozemku Dukelská znovu akci ve spolupráci i s armádou... Poslední akce s vodícími psy, která byla velká a byla dělaná pro město, byla v září roku 2011 před obchodním centrem... pro širokou veřejnost...“

13. Zaregistroval/a jste v užívání vodícího psa nějaké omezení Vaší osoby?

„...jsem třeba v něčem omezený z toho důvodu, že když přijdu domů, že jo, a jsem unavený, no, tak více méně sebou někde „kydnu“, jak se říká, vyhodím kopyta, jo, a můžu relaxovat a jako nic mě netlačí jako. Kdežto tady musím dodržovat určitý takový ten režim, že musím vzít toho psa a dojít s ním někde na určité místo, kde ten pes prostě se aspoň vyčurá. Jo. Že ten pes také, protože já když samozřejmě se mi začne „valit bok“ nebo cokoliv, tak já to mám vlastně v tom bytě, že jo, já se jen támhle svalím z pelechu, že jo, přesunu se, přesunu se na toaletu, že jo, a tohle, kdežto ten pes to chtěl nechtěl se prostě v létě, v zimě, v dešti, ve větru musím prostě obléci, jo, a s tím psem vyrazit, jo. Takže svým způsobem je to, co se týče volného času nebo svobodného rozhodování, je to „trošičku“ omezené, ale s tímto já jsem do toho šel, že si pořídím vodícího psa...“

14. Který z přínosů Vašeho psa vnímáte jako nejkladnější?

„...věděl jsem, že ti vodící psi svým způsobem tomu člověku usnadňují život...“

„...protože vlastně ten vodící pes mně v tu chvíli dává a to říkám tedy v uvozovkách, mně dává volnost pohybu, to znamená, že do určité míry ten pes nahrazuje prostě člověka průvodce a já s ním bezpečně mohu kamkoli dojít, samozřejmě ty trasy, které znám...“

15. Jak majitel mluví o svém vodícím psovi?

„...po pravdě řečeno jsem si nedokázal představit život bez vodícího psa...“

„...v každém případě je to partner, partner třeba do toho bytu, jo, třeba já, když žiju sám, že jo, a toto, tak přece jenom ten člověk tady má živého tvora...“

„...je to takový i ten společník jeho, jo, jde s Vámi třeba na koncert, jde s Vámi do divadla...“

„...více méně ten jednotvárný slepecký život Vám jako zpestřuje...“

Respondent č. 2

1. Pohlaví: žena

2. Věková kategorie: 57 let a více

3. Jaké je Vaše získané vzdělání, popřípadě (původní) profese, povolání?

„...jsem byla 5 let v Praze na Vinohradech, no, a pak jsem si udělala kurz telefonistky, no, a dělala jsem 36 let a 3 měsíce telefonistku. No, a pak, když mě propustili, tak jsem si udělala kurz masérský...“

„...jako základní a pak jsem měla kurz telefonní...“

„...jsem léta dělala telefonistku... oni mě propustili pro nadbytečnost... jeli jsme na tu Dědinu a oni mě přijali, tak já od roku 2000 jsem si dělala půl roku kurz... já jsem ještě do loňského roku chodila masírovat...“

„...od roku 2003 jsem ve starobním důchodu...“

4. Je Vaše postižení vrozené nebo později získané?

„...o zrak přišla v devíti letech, ale ne, zase nebyla jsem na tom tak jako jsem dneska, jo, celkem jsem dokázala i jezdit na kole a tak. No, a pomalu se mi ten zrak zhoršoval...“

„...Já tedy nemám úplnou tmou, já mám světlocit...“

„...dvacet procent zraku mi zůstalo...“

„...to nebyla vada vrozená ani dědičná...“

5. Jaký byl Váš hlavní důvod pořídit si vodícího psa a jaká okolnost byla nejvíce proti?

„...když už byli kluci větší, tak já jsem říkala, já si pořídím psa. A napřed byl v naší rodině první... to byl takový větší jezevčík. O toho jsem přišla... a týden předtím než mi tu Zorinku zajelo auto, jsem poslouchala pořad Nokturna pro osamělá srdce a tam mluvila paní B. a paní inženýrka J. o vodících psech a já, protože jsem léta dělala telefonistku, tak to číslo jsem si zapamatovala, no, a potom když o tu Zorku jsem přišla, tak jsem zavolala na to číslo toho výcvikového střediska a chtěla jsem jenom informaci, jakého bych si měla pořídit pejska, abych z něj vycvičila vodícího... Paní inženýrka J. mi řekla, jako proč chci vodícího psa... já říkám, protože nevidím a ona máte legitimaci ZTP/P? Já říkám ano, no, tak my Vám psa vycvičíme, dostanete na něj příspěvek, no, a tím se prostě to všechno rozjelo...“

„...Ne, necítla... ani jako rodina mi to nějak nevymlouvali... ano, ten život bude trochu jiný, bude se muset člověk i přizpůsobit životu toho psa... my bydlíme... kousek od lesa, prostě tam se dá, kam venčit...“

„...A já bych si to ani možná nenechala vymluvit... když jsem si jela pro tu první, pro tu Kesinku, to jsem ještě nevěděla, co to všechno obnáší, jo, ale tři týdny, tak to už, to už vůbec...“

6. Jak dlouho a kolikátého máte vodícího psa?

(„...to bylo v tom roce 1997, kdy jste ho, když jste dostala prvního psa?“ – dotaz autora) „...Ano, v říjnu... jmenovala se Kesie...“

„...Kesinka si onemocněla, tak jsem volala do střediska... Oni mi řekli, že mají, že tam mají psa takového plonkového... Takže já tu Ilču jsem dostala celkem rychle...“

„...Já jsem pak té H. volala, té ředitelce, a já jí říkám, s tou Ilonou to není v pořádku, já říkám, nemáš tam nějakého psa? A ona, ne... Ale pak mi volala, že mají nějakého pejska, že by přijely s tou cvičitelkou... 13. června roku... 2011 jsme tam jeli

a teď tam přivedli „X“ pejsků, jo, a já jsem chodila asi se čtyřmi a s touhle také... hned si mě docela koupila... už jako jsem řekla, jo, že si ji vezmeme...“

7. Kde proběhl výcvik Vašeho vodícího psa/psů?

„...ještě to Jinonice nebyly, ale už tam proto pracovali...“

„...Já když jsem dostala Kesinku, tak se akorát Jinonice otvíraly a ji cvičila paní H., ale měla ji doma, ještě tam nebyly ty kotce a takhle...“

8. Kdy, kým a jak jste byl/a informován/a o právech a povinnostech, které souvisejí s držním této kompenzační pomůcky?

„...jsem musela od začátku, dostala jsem kazetu, kde byly všechny ty povely, které se používají, jo, při té frekvenci s tím vodícím pejskem, poslušnost tam byla, no, tak jsem to s ní pomalu procvičovala a naučila se to, byla dobrá...“

(„...přímo v tom středisku třeba?“ – dotaz autora) „...Ano... Ještě když jsme byli Klub držitelů vodících psů, tak to spadalo pod SONS a to SVVP také tam spadalo, tak když člověk potřeboval na něco zeptat nebo něco vědět, tak jsme se obrátili na to. A každý rok z jara a na podzim máme schůze, no, a tam se to všechno probírá, kam pes smí, kam pes nesmí, jo, ono každou chvíli vyjde nějaké nové nařízení...“

9. Jste si vědom/a práv, výhod spojených s držbou vodícího psa?

„...jezdíme každý týden do toho bazénu, do té páry... pejska hlídá, no, u bazénu, ale tam je taková skleněná kukaň...“

„...tak si jdeme sednout, tady je taková pěkná kavárnička Adéla, na kafičko, na vínko... Není problém jít do nějakého obchodu. To se mi akorát to bylo s Kesinkou, na náměstí byli Vietnamci, no, a já tam přijdu... a ona na mě ten pes sem nesmí... tak jsem tam víckrát nešla. Ale já můžu do lékárny, já můžu kamkoli a nikdo mě ještě nevykázal, jo. A líbí se mi třeba, že přijdu, ani se nás nikdo neptá, přinese misku, „kort“ v létě, jo, pejskovi napřed a pak se zeptají, co si dáme, no, jo. Nestalo se mi ani ve vlaku, aby mě někdo, někdo „hampejzoval“. Akorát, když jsem jezdila na ty kurzy masérství, to bylo ještě s Kesinkou, tak přišla paní průvodčí... a seřvala mě, že ten pes má mít košík a má být přivázaný a tohle, kdyby někoho pokousal... Já jsem se ptala, bojíte se toho psa a nějaký byl tam pán s paní, ne, proč...“

„...Do práce Ilonka i Elza prostě, dělala jsem na zdravotním středisku, to bylo bez problému, vůbec mi nedělali problémy... kolegyni támhle někde na severní Moravě, že když šla žádat také o práci masérky do nějakého soukromého „kosmeťáku“, tak jí řekli, no, potřebujeme masérku, ale bez psa... Je to všechno jenom v lidech...“

„...Když jsem chodila do práce... výrobní betonových stožárů a já tam dělala na ústředně... potom pan ředitel se mu to nelíbilo, že si tam toho psa vodím denně, tak jsem ráno šla bez psa... na odpoledne jsem si ji tam přivedla, jo. Víte, betonová výroba, prachu, špíny všude, ale tam jim pes vadil, na zdravotním středisku ne. Jo, a vždycky jsem ji mohla, jo, do té práce vodit...“

„...Jako ten pes může i k lékaři...“

„...My jsme také měli takovou debatu, že v těch, že nesmí ten pes s nimi do těch velkých obchodáků... já říkám, co je mi tam ten pes platný, on mi neřekne, tady je mouka... akorát, že tam mezi téma poličkami, mezi těmi regály šmejdí... neberu si psa do samoobsluhy... přicvaknu ji k topení...“

„...Nevím, jak tady, já jsem zatím nikdy psa s košíkem nevedla a nikdo mi nevyndal, jo, ale některé támhle... vůbec psa do autobusu nevezmou, jo, a zase je to

jenom o lidech... nikoho neobtěžuje... proč by musela mít košík, když by mi třeba něco upadlo... nepodá...“

10. Jste si vědom/a povinností spojených s držbou vodícího psa?

„...No, tak já mám povinnosti ty, že ho nesmím použít na něco jiného, jo. Prostě ona je vycvičená jako vodící pes a kdybych si ji třeba, protože jsou lovečtí psi, s ní chodila na hon, tak je to špatné, jo, to bych jako neměla... musím se o ní starat, pravidelně ji krmit, pravidelně chodit k lékaři, očkování... vyčesávat, koupat a takové. Jo, ale to si myslím, že je úplně pro normálně myslícího člověka normální... neubližovat mu, netýrat ho...“

11. Postřehl/a jste ve svém životě něco nového prostřednictvím Vašeho psa? Přinesl Vám Váš vodící pes do života zásadní změnu?

„...já jsem doma sama, nejsem sama, jsem s Elzinkou, jo, a když potřebuju si něco zařídit... tak musím jet buď do Suchdola, nebo do Třeboně. Já nemusím čekat, až můj manžel bude mít čas a nedá si pivo a může mě někam odvézt. Prostě obleču psa a jedu, jo, a jedu kamkoliv... Nemusím se na nikoho spoléhat... Prostě jsem soběstačná, jo, a já si říkám, musím to takhle vydržet dlouho, protože si nedovedu představit sedět doma ve tmě...“

„...má člověk ale víc kamarádů, jo, nemusí to být pejškaři... když jdu, tak vždycky já, ta paní má pěkného psa... víc člověk tak jako komunikuje, je víc mezi lidmi... víc přátel, ale i takhle i mi zůstaly ty kamarádky, které jsem měla předtím, než jsem měla pejška, protože téměř všechny mají pejška...“

„...Tak nějakou extra změnu, ne, jo, že bych třeba začala sbírat cibuláky nebo tak, jo, ne. Akorát, víte, když jsme neměli psa, no, tak doma, máme byt 3+1... víte, ne, že by u nás byl nepořádek, chraň bůh, ale trošičku člověk tak nějak nad tím mávne rukou...“

12. Má ve Vašem případě přítomnost vodícího psa vliv na Vaše trávení volného času?

„...Určitě... Kdybych neměla psa teď přes ty Vánoce, tak si takhle dám kolem sebe tunu jídla, budu sedět u televize, jo... když prší nebo je takové nevlídno a cpala bych se, ale tohle přece nenechám to zvíře chudák pořád doma, vždyť ta potřebuje pohyb, tak musím. A já jako říkám, je to dobře... když je velký vítr, tak my vyjdeme, ujdeme tak 50 metrů a jsme v lese a dojdeme až třeba tím lesem do Třeboně...“

„...musím s ní ven a musím jet sem na sraz, na schůzku do Prahy a zase vidíme další a další známé, staré známé, které jsme třeba neviděli pět let, prostě ne, ne, mě pes neomezuje...“

13. Zaregistroval/a jste v užívání vodícího psa nějaké omezení Vaší osoby?

„...Kdybych ho neměla, tak tu s Vámi dneska nesedím, protože bych musela někoho otravovat, sama bych sem takhle nedojela... prostě bych se nikam nedostala, možná, že bych chodila jinak s tou holí...“

„...Ne, ne, a i kdyby, třeba jsem přijela někam na dovolenou a řekli mi, sem s pejskem nesmíte, tak jim poděkuju, odjedu a najdu si místo jinde, já se prostě nenechám vyvést z míry... prostě tohle by mě neomezilo...“

14. Který z přínosů Vašeho psa vnímáte jako nejkladnější?

„...nemít toho psa, já když jdu sama jenom s holí, ne, už já nedokážu jít sama...“

(„...nejkladnější přínos byste vlastně taková ta samostatnost...?“ – dotaz autora)

„Ano...“

15. Jak majitel mluví o svém vodícím psovi?

„...já mám psy ráda, vždycky jsme měli doma psy...“

„...Keša byla perfektní...“

„...Kesinka tedy onemocněla... a já jsem to těžce nesla...“

„...Kesinka to byla dáma, jo, ta když šla, tak to se něco neslo... nebyla vůbec nějak kamarádská, jo, na tu když chtěl někdo sáhnout, tak se za mě schovávala... to byla „hérečka“...“

„...když přišla Ilonka, tak to nebyla „hérečka“... ona se strašně ráda koupala... to byla hrozná komediantka. No, také byla poslušná, také se toho naučila hodně... No, ta byla dobrá, nebála se ani těch třaskavin...“

„...Ale pro psa, co by člověk neudělal...“

„...jde se mnou prostě všude...“

„...Tohle je pes jako jakýkoliv druhý, jenom má speciální výcvik... a já se podle toho také tak chovám...“

„...Já vím, že je šikovná, je hodná, ale to je odtud až potud...“

Respondent č. 3

1. Pohlaví: muž

2. Věková kategorie: 57 let a více

3. Jaké je Vaše získané vzdělání, popřípadě (původní) profese, povolání?

„...středoškolské vzdělání s maturitou...“

„...zaměření bylo zemědělské, zemědělskou školu jsem absolvoval, no, a pak jsem dělal v novinách tady v Jihočeské pravdě a poměrně hodně jsem fotografoval, míval jsem skoro denně fotografii, ne, skoro ale prakticky denně alespoň jednu fotografii v novinách, jo, takže to byla, to byla jedna část. Pak jsem přešel do invalidního důchodu, tak jsem odtud musel odejít, protože jednak se mi zhoršily právě ty oči také, že jo, tak fotografovat už nešlo, tak jsem dělal předsedu družstva... služeb, prostě spadaly pod to prádelny, ty služby, prostě, jak se hlídaly, jo, domy, tedy určité provozy a takhle... zároveň jsem byl také členem pražského... organizace, která jako tuto družstevní politiku jako řídila. Tak tam jsem byl ještě chvíli. A pak se mi to jako zhoršilo, tak jsem odtud odešel. A zelenina sháněla, sháněla telefonistu, tak jsem se tam přihlásil, no, a oni mě přijali... tak tam jsem byl asi 16 let... nějaký čas jsem prostě marodil... v roce 90 byl jsem na zasedání této republikové rady SONS a jednalo se o tom, že ministerstvo zdravotnictví rozhodlo prostě, že můžeme vybudovat dva, dvě zařízení, která by poskytovala služby zrakově postiženým, tak jsem se o jedno přihlásil a druhou si vzala Plzeň, no, a tím, a tak jsem tady založil vlastně Tyflokabinet... dělal jsem tam ředitele 17 let a v roce 2010 jsem tedy skončil...“

„...já jsem totiž také ještě předsedou správní rady v Tyflokabinetu...“

„...Jsem předsedou kraje zrakově postižených a členem republikové rady... sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých...“

4. Je Vaše postižení vrozené nebo později získané?

„...Získané...“

5. Jaký byl Váš hlavní důvod pořídit si vodícího psa a jaká okolnost byla nejvíce proti?

„...dostal tak, že šel jsem jednou, jel jsem z chalupy a šel jsem do bytu a tady v nové ulici, prostě jsem přecházel tedy novou ulici a málem mě zajelo auto, tak mi to naštvalo, protože předtím mi nabízeli pořád organizace vodícího psa, já ho odmítal, tak jsem okamžitě si ho objednal...“

„...no, i když my jsme jako dříve doma mívávali také pejska, jo, dokonce se říká, že mi ten pes zachránil život... no, proti, víte, ono přivést psa do, do bytu, do rodiny není tak jednoduchá věc, jo. V tomhle tom směru zase musím říct, že jako manželka jako a potom i dcerka to přijaly, prostě velmi jako dobře a naopak jako tak vytvořilo se takovéto přátelství... no, ale také člověk jako zpočátku pro Vás jsem si říkal, no, já přeci ještě dojdu a já ještě trošku vidím a na co já potřebuji psa, prostě to byl hlavní důvod, proč jsem víceméně odmítal, no, až to auto... to byl tedy hlavní argument, proč jsem se rozhodl okamžitě pro toho pejska, no, a nelituju...“

„...víte, jednak řada lidí na Vás kouká trošku jako... podivně, to je jeden moment a druhý moment je prostě to, že prostě také jste určitým způsobem vázaná, protože ten pes slouží Vám, ale Vy musíte pro něho také něco udělat a jaksi dokud jako člověk může a to, tak to není problém, když ale potom onemocní, tak to problém je...“

6. Jak dlouho a kolikátého máte vodícího psa?

„...Takže jsem dostal prvního psa, jmenovala se Besi, byl to vlčák... krásná, černá, úžasně chytrá... dožila se asi 12 let a rakovina ji prakticky zničila. Druhého psa jsem potom dostal, ten se jmenoval Ara a tu jsem měl skoro 11 a ranila ji mrtvice... dávali jí injekce, ale jako trochu se z toho dostala, ale za rok se to zopakovalo a musela prostě jít na injekci. Třetí pes byl zase také, to pořád vlčáci jsou, třetí pes se jmenoval Cira, ta měla rakovinu hned od mládí, ta se dožila 6 let... Po ní jsem dostal vodícího psa, byl to zlatý retrievr... Jmenovala se Elza a ta se mnou chodila 12 let... Ted' poslední pes se jmenuje Bety a ta je kříženec labradora a retrievra...“

„...Prvního psa jsem měl v roce 73...“

7. Kde proběhl výcvik Vašeho vodícího psa/psů?

„...první pes ještě cvičil, jo, to byl... soukromník ještě, to, to byl vlastně první cvičitel vodících psů v republice, co mi vycvičil tu, tu Besi... ještě toho druhého psa, na tom se také podílel, i když už to bylo jako v rámci určité organizace... v rámci toho budovaného střediska. Jo, no, a pak bylo vybudováno to středisko, co je teď v Praze pro výcvik vodících psů, no, a odtud šli, šli ti čtyři psi... A teď tahle ta poslední Betyna je od toho pana D...“

8. Kdy, kým a jak jste byl/a informován/a o právech a povinnostech, které souvisejí s držním této kompenzační pomůcky?

„...ten byl první s tím prvním psem, což mi ho přivezl prostě...“

„...takhle, ono tenkrát těch práv moc nebylo, upřímně řečeno. Já jsem potom právě ... že jsem byl členem toho orgánu, tak jsem tam jako prosazoval to a vzhledem k tomu, že pak jsem založil Tyflokabinet, který spadal pod SONS Praha, tak jako jsem nutil prostě vedení, aby tyhle ty věci dalo dohromady. Protože třeba řada lidí si stěžovala, že nesmí se psem do restaurace, k lékaři, do nemocnice a různě a takhle...“

„...ty věci se postupně řešily, ono třeba ještě do nedávné doby nebylo jasno, nebo ne, nebylo jasno, nebyl souhlas, že můžete jít se psem do restaurace. Když Vás v restauraci vykázali, tak jste prostě nemohl nic dělat a musel jste odejít...“

„...první informace byly od toho při předání toho prvního psa, jo, to byly, to byly ty zásadnější a to, no, a postupně, jak přicházeli další psi a také se prostě některé věci řešily, tak jako každý ten, každý ten předávající prostě, jak si řekl prostě svůj, svoje připomínky zkrátka takhle, jo, takže ono se to postupně rozšiřovalo, no, a pro mě jako zase ještě vzhledem k tomu, že jsem byl členem tedy té republikové rady a že se tam některé ty problémy okolo vodičích psů řešily, tak jsem jako zase věděl víc než třeba ostatní, ostatní držitelé vodičích psů...“

9. Jste si vědom/a práv, výhod spojených s držbou vodičeho psa?

„...v loňském roce... proležel v nemocnici... ne, psa jsem s sebou neměl, o psa se mi, psa jsem měl na chalupě, staral se mi o něj sousem po krátkou dobu. Jinak se v době nemoci o mého vodičeho psa starala manželka...“

„...Já zase naopak, když jsem přišel do nemocnice na oční oddělení, tak on primář řekl, proč si tady, a přivedl všechny doktory a sestry prostě příběhy k Besině a můžeme si ji pohladit... ten vztah prostě tady jihočeských lékařů prostě k těm psům je úžasný, to tedy byl alespoň za mě, já teď, teď tam už nechodím...“

„...Já třeba... tak jsem od roku 52 chodil do jedné restaurace v Písku a vždycky bez problémů mě obsloužili, no, a pak jsem tam byl... takových 5, 6 let to bude už určité a jeden číšník šel okolo a říká, ten pes tady nemá co dělat a já Vás neobsloužím... přišel druhý a říká co Vám ten „vůl“ říká, říkám... kašlete na něj a obsloužil nás a bylo to prostě v pořádku. Takže to je otázka člověka, jo, vztahu člověka k tomu, ke zvířatům...“

„...třeba dneska platí to, že do restaurace sice můžete, ale pes musí být u stolu, ale musíte požádat o souhlas, jo, o souhlas, že prostě tam máte vodičeho psa a že ten pes prostě bude u Vás prostě a že nesmíte ho pustit, aby obtěžoval třeba sousedy... v tomhle tom směru jako je to přísnější... to trvalo, asi je to 2 roky ten souhlas oficiálně tedy daný... vodičí pes může, jo, do toho, do té restaurace a takhle...“

„...máte třeba to, že některý řidič autobusu Vám řekne, pes nemá košík, jo, já říkám, je to vodičí pes, nemusí ho mít. A jak to mám poznat, já říkám, má to tu napsané na tom, na tom, jo, když vidíte mě a vidíte psa a má to na tom, tom pásu, co jde přes hřbet, jo, vodičí pes, tak to a nakonec, když ten pes mě vede... a mám bílou hůl, takže už to by Vám mělo také říct, že to není obyčejný „čokl“, který tohle to. No, a třeba platí to, že v autobuse, když tam bude vodičí pes, takhle „autobusák“ nemá vzít dva cestující se psy, jo, ale pokud je tam vodičí pes, tak se to nepočítá, takže tam může další pes být... nařízení zase dopravní...“

„...jeli jsme na Hradec tři s vodičími psy a „autobusák“ řekl, buď budou mít košíky, nebo Vás nevezmu, no, a my jsme všichni ty košíky měli v tašce, tak jsme je nasadili... dal nám jízdenky, zaplatili jsme, bylo to vyřízené... to bylo ještě období takové toho, některých těch nevyjasněných věcí, takže já jsem sám také prostě v tašce ten košíček nosil...“

„...Byla ještě jedna výhoda, že jsme dostávali určité peníze na výkrm... to už je zrušené...“

10. Jste si vědom/a povinností spojených s držbou vodícího psa?

„...To krmení těch psů to je také jako otázka problematická, protože oni přece jenom toho spotřebují dost, jo, ale člověk to bere prostě, vždyť to už je prostě člen rodiny... to se jako nepočítá, to je, to je samozřejmé...“

„...tak vodící pes se krmí jednou denně... upřímně řečeno z hlediska pohodlí je krmení jednou denně lepší, ale z hlediska toho psa bych řekl, že to krmení dvakrát denně by se mi také líbilo, protože upřímně řečeno, ti psi při tom jednodenním krmení dost tloustnou...“

„...když už je potom starší, tak s ním jdete ještě večer v těch 10 nebo půl 11 ven... vydržela prostě, jo, jako když je mladá, tak to problém není, ale u toho staršího psa potom už jako to určitým problémem je...“

„...v první řadě ten pes musí mít doma pořád přístup k vodě a tu vodu mu vyměňovat, aby měl prostě čerstvou vodu, to je jedno ze základních povinností... nejmíň tedy třikrát denně venčit, když je starší tak i čtyřikrát, jo, to je taková další povinnost. Pak je to denní česání, jo, to se učeše... pak ho vykartáčuju a já jsem ještě měl vždycky tadyhle připravený ručník... jeden byl na nohy... druhý byl na po vyčesání na vytření po dešti, aby se, na takové jako vyleštění, jo. Takže to je to česání a hřebelcování, to je denní práce, protože s tím psem jdete ven a ten pes musí tedy jako vypadat... Pak je to krmení, jo. Pak je to jako určení místa, kde tedy ten pes jako může si kdykoliv prostě v klidu lehnout, nebude tam vyrušovaný, nebude nikomu překážet prostě, jo. A to je většinou po dohodě se psem... Kde se mu líbí a kde on si chce lehat, a tak jako tu, tu možnost mu tam prostě dáte a, a prostě já jsem tedy měl převážně deku, deky tedy a ty deky jsem prostě normálně prostě pral... Existují tedy takové, takové, já to sice také koupil... ano, takový jakoby pelech a, a v tom lehá také, no, takže to jsou takové, takové možnosti. No, pak je to, musíte mít pro něj vodítko... řemen a tam u toho bývá zvonek, jo, a na radnici pak toho psa musíte také přihlásit a zároveň dostanete štítek, kde má ten pes prostě své registrační číslo a adresu majitele... pak musíte mít vodítko a já třeba jsem pro Betynu, protože jako jak je, jak je mladá, takový jako trošku divoch, tak jsem si koupil pro ni pětimetrové pásmo, jo, že jí prostě, aby se proběhla, ale aby mi neutekla, jo, protože u ní není záruka, ona je hrozně zvědavá... mohla by se zaběhnout...“

„...Teď to venčení. No, a také musíte mít pro ni vlastní nádobí, jo, protože další misku na jídlo, jo, tu misku prostě umývat, aby byla čistá, hygienická... žádné bakterie a toto neobjevily, no, a jako bývaly doby, kdy se prostě, oni snad se prodávají ještě dneska jako určité konzervy, já jsem je také kupoval dříve a pak jsem přešel na granule... ta konzerva se otevřela, normálně přidala se tam potom k tomu buď rýže nebo něco... nebo rohlíky jsem nakrájel, aby to nebylo jako fádni, tak se to střídalo, prostě takhle, že jo, rýže, nudle, rohlíky, nebo když zbyly knedlíky, tak se nakrájely knedlíky prostě také a takhle k tomu masu, no, a pak jsem přešel tedy na ty granule a to se usnadnilo, takže. Ale ta miska prostě na to žrádlo, i když tam byly ty granule, se musí také umývat a udržovat v čistotě, protože ta hygiena je i pro toho pejška důležitá...“

„...potom je tam očkování toho pejška, ta proti klišťatům, vzteklině, proti různým těm plísním a to, tabletky na odčervení, jo, dvakrát do roka se to dělá, prostě těch povinností je kvantum... a dělá to rád, protože chce, aby ten pejsek byl zdrav a aby sloužil, že jo. Dneska, dneska je tedy výhoda, že je třeba trojkombinace, je tam prostě proti plísním, proti vzteklině a další... to dostane a máte delší dobu pokoj...“

„...pes je živý tvor a musí člověk o něj pečovat, no, a vzhledem k tomu, když ho máte jako člena rodiny, tak to děláte ráda a prostě staráte se, aby ten pejsek měl všechno, co potřebuje a on Vám to zase také vrátí...“

11. Postřehl/a jste ve svém životě něco nového prostřednictvím Vašeho psa? Přinesl Vám Váš vodící pes do života zásadní změnu?

„...No, je to změna, je to změna velká, protože když ten pes přijde... tak Vám tady přibude spousta povinností, jo, a také radost, když ten pes Vás prostě dovede tam, kam potřebuje a takhle, když přijde a pomazlí se s Vámi a tohle to. Takže zase na druhé straně prostě vrátí tu péči a tu lásku... vycítí velmi dobře, jestli jako je ten vztah k němu anebo není, jo. Takže ten vztah se vytváří postupně a je, čím je lepší, tím se vztahy prohlubují...“

12. Má ve Vašem případě přítomnost vodícího psa vliv na Vaše trávení volného času?

„...pak jsem dělal také nějaké besedy... prostě to natáčeli a pak to pobíhalo po kraji... těch dojmů tam bylo tedy opravdu kvantum, protože ona byla opravdu vynikající... ten záznam potom jako tady běhal po kraji jako mezi, mezi zrakově postiženými...“

„...chodili jsme na procházky, to byl, to byl jeden moment, jo, druhý moment je, já mám totiž na Jindřichohradecku chalupu s velkou zahradou, takže ještě když jsem byl zaměstnán, tak v pátek v poledne prostě jsme šli na autobus, jeli jsme do Hradce, tam jsme přesedli, to všechno mě prostě Besina provedla bez problému, prostě z jednoho autobusu, stanoviště na to stanoviště druhé...“

„...jinak já jsem prostě opravdu blázen chalupář...“

13. Zaregistroval/a jste v užívání vodícího psa nějaké omezení Vaší osoby?

„...tak na cesty by mi to ani tolik nevadilo, ale problém byl s divadlem... protože měli obavy... že pes začne štěkat, jo, takže vlastně já jsem přestal chodit do divadla a, no, vlastně byl jsem tedy se psem tam jednou a to jsme dostali vyznamenání... A jinak jako to bylo snad jediné omezení, které bych jako byl zaznamenal...“

„...takže jaksi divadla a koncerty vlastně prakticky pro mě skončily...“

14. Který z přínosů Vašeho psa vnímáte jako nejkladnější?

„...No, nejlepší pes byla ta první, ta Besina a teď ta Elza, ta Elza byla prostě opravdu senzační...“

„...To, že mě udělala prakticky, pochopte, já jsem, to jsem se už zmínil, jdu do 29. roku slepoty, já jsem třeba s tou Elzou prostě byl schopen dojít do práce, dojet na tu chalupu... mívali jsme chatu také, tak dříve na tu chatu prostě... Pes mně umožnil být vlastně samostatný, soběstačný, jo, nezávislý na tom, na pomoci jiných lidí... Stačilo ji jednou zavést na určité místo a ona si ho zapamatovala, já jsem jí řekl tohle a ona šla prostě a dovedla mě tam prostě, to bylo úžasný, úžasný pocit pro člověka, že tu měl spolehlivého průvodce, který prostě nezradil... který mu umožnil prostě být opravdu soběstačný, nezávislý... manželka byla v práci, celkem studovala a takže... já jsem do roku... 2010 pracoval, já jsem teprve před, teď je to už tedy čtvrtý rok, co jsem skončil. A i do té práce mě denně vodili prostě ti pejsci...“

„...Ale i to cestování... že mě dovedla na to nádraží, k tomu autobusu...“

„...ten pes splnil to, že jsem byl samostatný, soběstačný a nezávislý na průvodcích... ten pes mi vytvářel prostě záruku samostatnosti a soběstačnosti a to je úžasný pocit...“

15. Jak majitel mluví o svém vodícím psovi?

„...Besi byla krásná, černá, úžasně chytrá, to byl jeden z nejlepších psů, co jsem, kdy měl...“

„...ta byla velice chytrá, inteligentní pes...“

„...to byl pan pes...“

„...měla úžasnou paměť, úžasnou... ochotu... to byl senzační pes...“

„...Bety, jak je mladá... tak je pro mě jako trošku problematická, jo, protože ona chce jako chodit rychle, vyrazit rychle... šikovná je také...“

„...ona byla opravdu vynikající...“

„...opravdu ten vodící pes ho (náhubek – poznámka autora) nepotřebuje, nenapadne nikoho...“

„...to už je prostě člen rodiny...“

„...Besi byla senzační pes, to skutečně, to se nedá, nedá zapomenout...“

„...je to živý tvor a musí člověk o něj pečovat, no, a vzhledem k tomu, když ho máte jako člena rodiny, tak to děláte rád a prostě staráte se, aby ten pejsek měl všechno, co potřebuje a on Vám to zase také vrací...“

„...Besi pro mě udělala tolik, že já jsem prostě kvůli ní, když byla ve vysokém věku, zůstal na té chalupě půl druhého roku...“

„...prostě je to pejsek, na kterého budu celý život, pokud budu vzpomínat, tak vždycky jenom v dobrém, spíše ve velmi dobrém. Myslím si, že jsem měl vůbec štěstí na ty psy celkově...“

„...za tu jejich službu jsem nesmírně vděčný...“

Respondent č. 4

1. Pohlaví: žena

2. Věková kategorie: 27 až 36 let

3. Jaké je Vaše získané vzdělání, popřípadě (původní) profese, povolání?

„...mám střední školu s maturitou...“

„...Pracovala jsem sedm měsíců v Tyflokabinetu a to už nepracuju. Pak jsem ještě měla jednu práci, to byla domácí práce, s tou mi tedy musela pomáhat moje mamka... Takže teď nepracuji momentálně nikde...“

4. Je Vaše postižení vrozené nebo později získané?

„...Já to mám od narození z inkubátoru... já jsem se narodila nedonošená, a když mi dávali v inkubátoru kyslík na dýchání, tak spálili mi sítnice, protože nezakryli oči. Takže já nemám jako nějakou vrozenou vadu jako dědičnou...“

5. Jaký byl Váš hlavní důvod pořídit si vodícího psa a jaká okolnost byla nejvíce proti?

„...Jsem se dostala, už si přesně nevybavuji, jaký rok to byl, ale tady na Lannově třídě tenkrát byl Den s handicapem... Přijeli tenkrát, už ani nevím právě z jakého střediska, jestli Jinonice nebo ze střediska jiného. A přivezli na ukázkou pejška vodícího, se kterým si zájemci můžou projít, byly tam nastaveny překážky a ten pes musel toho člověka vyvést. Já jsem se tam tenkrát nějak náhodně, opravdu náhodně nachomýtlá,

že jsme šli ze školy... Takže jsme se tam zašli podívat... A já říkám, jé, to bych si hrozně ráda vyzkoušela, tak mi dali možnost... opravdu to na mě udělalo dojem, ta chuze. A od té doby jsem začala uvažovat silně nad tím, že si toho pejska pořídím. Ale jelikož jsem ještě tenkrát chodila do školy, tenkrát to bylo ještě zpřísněný tím, alespoň v naší škole by pejsek nemohl být... Nechtěla jsem to ani já v tu dobu, protože ten pes celý den ve třídě. Takže jsem pejska začala uvažovat opravdu až po škole...“

„...Když jsem poprvé začala silně uvažovat a opravdu i dělat první kroky, to byl tak rok 2006. Nejdříve jsem tak začala jakoby ořukávat, volala jsem kamarádům, kteří už přede mnou pejska měli. Tu nastal právě problém, odkud si toho psa vzít... Já prostě jsem byla nezkušená, nevěděla jsem, od kterého střediska si psa vzít, tak mi kamarádka doporučila středisko výcviku vodících psů Jinonice... Tak jo, tak já si odsud psa vezmu a co mám tedy dělat, tak jsem napsala do Jinonic...“

„...u toho prvního psa jsem se bála samozřejmě toho, jestli se zvládnou o toho psa starat, protože to není jenom, že s ní občas dojdete ven, že ona Vás prostě odvede, ale jako samozřejmě i stravu i vyčesávání, ale já třeba jako to vyčesávání, není to tak jako nic složitěho... třeba s koupáním mi, když jsem byla u rodičů, tak mi pomáhala mamka, když jsem pak tady ve svém bytě, tak mi třeba musí pomoci sousedka... S určitými věcmi, se přiznám, že mi ten vidící musí pomoci, ale jako většinou a to si myslím, že je důležité, že jí dokážu dát nažrat, vyvenčit... Takové ty každodenní věci... Toho jsem se právě u toho prvního psa bála a také jsem se bála toho, že právě, když jsem tu Babynu dostala... nebylo to jednoduché ani pro mě, ani pro ni. A ona pak přišla do rodiny, kde jsem nebyla já jediná... tak jsem se bála, říkám, co když ten pes mi přilne třeba k jednomu z rodičů a ne ke mně...“

„...také jsem se bála u druhého psa, že třeba, protože nevíte, co ten pes ve stresu udělá, že Vám třeba něco doma rozkouše, že bude výt celou noc...“

6. Jak dlouho a kolikátého máte vodícího psa?

„...takhle jsem si pro ni jela tedy 4. prosince 2006, byla jsem tam týden v Jinonicích, kde jsme tedy chodili, jsem se jakoby zaučovala s Baby... Tady už jsme nacvičovali konkrétní trasy, které s tím pejskem vím, že budu chodit... S Babynou jsme to spolu vydržely 6 a půl roku, než mi onemocněla, a mě situace donutila si zažádat o jiného pejska, také to rozhodnutí bylo strašně těžké pro mě, protože už jsem na toho psa byla zvyklá...“

„...Ted' mám momentálně pejska jménem Ambr od výcvikového střediska M. D. z Brna... Škola výcviku pro vodící psy...“

7. Kde proběhl výcvik Vašeho vodícího psa/psů?

„...mi kamarádka doporučila středisko výcviku vodících psů Jinonice... tak jsem napsala do Jinonic...“

„...Škola výcviku pro vodící psy...“

8. Kdy, kým a jak jste byl/a informován/a o právech a povinnostech, které souvisejí s držním této kompenzační pomůcky?

„...ta kamarádka... právě s ní jsem se tenkrát, s ní jsem to konzultovala tenkrát po telefonu, pak mi to řekli i v Jinonicích, právě tenkrát když jsem byla na tom třídním školení... absolvováním tohoto třídního školení mi otevřelo dveře k tomu, že jsem mohla potom podat žádost na sociálku... tak jsem si mohla pak zažádat o psa...“

upozorňovali i třeba na možnost různých komplikací v podobě nemocí, protože ten pes je také živý tvor...“

„...Já jakožto tehdy držitel prvního vodícího psa jsem musela nejdříve absolvovat třídní školení... v pondělí Vás seznamovali s různými administrátorskými věcmi a se vším, co Vás čeká, když toho psa budete mít. A odpoledne jsem si právě už zkusila jít s vodícím pejskem jménem Baby, to jsem ještě netušila, že mi pak bude dělat společnost 6 let... s tím, že s námi šel cvičitel... Ještě odpoledne nám popisovala jedna nevidomá paní různé příhody... zážitky a dojmy, protože ona už psa měla několikátého v té době. Druhý den dopoledne jsme zase absolvovali chůzi se psem... potom před obědem si mě zavolala paní ředitelka... ptala se mě právě, jestli, jaký mám, jestli mám vyhovující prostředí pro venčení pejska, a docela jako musím říct, přísně na to hleděli... jsem vycítila, že jen tak každému by toho pejska nedali... v mém zaměstnání, tam jsem tehdy také chodila, že je, také je tam trávník. Prostě jsem obstála, odjížděla jsem s příslibem, že budu mít Baby...“

9. Jste si vědom/a práv, výhod spojených s držbou vodícího psa?

„...když třeba někam přijdete do restaurace a oni Vám řeknou, tady Vás s tím psem nevezmeme, musíte jít někam jinam, bohužel tedy jakoby není to ještě ošetřené zákonem. Protože ten pes je náš průvodce, i když je to pes... takže vlastně, když já s ním někam přijdu a oni mě s ním vyhodí, s tím psem, tak já se nemůžu bránit, i když bych třeba chtěla...“

„...v obchodě... s mamkou šly něco nakoupit a oni nás vyhodili s tím, že pes nemá co dělat tam. Když tedy moje mamka tenkrát pohrozila, že to řekne majiteli nebo šéfovi, tak potom dovolili, že pes může ležet alespoň u pokladny... v pojišťovně... tam mě nepustili do kanceláře, že paní doktorka je alergická na psy, že psi tam nemůžou... nebylo to příjemné, ale bohužel já s tím nemůžu nic dělat. Nebo mě vyhodili zrovna nedávno... nejdřív jsem byla v roce 2008... na veřejné nahrávce Josefa Zímy, měla jsem tam Babynu... Vloni jsem 24. září chtěla jít na podobný koncert... ale tentokrát mě vyhodili, nepustili mě tam, že se psem tam nemůžu, že co když by pes začal štěkat... já jsem musela odejít... cítila jsem se opravdu ponížena...“

„...kde mě vyhodí, já prostě tam nejdu...“

„...nebo jsem měla možnost jet na jeden pobyt někam támhle do Brna... festival... Svět nevidomých... mně to nebylo umožněno, vodící pes jako tam nesmí...“

„...i když dneska už v té nemocnici je předpis, že ten pes může být, ale není právě bohužel dáno, že Vám ten personál toho psa musí venčit... personál nemá, není v jeho popisu práce mi venčit psa...“

„...loni v únoru se mi stalo, že jsem se ošklivě popálila... tenkrát v té nemocnici byli fakt ochotní, že mi i právě tu Babynu vzali...“

„...všechno je to o lidech... když ten člověk prostě nechce, tak Vám psa nepustí, když chce, tak mu to nevadí...“

„...Při cestování ve vlaku... když jsem cestovala, tak jsem vlakem nikdy problém neměla. Autobusem jsem nedávno jela do Krumlova, kde byl Den s handicapem... autobusem ráno tam, to bylo v pořádku a odpoledne, když jsem jela domů, to tedy byl asi jiný řidič a ten mi řekl, že mi psa do autobusu nevezme, já říkám, no, ale je to vodící pes a on, že nemá náhubek, já říkám, ale ten nemusí mít náhubek... jsem si donedávna myslela, že je to vyhláška... nemusí mít prostě pes náhubek, teď jsem se právě nedávno

dozvěděla, že to tak není, že je to také volně, když Vám člověk řekne, že pes nesmí bez náhubku, tak Vy s tím také opět nemůžete nic dělat, ale pak tedy se ustrnul nad námi... a usadil nás dozadu na těch pět sedaček...“

„...já jsem měla opravdu právě mýlku... že právě ten pes třeba nemusí mít, když je vodící, náhubek... a to i do městské... mně se to tu ještě naštěstí nestalo...“

10. Jste si vědom/a povinností spojených s držbou vodícího psa?

„...To je také důležité potom, i když třeba ten člověk žije s nějakým rodinným příslušníkem, tak vodícího psa samozřejmě mít může, ale musí se o něj hlavně starat on, to znamená hlavní je dávat mu nažrat, to je hlavní, podle toho ten pes potom si vlastně určí toho „páníčka“... pak ho musí chodit sám venčit, já neříkám, že mně třeba někdy nevolno nebo špatně, tak mně občas jde vyvenčit sousedka... výjimečný...“

„...Povinnosti jsou určitě ty, že každý den tomu psovi musíte dát nažrat, musíte ho chodit venčit v nějakých určitých intervalech... jak mám čas nebo i možnosti, tak chodím opravdu třeba čtyřikrát, pětkrát za den venčit... dát tomu psovi nažrat, vyčesat toho psa v rámci potřeby...“

„...musím vychytat, která jídla nesmí...“

11. Postřehl/a jste ve svém životě něco nového prostřednictvím Vašeho psa? Přinesl Vám Váš vodící pes do života zásadní změnu?

„...Určitě... Za prvé tedy, když pojmu to, že jsem opravdu teď sama, že nemám, že bydlím sama, tak je to prostě pro mě nejenom vodící pes a pomůcka, je to prostě pro mě i „parták“, kamarád, vím, že tam opravdu nejsem sama, že tam se mnou ten živý tvoreček... A pak mi to i přineslo opravdu velkou změnu, kvůli které právě už bych psa nikdy nedala pryč nebo prostě bych nechtěla být bez psa, je v tom, že mi usnadnil tu chůzi a pohyb... ten pes právě Vás třeba vyvede mezi těmi rohy, označí Vám třeba zebru jako přechod a takhle, opravdu a Vy jenom jdete... jdete třeba rychlou chůzí jako člověk, který vidí, a vlastně nemusíte dávat pozor na to, jestli támhle je roh, jestli támhle je koš... Kdežto ten pes Vám ten chodník zastaví sám a tu lampu minete... Ale tu hůl nosíte právě i proto, nejenom jako pro ozdobu, ale nosíte ji proto, aby právě třeba, když Vám pes zastaví chodník nebo nějakou překážku, tak Vy si to tou holí oťukáte a zjistíte, proč ten pes zastavil...“

„...přes ty přechody mě ten pes převede bezpečně... bez toho psa opravdu když jdu, tak to opravdu je třeba, když jdu někam na koncert a vím, že toho psa musím nechat doma, že třeba je tam hluk nebo zakouřeno, občas toho psa také člověk je nucený nechat doma, ale většinou pokud tak se snažím chodit s ní a je to pro mě usnadněný...“

12. Má ve Vašem případě přítomnost vodícího psa vliv na Vaše trávení volného času?

„...Vliv má v tom, že ten volný čas trávím s tím psem... Třeba kolikrát když nemám náladu já nebo ona, tak ona si zaleze, má doma pelíšek, já si třeba sedím u počítače nebo něco vařím, ona si třeba leží... Třeba si nevšimáme jedna druhé. Nebo ona prostě pak třeba, když dělám u linky, tak přijde, sedne si a kouká, co dělám a žebrá většinou...“

„...Má to vliv, že právě s ní třeba musím chodit venčit, že je to taková vlastně moje radost i povinnost. No, pak třeba si s ní občas i hraju, ale co já jako nevidomá, že jo, můžu... hodit občas hračku, že jo, anebo jí právě koupím třeba na přilepšenou pamlsek,

ale i třeba jsem jí kupovala ty bůvolí kosti, ale z těch má také průjem... to jsem jí dala, ona si to třeba žvýkala, že se zabavila... “

„...takový jakoby vliv má na můj, ale určitě jako příjemný... “

13. Zaregistroval/a jste v užívání vodícího psa nějaké omezení Vaší osoby?

„...Omezení nevnímám, pokud tedy, jak říkám, pokud mě třeba někdo neodmítne v nějaké restauraci, to potom si připadám ne jako omezená, ale spíše jako šikanovaná, diskriminovaná, prostě ponižená, že mě vyhnali s tím psem. A mám spíše jako vztek na ty lidi, ne na toho psa... ten pes za to nemůže... “

„...Omezení možná bych jako, ale teď jako, když mám psa od pana D., tak ani ne, to jsem spíše vnímala od Jinonic, protože třeba nemám nikoho na hlídání, třeba kdybych někdy potřebovala pohlídat, ale on i ten pes by měl vydržet určitou dobu sám doma... “

„...Na mně je, jestli toho psa chci vzít, jestli posoudím, že tam může, tam nemůže, když půjdu třeba na nějakou oslavu narozenin, tak ji třeba vzít můžu... Cítím to jako omezení, i když to respektuju a chápu... jeden můj kamarád nevidomý mi řekl, že můžu k němu přijet na návštěvu, ale bez psa, že jako pes tam nesmí, tak jsem párkrát přijela k němu na návštěvu, ale cítila jsem se tak jako... “

„...Chápu třeba ty lidi, jako třeba jeden můj kamarád z Prahy, jsem k němu přijela do Prahy a on, no, ale já tě k sobě do bytu vzít nemůžu, mamka si to nepřeje, má alergii na chlupy. Já to sice můžu respektovat, ale je to takové, to je jako kdyby Vy jste měla dítě a řekli Vám, hele, s dítětem sem nechod’... “

14. Který z přínosů Vašeho psa vnímáte jako nejkladnější?

„...pohyb usnadněný a potom jako další moje přínosy jsou právě, jak říkám, já když jsem úplně sama doma, že si tam nepřipadám úplně sama, že prostě mám i nějaké povinnosti... “

15. Jak majitel mluví o svém vodícím psovi?

„...mě už začala brát (fena – poznámka autora) asi od prvního dne... když mi ji předal pan cvičitel, tak už dokonce ona věděla, do kterých dveří má jít, už mě tam i sama táhla a hned si našla svoji hračku... prostě úžasně... “

„...já už bych bez psa nebyla... “

„...to není obyčejný mazlíček, kterého si pořídíte na hraní a můžete ho muchlovat všichni a je jedno, jestli bude mít rád taťku, mamku nebo Vás. Tohle je vodící pes, který musí sloužit Vám a měl by mít rád Vás... “

„...ona byla hrozně hodná, v tom ji musím pochválit... “

„...ten pes je také živý tvor... “

„...ten pes... je taková jakoby předpříprava na to dítě, když víte, že se umíte postarat o psa, tak můžete mít prostě psa i dítě potom... “

„...ten pes je opravdu můj průvodce, moje oči... “

„...Také je můj mazlíček, že jo, vždyť to není jenom, vždyť ona je mazel... “

„...Ten pes je skoro jako Vaše dítě... to už není jenom obyčejný pes, pudy má třeba psí... “

„...jí také ráda dám přilepšení, protože mě třeba i mrzí... já ji třeba venčím jenom na vodítku, já jí prostě, ne, že bych jí nevěřila... “

„...ten pes je už mojí součástí, je to můj pes... “

„...je to prostě pro mě nejenom vodící pes a pomůcka, je to prostě pro mě i „parťák“, kamarád, vím, že tam opravdu nejsem sama, že tam se mnou ten živý tvoreček...“

„...musí poslouchat a musí dělat to, co chci já...“

„...já musím být jakoby vítěz nad ní (fena – poznámka autora), ona musí jako poznat, že já jsem ten nadřazený člověk, kterého ona musí poslouchat...“

Respondent č. 5

1. Pohlaví: žena

2. Věková kategorie: 37 až 56 let

3. Jaké je Vaše získané vzdělání, popřípadě (původní) profese, povolání?

„...Já jsem vyučila se knihařkou v Praze také na „Kláráku“ také pro slabozraké a nevidomé...“

„...pak jsem ještě nějakou dobu dělala pečovatelku dobrovolnou... Pak jsem se starala o sestry malou A., no, a pak už jsem měla svého L...“

„...já jsem invalidní důchodce, nechodím do práce...“

4. Je Vaše postižení vrozené nebo později získané?

„...Do první třídy jsem viděla špatně... Pak to postupovalo, v osmnácti jsem měla ten šedý zákal, ten mi vyoperovali, pak jsem na své poměry viděla úplně krásně... po porodu jsem měla antikoncepci a ta antikoncepce mi nějak rozjela tady to zužování toho zorného pole... tu mi zakázali... že už se to rozjelo... pak se to začalo zhoršovat...“

„...až získanou, já nevím, v 8, 9...“

5. Jaký byl Váš hlavní důvod pořídit si vodícího psa a jaká okolnost byla nejvíce proti?

„...Nejdříve jsem začala chodit s bílou holí, když jsem ztrácela zrak. Začala jsem chodit do Tyfloservisu do Českých Budějovic, tam jsou hrozně hodní. A paní G... mě učila všechny trasy a učila mě všechny finty a všechno, co jsem potřebovala. A potom, když už jsem se naučila chodit s bílou holí a ten zrak se mi prostě zhoršoval, zhoršoval, tak mi zrovna paní G. a ještě tam je paní J., tak ty mi říkaly, že bych mohla přemýšlet o vodícím psovi...“

„...oni mi říkali, že vlastně s tím psem je to úplně jiné, že se cítíte bezpečně, že se Vám lépe chodí, je to pravda...“

„...prostě jsem se jich bála, psů, jsem vůbec nepřemýšlela, že bych nějakého psa měla. A potom moje kamarádka J. S... si pořídila vodícího psa Rosička a to je bordel kolie a ten, to je takové zlatíčko, že jsem se prostě úplně přestala bát psů. Tak jsem pak zavolala panu D. a pan D. sem přijel, domluvili jsme se...“

„...no, jak to zvládnou, že jo, nikdy nevíte, já jsem nevěděla, do čeho jdu. Já jsem věděla, že chci psa, že se o něj umím postarat... Nemám žádný problém s tím chodit, s ním ven, dát mu nažrat, mít na žrádlo... Mám hodné lidi, kteří mi pomáhají s tím... Jako nevěděla jsem, jak nám to spolu půjde a nic, že jo. A Vy musíte hlavně dodržovat, když si ho nechcete zkazit toho psa, tak musíte být ne přísná, ale důsledná...“

„...Když si někdo myslí, že to tomu psovi řeknete jednou a on si to bude pamatovat... Ne, to nechat být, ale prostě se vrátit a říct jí Arven, hele, tady je tohle, takhle to musíme udělat... ona si to prostě potom myslí, že to tak je v pořádku, když ji neupozorníte...“

6. Jak dlouho a kolikátého máte vodícího psa?

„...Vodícího psa mám prvního... od srpna 2012, takže ho mám rok a půl...“

7. Kde proběhl výcvik Vašeho vodícího psa/psů?

(„Takže Vám ho cvičili v tom Brně?“ – dotaz autora) „...Hm... a to vlastně i panu M...“

„...na tom hodně záleží, kdo Vám toho psa vycvičí a jaké ho naučí od malička prostě ty věci všechny, i jestli ho naučí chodit, já nevím, takhle na záchod, jestli ho naučí takhle spát...“

8. Kdy, kým a jak jste byl/a informován/a o právech a povinnostech, které souvisejí s držním této kompenzační pomůcky?

„...Já si myslím, že každý člověk, který začne přemýšlet o tom, že chce mít vodícího psa, tak by si měl také zjistit všechny informace.... Pan D... tak mi potom říkal, jako co je potřeba, ale tak já jsem, když už jsem se rozhodla, že toho vodícího psa chci, tak už jsem vlastně věděla, že se o něj musíte postarat... stejně jako když máte malé dítě... Pak mi pan D., dali mi i nějaké to CD, kde byly nějaké ty povely, jaké se má člověk naučit, ale naučit se ty povely to je úplně nejjednodušší, ale naučit se je jenom zpaměti, to je prostě jednoduché, to je pár povelů, ale naučit se vnímat toho psa a respektovat to, co Vám říká, když Vy mu dáte nějaký ten povel...to je mnohem složitější...“

9. Jste si vědom/a práv, výhod spojených s držbou vodícího psa?

„...Já to využívám hodně, já jezdím pořád do Budějovic, jezdím do Prahy, jezdím do Strakonice. Různé zkušenosti. I s řidiči... Někteří řidiči jsou nepříjemní... někteří jsou hodní. Někteřím vadí, si myslí, že bude mít všude chlupy... v městské dopravě také...“

(„...s náhubkem také problém...?“ – dotaz autora) „Ne...“

*(„...při vstupu do obchodu nebo takhle do restaurace...?“ – dotaz autora)
„...Dobré i do nemocnice, všechno v pohodě. Akorát jednou nás nepustili v Praze do nějaké, tam jsme si chtěli dát kávu a vlastně ta paní se hrozně omlouvala, že ten její majitel nechce prostě žádné psy, ani vodící... Tak jsme říkali, no, co, se nic neděje...“*

„...Jednou se mi to vlastně stalo na nádraží v Budějovicích... chodím do druhého patra k těm Číňanům... nechtěli nás tam pustit vůbec, tak jsem říkala, tak se nic neděje, tak půjdeme jinam... vedoucí Číňan... nás hledal všude po celém a prostě se mi hrozně omlouval, ať se nezlobím, že tam má nové pracovníky, že jim řekl, že tam nesmí psi, ale normální... že my tam normálně můžeme...“

„...když nás tam nechtějí, tak tam prostě nepůjdeme, můžeme si najít jiný podnik...“

10. Jste si vědom/a povinností spojených s držbou vodícího psa?

„...Každý den jí dát nažrat, chodíme na nějaké procházky... Ta se stará o moje zdraví Arvenka, kdybych ji neměla, tak určitě nepůjdu čtyřikrát za den ven...“

„...Češu ji a stříhání, no, to je tak vždycky jednou za dva měsíce...“

„...A ty povely cvičíme vždycky, trénujeme poslušnost. Někdy jsme to trénovaly venku, teď už to spíš trénujeme doma. K veterinárovi, když je nemocná nebo něco. Loni měla zánět močového měchýře, tak jsme byly doma přes měsíc...“

„...Očkování... na ten psinkový kašel, protože loni ho měla, ten psinkový kašel, tak právě pořád zvracela... encefalitidu pro psy... že si nechám vždycky přivést obojek od pana D... klíšťata jsme zatím neměly, ale člověk nikdy neví...“

„...Problémy s venčením jsem měla ze začátku s těmi, že to nemůžete sbírat... řeším to hodně a řešila jsem to, i když jsem měla dostat Arven, co budu dělat, že to nemůžu sbírat... i rozvířila jako prostředí, protože já jsem prostě říkala, že nevím, jak to budu dělat... Tak jsem šla prostě na město, říkala jsem jim, že tady s tím pánem mám velké problémy (se sbíráním exkrementů – poznámka autora)... já jsem osvobozená od toho, že když to nevidíte, jak to máte sbírat...“

„...Když to jde, tak si myslím, že jako to seberu (exkrement – poznámka autora)... Pytlíky nosím pořád...“

„...v zimě, když je potom sůl, že jo, tak je (packy – poznámka autora) musíte buď pořád mastit... když přijdeme domů, tak jí je omyju nohy v lavoru...“

11. Postřehl/a jste ve svém životě něco nového prostřednictvím Vašeho psa? Přinesl Vám Váš vodící pes do života zásadní změnu?

„...Cítím se mnohem bezpečněji... mohu si dovolit mnohem víc, jako třeba jet do těch Budějovic, jet do té Prahy...“

„...když vystoupíme, tak já už prostě řeknu Arvin jdeme domu a Arven zná obě ty cesty a ona prostě vždycky si vybere kterou a jsme před barákem... usnadnění jako blázen...“

„...bezpečnější, mnohem bezpečnější a je to i mnohem rychlejší (pohyb – poznámka autora)...“

12. Má ve Vašem případě přítomnost vodícího psa vliv na Vaše trávení volného času?

„...My jsme vlastně spolu pořád... Já jsem ještě Arven nikdy nenechala samotnou, jenom u toho holiče a to je pro mě hrozná trauma...“

„...Že bych šla někam, kde mě s ní nebudou chtít... tak prostě ne. Jenom v tom Hodoníně jsem šla do sklípku... tak jsem nevěděla, že tam nesmí psi, že je musíme nechat tam. A to pro mě bylo tak hrozně těžký... vůbec jsem nebyla ve své kůži.“

„...My jsme spolu byly i v tanečních... já jsem se ptala toho pána, co to vlastně měl na starost... říkal, žádný problém není. Takže jsme tam byly s Arvinkou dvakrát... žádný problém jsem neměla...“

„...V divadle jsem s ní byla asi také jednou...“

„...vždycky se spíš zeptám tam, kam chceme jít, jestli tam může pes a bez toho psa nikam nejdu, protože já ani nevím, kam bych ho dala... Já bych ji tady samotnou, protože ona na to není zvyklá...“

„...Arvinka už byla i na pohřbech...“

„...jsem byla vlastně v létě v Hodoníně, to bylo, tam bylo setkání, no, setkání, to bylo taková rekondice s vodícími psy... jsme si protrénovaly nějaké ty trasy, nějaké ty povely... to byla dovolená hlavně pro Arven... mohla létat a dělat si, co chtěla, celý týden...“

13. Zaregistroval/a jste v užívání vodícího psa nějaké omezení Vaší osoby?

„...Ne... Omezení máte už tím, že nevidíte... s tím psem si můžete mnohem více dovolit, než jsem si mohla dovolit před tím... já nevím, aspoň já tedy mám větší jistotu...“

„...Není to omezení, ale musíte si někdy vybrat, co je pro Vás lepší... (odchod partnera kvůli pořízení vodícího psa – poznámka autora)“

14. Který z přínosů Vašeho psa vnímáte jako nejkladnější?

„...Cítím se mnohem, mnohem bezpečněji... Odpadly mi ty stresy, co jsem měla vždycky den dopředu, abych si pořádně tu trasu to (promyslila – poznámka autora)...“

„...S tím psem si můžu mnohem více dovolit zase, než už bych si dovolila s holí, i do té Prahy... bez té Arvin bych si to asi netroufla...“

„...Cítím mnohem větší jistotu, než když chodíte jenom s tou holí...“

„...Arvin má také vždycky čas...“

15. Jak majitel mluví o svém vodícím psovi?

„...A jsem úplně ráda, že ji mám, protože je to úplně něco jiného, když chodíte s holí... než když chodíte se psem...“

„...Arvinka ta je prostě šikovná...“

„...s tou Arvinkou jsem hrozně moc věcí získala...“

„...můj miláček... já mám druhou holčičku... to moje miminko druhé... vůbec si neumím představit, co bych bez ní dělala...“

„...Živý tvor, není to žádný robot...“

„...Arvinka je úplně zlatíčko, které mi dodalo plno energie...“

„...já jsem jí hrozně vděčná, si strašně vážím, že toho psa mám... já jsem úplně šťastná, že ji mám a fakt si strašně vážím toho, že je tak šikovná... tak jí vždycky tak poděkuju, že ona mě prostě doprovodila...“

Respondent č. 6

1. Pohlaví: žena

2. Věková kategorie: 57 let a více

3. Jaká je Vaše získané vzdělání, popřípadě (původní) profese, povolání?

„...základní školu, potom jsem byla na akorát, na učebním obor jako na švadlena... to jsem také pracovala takhle a potom vlastně, pak vlastně ve 26 letech jsem přestala vidět... co nevidím, tak to jsem si dělala potom, jak jsem byla v tom rehabilitačním středisku... potom jsem byla ještě pět měsíců v Praze, jsem si dělala telefonní kurz, jo, jestli bych práci jako sehnala, ne, nesehnala jsem...“

4. Je Vaše postižení vrozené nebo později získané?

„...Já jsem přestala vidět v roce 81 a to vlastně díky tomu, že jsem měla nádor jako v hlavě, takže jsem byla na operaci a takhle...“

5. Jaký byl Váš hlavní důvod pořídit si vodícího psa a jaká okolnost byla nejvíce proti?

„...A potom to bylo asi, já nevím, v roce 87, takže až takhle za déle, kdy jsem opravdu prostě, že jenom jsem doma, nic jsem vlastně, nic moc nedělala, jo, a že prostě bych se sebou měla něco dělat, ale co dělat, že jo, když člověk neví, tak jsem potom se informovala, tak tam jedna paní... mi tenkrát zase donesla nějaké informace... buď jako přihlásit se na, na pobyt... buď jako dlouhodobě nebo krátkodobě a teď jsem nevěděla, jako vlastně o co to jde, tak jsem raději řekla, no, tak asi ten krátkodobě a ono to krátkodobě bylo na 5 měsíců. Takže jsem potom musela absolvovat nějaké ty jako u psychologa...“

„...jsem se dostala do rehabilitačního střediska... pro později osleplé na Slovensku v Levoči, takže tam jsem se dostala, tam jsem se naučila tedy ty jako ty základy takové, co by ten nevidomý mohl zvládat a tak, jo, no, a takže jsem se tam teprve naučila

používat tu bílou hůl, jo, chůze s holí, ale když jsem potom už byla zpátky doma a prostě jsem se nějaké ty trasy v tom místě bydliště naučila, ale pak když napadl sníh, tak jsem zase byla bezradná a musela jsem vždycky čekat, kdo mě kam odveze... Takže jsem to potom začala pocítovat jako omezování osobní svobody a to mě právě jako potom začalo trochu přivádět k té myšlence toho psa, jo, takže takhle to bylo. A je tedy pravda, když jsem poprvé to doma řekla před manželem a synem, tak jsem se tedy tenkrát setkala jako, to nechtěli... jedna paní tady z Budějovic, která tedy neměla, neměla nikdy vodícího pejska, ale ta mi řekla, abych, že já je k životu potřebuji, tak abych to nelámala přes koleno, že určitě k tomu dojde a toho pejska jako budu mít. Takže potom, jak se, jak odebírám časopisy jako pro ty zrakově postižené, tak v tom zvukovém časopisu bylo také rozhovor s jednou paní z Kladna, když právě jako ona přišla o zrak, jo, jak potom si pořídila pejska a ty začátky s tím pejskem, jo. No, a já jsem jim to pak jednou takhle jako o tom povídala a to není pravda, to není možné, tak jsem jim pustila tu kazetu... manžel řekl, to není možné, že ten pes by tohle všechno zvládnul a já jsem si v duchu řekla, tak já jsem je konečně vlastně přesvědčila...“

„...hlavně proto, že člověk může jít ven sám a vlastně není sám, jo, jdu s tím psem, nemusím čekat, až kdo si na mě udělá čas, jo, jako kdo mě kam dovede... když se ten pejsek to opravdu naučí, tu nějakou trasu a potom už se řekne, kam se půjde, tak opravdu už ví... je to lepší, no, je to snazší potom, když člověk jde, nemusí to hledat sám tou holí, prostě pes vede a člověk si může přemýšlet i o věcech jiných. A takhle tak z toho a právě už jsem si nedovedla po tom prvním, u toho prvního pejska jako představit, že bych, když on doslouží, že bych zase měla chodit jenom s holí, to ne...“

„...určitě jsem měla spíš obavy z toho, jestli jak to budu já zvládat... do té doby jsem neměla totiž vůbec žádné zkušenosti, jako znala jsem nějaké lidi, kteří mají jako vodícího pejska...“

6. Jak dlouho a kolikátého máte vodícího psa?

„...to byla, to byl právě ten můj první vodící pejsek... v tom roce 99 v dubnu mi z Prahy zavolali, že si mohu přijet do Prahy jako přebírat psa...“

„...tohle je tedy už můj druhý vodící pejsek a toho mám tedy z Brna z výcvikové školy...“

„...a když potom právě už pak najednou začínala už jako mít zdravotní problémy... mi bylo jasné, že už ji nemohu tolik zatěžovat, takže už jsem to pak omezovala... v roce 2009 jsem na konci v srpnu dostala tohoto druhého psa, takže ještě jsem měla doma i toho prvního...“

7. Kde proběhl výcvik Vašeho vodícího psa/psů?

„...když jsem měla prvního psa, byl z Jinonic z Prahy...“

„...tohle je tedy už můj druhý vodící pejsek a toho mám tedy z Brna z výcvikové školy...“

8. Kdy, kým a jak jste byl/a informován/a o právech a povinnostech, které souvisejí s držním této kompenzační pomůcky?

„...Tak jsem potom volala sem do Českých Budějovic jednomu pánovi... ten už měl asi tenkrát druhého pejska, jo, takže ten má už nějaké zkušenosti, tak jsem mu právě, že nevím, co mám udělat dál... mě na to středisko výcvikové v těch Praze v Jinonicích, no, takže tam jsem se právě jako žadatel byla vedená, no, potom jsem, pak si nás pozvali do Prahy, jako ty žadatele... tam oni právě jako nás, já nevím, vlastně ty informace

podají, že jo, co jak... ale pak jsme tam také i vlastně z té prostorové orientace, takže i ta instruktorka na tu prostorovou orientaci s každým tím žadatelem chodila... tím si asi také zjišťují jako, jestli ten člověk je schopen...“

„...do Prahy jako přebrat psa, takže jsem tam byla, no, asi týden, kdy už jsem měla na pokoji jako pejska u sebe, už jsem si ho chodila venčit... ten cvičitel s námi chodil jako dopoledne, abychom si zvykali na sebe...“

„...to jsem se dozvěděla... na tom školení těch žadatelů... tam nás vlastně o tom informovali a potom i ten druhý den tam byla ještě nějaká paní veterinářka tam z Prahy, takže nás tam také jako obeznamovala, co jak ne jak, jak i třeba i když člověk na to nevidí, jak může některé věci poznat nebo rozpoznat, jo, jestli, já nevím, je to tak normální anebo jestli raději k doktorovi... tam jsem hodně jako těch informací takhle získala, no a, a potom už se to tak nějak doplňuje, nebo jak se scházíme s těmi pejsky, jak, no, jak si kolikrát povídáme...“

9. Jste si vědom/a práv, výhod spojených s držbou vodícího psa?

„...no, tak to je jasné, to člověk musí jako vědět... Tak jako v dopravních prostředcích tam... už to beru tohle, že jo, tak to bylo vždycky, spíš s tím prvním pejskem, protože to ze začátku, si pamatuju také, když jsme jeli třeba autobusem... když jsem psovi nasadila náhubek, tak mi lidé, kteří také čekali na autobus, říkali, proč mu to dávám, že tohle je vodící pes, ten to mít nemusí. Ale já jsem věděla, že to tak není pravda, jo... řidič to, některý to bral. Tak jsem si jednou řekla, no, já to zkusím bez toho náhubku... zrovna pak jsem jednou natrefila na nějakého pana řidiče... jak to, že nemá náhubek, já jsem říkala, to je vodící pejsek, on nevadí, je to pes... prostě jsem řekla, že jsem si ho prostě zapoměla, jsem si řekla, nevyndám ho prostě, jo, a tak on a on prostě neustále měl nějaké řeči, pak nevím, pak zase něco pověděl... tak mi jízdenku prodal, prostě pes mě dovedl na místo... on byl bez náhubku...“

„...mohu říct, že jsem si tedy jako navykla a že tedy vůbec... prostě už ten pes, ti psi jsou bez náhubku, že ti řidiči už to tak nějak...“

„...ve vlaku tam jako to jsem, tam to také záleželo „holt“ na, na lidech, nebo měl, měl být ten náhubek, ale zase některý průvodčí to prostě nevyžadoval, některý jo...“

„...já jsem se vlastně až takhle od té paní průvodčí tam dozvěděla, že vlastně vodící pejskové nemusí mít náhubek už ve vlaku... (...v autobusech... že to je na benevolenci...? – dotaz autora) ...Ano, v autobusu jo. Ve vlaku tohle, no. V městské dopravě nevím, tady jsem ho také nikdy v Budějovicích...“

„...v obchodech, tak to je jasné, že tam někde může být jenom před tou pokladnou, že jo, odložený a v těchto větších obchodech, no, někde to je, že tedy může ten pejsek chodit po tom obchodě... Tenkrát i tady v Budějovicích, to když otevřeli... tak také jsme tam šli... také tam na nás, že to, pes tam nesmí, že jsme ho měli nechat venku, já jsem jim vysvětlovala, že to je vodící pes, prostě ne. Potom a já už jsem toho ale začala mít jako už dost... já jsem řekla ne, tak půjdeme nakupovat jinam... můj muž a ještě ten známý se tam s nimi dohadovali a pak za mnou došel jeden a říkal, pojd' zpátky, můžeme jít, pojd'. No, a pak i ten, zase ten jejich nadřízený se přišel omlouvat, jo, a prostě pak byli ochotní... Pak když otevřeli obchod... a šli jsme tam, tak jsem byla už nachystaná, dobře, jestli budou mít jako něco proti tomu, tak řeknu, to je zajímavé, že v Českých Budějovicích do... můžeme, jo, ale tam to bylo úplně pravý opak, tam

prostě jsme se zeptali a oni řekli, no, vždyť je to vodící pejsek, ten může jít s Vámi... je to o lidech...“

„...když manžel ležel v nemocnici... šla jsem za ním jako s tím vodícím psem, já jsem věděla, že na pokoj ne... takže jsme tam byli na té chodbě, no, bylo to v pohodě, byla jsem tam podruhé, muž odešel na pokoj se napít nebo co a než došel, tak tam prostě přišla, já nevím, jestli to byla vrchní sestra a nějaký ten zřízenec... prostě hrozně se tam do mě pustili jako, že tam jsem se psem, že ho mám nechat venku... když muž došel, já jsem mu to povídala, tak já jsem říkala ne, já už tady být nechci... on to pověděl potom večer, když chodila jako vizita, jo, paní doktorka nebo co, tak jí to pověděl, a tak asi, asi jim zase ona domluvila...“

„...ani v restauraci nebo to, to se mi snad také nestalo, že by nás jako nechtěli tam pustit, že tam jdeme se psem. Naopak někdy jsou ještě takoví, že ani my nesedíme a už psovi donášejí vodu...“

10. Jste si vědom/a povinností spojených s držbou vodícího psa?

„...Povinnosti... tak povinnosti, myslím, akorát jako postarat se o psa, pečovat o něj jako jak potom jako i po té zdravotní stránce, že jo, nebo prostě krmit ho, to je každopádně, netýrat ho, já nevím, jinak co bych... Než se ten pes dostane... když jsme byli na tom školení... tak jsme dostali i vlastně kazetu s těmi povely, jo, které jsme se měli naučit, tak když jsem potom tedy měla dostat druhého psa, tak jsem dostala CD z Brna, kde byly zase od nich ty informace a povely, protože jako některé jsou stejné, ale mají tam také jako rozdíl, jo, takže, což mně potom také dělalo problém ze začátku... s tou první jsme šly na přechod, měla vyhledat přechod, tahle, tahle musí vyhledat zeburu... maličkosti ale...“

11. Postřehl/a jste ve svém životě něco nového prostřednictvím Vašeho psa? Přinesl Vám Váš vodící pes do života zásadní změnu?

„...Tak nového... prostě že, že se víc s těmi lidmi také bavím, nebo víc lidí o, o mně ví. Nebo možná je jasné, že se ten pes... víc lidí prostě se takhle všímá, no, a já nevím, no, prostě jsem víc venku a víc jako člověk cestuje, ne, to tedy každopádně, to každopádně, protože není to, no ne, nemusí se sedět pořád jenom doma nebo, tak když se tohle tak bud' se jenom jde tedy tamhle v místě bydliště, že jo, tak se jde ven někam jako na procházku, delší procházku, ne jenom nějaké takové ty. No, ale to cestování se tedy rozhodně tedy zvýšilo, než jako když jsem psa nemívala, to opravdu člověk jel jenom tak k doktorovi nebo, to je fakt, nic, nic jinak nejezdil, no, takhle člověk víc se vydá a když prostě nechci být doma, no, tak se seberu... tedy takhle zavolám třeba, kam chci jet, jo, tak si tam zavolám k nim, jestli budou doma... potom na autobus mě pes dovede, jo, takže to prostě bez problému, v autobusu si řeknu, kam chci jet, to si, když jedu sama, to je i s řidičem domluvím, aby mi pak řekl, až budeme v tom místě... tam potom už zase pes už také je naučený, tak tu trasu také už ví, takže pak už také stačí říct, že půjdeme, já nevím, za Aničkou...“

12. Má ve Vašem případě přítomnost vodícího psa vliv na Vaše trávení volného času?

„...Já myslím, že ne, já myslím, že ne. Jako ne, že by mě omezovala, že mě nenechává dělat si, co já chci doma, jo, když si chci sednout, když prostě chci být u počítače, tak je jasné, že, že si k tomu počítači zaprvé sednu, jdu v takovou dobu, kdy vím, že je už, prostě bylo o ni postaráno, je vyvenčená nebo nakrmená nebo, jo, že prostě ne, já si

sednu k počítači a „holt“ pes bude trpět a že se, jo, nepůjde teď, nepůjde se venčit... ne, to ne. Prostě vždycky o toho psa musí být postaráno, no, pak když je takhle, no, tak ten pes také může odpočívat, také může mít to volno takové, no, no, no. Takže většinou to takhle praktikuju jako v tom volném čase, ale je pravda, že když já něco jako dělám, jo, co chci, nebo i ne co chci, ale co musím doma, ty práce domácí, tak prostě ona jako opravdu leží v klidu, v pohodě, ale jakmile si já pak jdu třeba a že si tak teď si sednu chvilku a v tu ránu se zvedne a už je u mě a už prostě, jo, opravdu to už se jde jako pomazlit nebo to, ale když jako něco dělám, tak ne, neobtěžuje...“

13. Zaregistroval/a jste v užívání vodícího psa nějaké omezení Vaší osoby?

„...Ne, já myslím, že ne... nebo omezilo... co jsem si pořídila vodícího pejska, prostě ke komu třeba jsme dřív chodili, jsou i tací prostě, kam najednou jako se psem ne, ale ne do, jako nemyslím do restaurace, ale takhle prostě někam domů. No, tak dobře, tak když to tak, „holt“ tam chodit nebudeme a hotovo, to nevadí, to mně jako, jo, to jsem se na to povznesla...“

14. Který z přínosů Vašeho psa vnímáte jako nejkladnější?

„...když vede ten pes, tak je to právě takové prostě lepší, no, rozhodně lepší, snazší...“

„...opravdu to splnilo, to opravdu, no, že prostě teď už je pak jedno, jestli je pak hodně sněhu, prostě chci ven někam jít, tak se jde a hotovo...“

„...tu samostatnost potom... v tom místě bydliště tedy rozhodně... do toho Krumlova tak nějaké takové ty, já nevím, ty trasy něco také zvládnou, zvládneme samy (jedná se o fenu Ajdu – pozn. autora)... v tom místě bydliště a takhle to opravdu, že člověk není, není vázaný... oni si opravdu zapamatují...“

15. Jak majitel mluví o svém vodícím psovi?

„...na tu, když jsem sáhla, tak mi byla velice příjemná na dotek...“

„...pak už jsem jí zase natolik věřila...“

„...vodila mě jako dobře, nikdy mě nenavedla, že bych, že bych do něčeho vrazila...“

„...že se pak může na ni člověk jako spolehnout...“

„...je to člen rodiny, ale jako tedy, na kterém mi velice záleží...“

„...vždycky říkám muži, ne, nech, nenapomínej mi tady... na Ajdu jako takovým tónem, já, nech Ajdu na pokoji, protože tohle se mě dotýká, to je jako kdybys takhle mluvil se mnou...“

„...když něco udělám, tak se jí pak omlouvám...“

„...to jsou vlastně moje oči...“

Respondent č. 7

1. Pohlaví: žena

2. Věková kategorie: 37 až 56 let

3. Jaké je Vaše získané vzdělání, popřípadě (původní) profese, povolání?

„...Já mám základní...“

„...Já jsem prakticky dělala zhruba 10 let na telefonní ústředně, mám i rekvalifikační kurz na sportovní a regenerační masáže, ale nedělám to a mám rekvalifikaci na pracovníka v kartonážní výrobě a to teď dělám...“

4. Je Vaše postižení vrozené nebo později získané?

„...Mám vrozenou a postupem jsem přestala vidět úplně...“

5. Jaký byl Váš hlavní důvod pořídit si vodícího psa a jaká okolnost byla nejvíce proti?

„...Toho prvního prakticky, protože tam zaprvé máma mě nechtěla nikam pouštět samotnou. Obrovskou roli v tom hrálo mít psa a v těch sedmnácti... každý chce trochu něco zažít, co jsem mohla zažít jiného než psa... Nebylo to o tom, že bych chtěla pomocníka, protože v té době já jsem nikam moc ani nechodila...“

„...Já pocházím z venkova, zvířata mám ráda. Kamarád měl psa, já ho chtěla také. Když jsem dělala praxi na ústředně u pana B., který kdysi dělal předsedu ČUNS... tak jsme tak přišli na nápad, že bych mohla mít vodícího psa, tak jsme o něj zažádali... Měla jsem to štěstí, že jsem dostala prvního zlatého retrívra v České republice vycvičeného v 93. roce...“

„...Já jsem se tenkrát nebála ničeho... Je pravda, že pár dní před tím než mi psa přivezli, tak mi kamarád... říkal, no, ale nemysli si, moc se neteš, ono to není jen tak... To nebude sranda... Takže mě z té euforie dostal na zem a já jsem najednou... toho psa najednou nechtěla...“

6. Jak dlouho a kolikátého máte vodícího psa?

„...Vodícího psa jsem si pořizovala prvního v 17 a půl letech, což je někdy před 21 lety... Pak jsem tedy dostala Kolju... Fida jsem si pořídila z toho důvodu, že Kolja má spoustu zdravotních problémů - štítnou žlázu, epilepsii, atopický ekzém, který má stále... On potom začal hlavně hrozně špatně vidět...“

7. Kde proběhl výcvik Vašeho vodícího psa/psů?

„...Fena byla vycvičovaná, jako byli cvičitelé a cvičili to doma... Pak jsem dostala Kolju, který byl ze střediska z Jinonic...“

„...Takže jsem si zažádala o nového, já jsem věděla, už asi od koho si vezmu... buďto Jinonice nebo pan D. z Brna, ovšem už tak předem jsem věděla, že vyhraje pan D...“

8. Kdy, kým a jak jste byl/a informován/a o právech a povinnostech, které souvisejí s držním této kompenzační pomůcky?

„...Prakticky od cvičitelů... V Jinonicích jsem se dozvěděla spoustu věcí i jako co se týče celkově, jak se k tomu psovi chovat, jak s ním cvičit dál, jak ho udržovat. Pak jsem s tím jezdila na soustředění, tam se také člověk spoustu věcí dozví... Nejbohatší jsou vždycky zkušenosti lidí...“

9. Jste si vědom/a práv, výhod spojených s držbou vodícího psa?

„...Když jsem šla někam do obchodu, někam do restaurace, do kavárny, bylo hodně míst, odkud mě vyháněli... v tom roce 1993... Povědomí o vodících psech tu bylo hodně málo... V současnosti už je to v pohodě. Problém v městské hromadné dopravě, kdy mě nechtěli do trolejbusu pouštět předními dveřmi v tom roce 1993, 1994, protože tam invalidé nastupovat nesměli... To jsem vybojovávala na dopravním podniku...“

„...Obchody a restaurace už jsou dneska v pohodě, ale nebyly... Byla tu kavárna, kde mě také vyhostili, že tam se psem nesmím, já jsem bohužel tenkrát neměla s sebou doklad vodícího psa... Obchody to samé, přišla jsem do obchodu... to už je také hodně dávno a to jsem tenkrát volala policii...“

„...Nemocnice, tam záleží opravdu oddělení od oddělení... Ted' by to už mělo fungovat v pohodě... V 90. letech... na internu, tam jsem si mohla nechat tu fenu na chodbě a pustili mě tam... když jsem chodila na LDN, tak tenkrát bylo, že pes může do nemocnice, ale nesmí na lůžkovou část... Pak byly situace, kdy jsem byla hospitalizovaná já, když mě vezli do nemocnice na vyšetření, tak mi jednou do sanitky psa vzali a někdy ne. Ale pak byly situace, kdy jsem tam byla hospitalizovaná, když jsem byla na interně, tak mně tam nedovolili, aby mi tam manžel přivedl třeba jenom na chodbu psa ukázat... Na ženském normálně vodící pes za mnou chodil na pokoj... Byly i ordinace, kde jsem měla problém, musela jsem si ho nechat odloženého, ale když jsem byla doporučena na alergologii, imunologii... Paní doktorka... měla jsem pocit, že nevyšetřuje mě ale pejska...“

10. Jste si vědom/a povinností spojených s držbou vodícího psa?

„...musím nést i zodpovědnost za toho psa...“

„...já ho nemůžu nikde nechat, tady doma ještě...“(o jednom ze svých psů – poznámka autora)

„...a to není jenom ho dojít vyvenčit a nakrmit a učesat, ale je to veterina, je to zajistit mu všechno to nejlepší...“

„...Musí člověk tomu psovi zařídit nebo zajistit veškeré hygienické podmínky, pravidelný režim, dobrý zdravotní stav, musíme ho udržovat v dobrém zdravotním stavu, takže veškerá očkování, odčervování, péče v zimě o tlapy, o kožich, odblešovat, aby ten pes mohl fungovat. Kdykoliv jakékoliv problémy zdravotní řešit... Udržet toho psa v té formě, aby byl opravdu vodící pes... Toho psa opravdu využívat k tomu vodění...“

11. Postřehl/a jste ve svém životě něco nového prostřednictvím Vašeho psa? Přinesl Vám Váš vodící pes do života zásadní změnu?

„...To si nejsem vědoma... Jako určitě se podstatně víc člověk pozná s lidmi, má stoprocentně větší možnosti jakoby kam se dostat, nebo do určité míry... na plavecký stadion s ním nechodím... Poznávám spoustu dalších lidí. Já bych to možná přirovnala trošku, že tady znám spoustu těch lidí, těch pejskařů, že nás něco spojuje, tu skupinu lidí, že nejenom to, že nevidíme, ale i ti psi, takový ten společný zájem...“

12. Má ve Vašem případě přítomnost vodícího psa vliv na Vaše trávení volného času?

„...To prakticky souvisí s těmi dovolenými. Svým způsobem také, ale je pravda, že s tím psem mě to vytáhne ven, že musím ven, musím ho někde nechat proběhnout... Donutí mě to jít ven...“

13. Zaregistroval/a jste v užívání vodícího psa nějaké omezení Vaší osoby?

„...Jo, určitě, jo. Není to o tom, že se jenom sbalím a jedu si, kam chci. Musím přizpůsobit režim i tomu psovi. Takže třeba, když jedu na dovolenou, musím přemýšlet o tom...“

„...V těch 90. letech... nebyl absolutně problém v Itálii najít ubytování... Ale ve 2001 sehnat hotel, kam Vás vezmou s vodícím psem, to byl nadlidský výkon v Chorvatsku... V Itálii ted' také vůbec nebyl problém... Problém je potom... s venčením a tak, všechno prostě přizpůsobit tomu režimu toho psa... Nemůžu nechat tak dlouho samotného, musím s ním...“

14. Který z přínosů Vašeho psa vnímáte jako nejkladnější?

„...Doprovod a společník... je to „parták“ na cesty...“

15. Jak majitel mluví o svém vodícím psovi?

„...jsem v něm měla vždycky a všude obrovskou psychickou oporu, kdykoliv jsem kamkoliv jela, tak já jsem věděla, že ten pes mě nedá a že jsme dvojka...“

„...ona nebyla schopná nic vyřešit, to bylo zavazadlo navíc. Já jsem jí nevěřila, na těch známých trasách ano, ale v cizím prostředí moc ne... Tenhle... já jsem věděla, že mě stoprocentně dovede tam, kam potřebuju...“

„...že za ně (psy – poznámka autora) budu dýchat...“

„...ano, miláček, ano, ale zároveň i pomocník, a když už tedy ta práce na tom psovi je vykonaná, tak já si ho „přizkázím“ sice k obrazu svému, ale zachovám tam takové to, aby po mně nezůstávaly nikde nějaké špatné stopy, neberu ho zásadně do postele... aby mi nežebral...“

„...Co jsem měla tedy u každého psa, u všech třech psů, tak bylo, že všichni tři psi po předání fungovali chvíli...“

„...nedokážu si představit, že bych měla být bez psa...“

„...nedokážu si představit, že bych ho (psa – poznámka autora) dala pryč... a s tím psem budu žít dál, ten u mě dožije za každou cenu...“

„...to, co ten pes dá, tak ale zároveň i mu musí dát ten nevidomý...“

„...to soužití dvojice je obrovské, taková opravdu velká vazba...“

„...Po zkušenostech dneska už nechci za žádnou cenu „zlaťáka“, jako jsem na něm trvala... jsou to osobnosti... mně se „zlaťák“ hrozně líbí, já bych si ho pořídila jako doplněk, ale ne na práci, já s ním nemám dobré zkušenosti. „Labrouš“... všude všechno sežerou, ale zase na druhou stranu oni jsou chytrí, oni umí...“

„...přes ty psy se navazují hodně kontakty...“

„...mít „partáka“ na tu cestu...“

„...mazlím se s nimi, hraju si s nimi, ale jsi pes...“

Respondent č. 8

1. Pohlaví: žena

2. Věková kategorie: 18 až 26 let

3. Jaké je Vaše získané vzdělání, popřípadě (původní) profese, povolání?

„...aktuálně zatím středoškolské s maturitou, ještě nemám dokončenou školu...“

„...no, pracuju, ale zároveň, teď to mám tedy přerušenu školu, ale jakoby v zásadě i studuju...“

4. Je Vaše postižení vrozené nebo později získané?

„...více méně vrozená asi ne, ale v kojeneckém věku jsem vlastně přišla o obě oči, jakože důsledkem nějakých nádorů...“

„...Nedá se to asi úplně jasně říct...“

5. Jaký byl Váš hlavní důvod poříditi si vodícího psa a jaká okolnost byla nejvíce proti?

„...No, já jsem vlastně viděla, jak ti psi fungují u nějakých svých známých, a viděla jsem, co ti psi umí, viděla jsem, že by mi to mohlo jakoby pomoci, třeba že hodně cestuju, hodně se pohybuju, takže jsem viděla jakoby, v čem by mi to mohlo pomoci, třeba právě že by mě to mohlo zrychlit, nějakým způsobem, ujistit v tom terénu, samozřejmě jsem předtím chodila, že jo, s holí, normálně jakoby „prostorovku“,“

orientaci prostorovou jsem nějak jakoby měla zvládnutou. Myslím si, že to je základ, protože pokud tohle člověk nemá, tak si myslím, že by si vůbec neměl psa pořizovat...“

„...já jsem prostě naznala, že v podstatě mě to tak nějak ujistí v té chůzi, zrychlí mě to, pomůže mi to vlastně už potom v těch jednotlivých věcech, které ten pes už zvládá, že jo, že nachází různé věci a vyvádí z nepřehledných situací a tak...“

„...tak věděla jsem, že to je určitá zodpovědnost, že to není jen tak jako že pomůcka, kterou odložím... Ale já jsem třeba, k těm psům mám celkem vztah od malička a celkem jsem se o to začala i hodně zajímat o tu kynologii, takže to nemám jenom jako pomůcku určitě, ale v podstatě jsem věděla, že si nějakého psa pořídit chci, už jakoby malá, ale nejen, že bude vodící, to byl takový až poslední impuls jakoby. Ale takže jako až tak proti tam moc nebylo. Jako trochu jsem se toho bála, že jo, člověk přece jen vlastního psa jakoby nikdy neměl, ale, ale spíš tam převažovaly ty pro...“

6. Jak dlouho a kolikátého máte vodícího psa?

„...Já mám, to teď bude v červnu 6 let, co mám vlastně svého prvního psa a teď to vypadá, že budu mít druhého za chvíli...“

„...V současnosti mám prvního psa...“

7. Kde proběhl výcvik Vašeho vodícího psa/psů?

„...No, cvičila ho organizace Pes pro tebe, prostě těch organizací je hodně a já, když jsem vlastně přemýšlela, odkud si toho psa vlastně vezmu, protože jsem o tom tolik nevěděla, tak jsem si nejdřív jakoby zjišťovala... A tady se mi třeba hodně líbilo právě to, že toho psa jakoby, že ti psi nejsou v kotcích během toho výcviku, že jsou v bytech. Což v podstatě já považuju za velké plus a že tam je takový hodně individuální přístup, že se třeba cvičí málo psů najednou a tak... i teď zpětně jsem jako ráda, že jsem si vzala psa tam a dalšího si budu brát také určitě tam...“

8. Kdy, kým a jak jste byl/a informován/a o právech a povinnostech, které souvisejí s držním této kompenzační pomůcky?

„...Tak já jsem si, hodně jsem si našla sama, třeba na internetu. Hodně mi řekly ty výcvikové stránky přímo, prostě dvp.cz, kde vlastně jsou jakoby nějaké základní věci, pak tedy hodně i ti, i potom ti cvičitelé, kteří jakoby mi psa předávali, mi toho spoustu řekli a i třeba známí, kamarádi, kteří psa mají...“

9. Jste si vědom/a práv, výhod spojených s držbou vodícího psa?

„...Určitě, určitě ten pes nemusí mít třeba náhubek třeba ve vlaku nebo takhle, v autobuse to je takové dost sporné, záleží také na společnostech různých dopravních, ale většinou to jde, většinou, i když ho chtějí, tak se to uhádá tak nějak. Ono tam se jim často stírá to, že jakoby mají, mají jasně dané tedy v přepravních podmínkách, když se člověk podívá, tak tam mají dost často dané, že pes musí mít náhubek, ale zároveň tam mají, že nesmí odmítnout přepravit vodícího psa, takže takové dost jakoby, že jakoby není, není úplně... většinou fakt jako z 99,9% se mi stalo, že, že v pohodě a nebyl s tím nikdy problém. Pak jako samozřejmě další věc je ta, že ten pes má přístup víceméně všude do různých restaurací všech možných a i když tam je zakázaný pes, tak v podstatě ten vodící. Asi jednou se mi stalo, že nás někam fakt jako že nevzali, protože ti psi tam prostě nesměli, a tak jsme se jako pak už nehádali od nějaké doby a otočili jsme se a šli jsme pryč. Ale jinak jakoby s tímhle tím není problém. Ale vím, že to jako tak je, že, že ti psi prostě můžou. A teď je to tak, že začali se řešit i nemocnice, že ten pes tam vlastně může být i, i jakoby v rámci hospitalizace toho člověka, ale samozřejmě je, myslím si,

že to je hodně na zvážení, jestli fakt to je dobrý nápad, protože pokud vím, že budu někde, že budu někde prostě v nemocnici, nebudu se moct o toho psa tak úplně starat, nebudu ho moct venčit, tak si ho tam asi nebudu brát, že jo. Ale jako... toto právo tam je, ale také to tam je ošetřené tím, že ten člověk musí být schopen se o toho psa postarat. Si myslím, že to tam nějak je zmíněné toto. Takže všechna tahle veřejná místa jakoby jsou přístupná s tím psem, kam běžný pes nemá přístup. A jezdí vlastně ten pes jakoby zadarmo jako průvodce, že jo, toho nevidomého člověka. Což třeba vím, že v některých i městech v MHD funguje to, že může jet jak člověk jako doprovod, tak i ten vodící pes že jede zdarma, ale to je jenom někde a není to jako třeba ve velkých městech v Praze, v Brně, to je...“

„...občas to bývá tak právě buď člověk, nebo pes a vím, že to tak je třeba i v těch různých meziměstských, že buď tedy člověk, nebo pes. Ale teď tedy udělaly nově České dráhy, že ten vodící pes jede zadarmo vždycky, i když je to, i když jede normální průvodce... to udělaly nové. To je teď asi dva měsíce staré...“

„...když vlastně ho venčím, že nemusí se venčit na vodítku, že to někde v některých městech je, ale to už jsou asi zase vyhlášky jednotlivých měst, to si nejsem úplně jistá... A nemusím po něm tedy sbírat... bohužel také ve větších městech, že se to nemusí, no. Samozřejmě také má člověk trochu soudnost, že jo, kde, kde to je...“

10. Jste si vědom/a povinností spojených s držbou vodícího psa?

„...Tak povinnosti, to je asi stejné jako u běžných psů, nebo já nevím jako, povinnost má jakoby, jak se, jak se to úplně myslí, no, jako prostě nebudu toho psa týrat, že jo, nebudu ho... budu se k němu chovat nějak normálně, no, tak nějak prostě, že jo, musím se o něj starat, musím ho krmit, musím ho prostě venčit, musím zajistit, aby byl v nějaké takové pohodě asi i psychické, že jo, aby prostě netrpěl, nestrádal. Já zase nevím, co si pod tím asi úplně představit dalšího...“

11. Postřehl/a jste ve svém životě něco nového prostřednictvím Vašeho psa? Přinesl Vám Váš vodící pes do života zásadní změnu?

„...tak určitě ten pohyb se mi zjednodušil, já to, já to považuju za velké plus, třeba. A vím, že většina lidí, co takhle má psa, tak jakoby to hrozně chválí... jsou lidé, kteří by ho vůbec nechtěli přímo, ale určitě, určitě takové to, ta nezávislost v tom prostoru, jako že já vždycky říkám, já považuju, považuju, no... prostě vidím rozdíl mezi samostatný a nezávislý. Já vždycky říkám, já s tím psem jsem fakt nezávislá, protože třeba, když vylezu někde, příklad, když vylezu někde z metra a vím, že chci jít, vím, že chci jít na schody, které jsou třeba veprostřed, tak já, když jsem byla bez psa, tak jsem si prostě musela dohledat a nevěděla jsem, jestli jsou třeba metr vpravo, dva metry vlevo, prostě... nebyla jsem si úplně jakoby jistá, zatímco tomu psovi řeknu schody a on mi je prostě najde, že jo, takže v takovýchto věcech nebo třeba nějaké vyvedení z nějakých, nevím, nepřehledných situací, třeba výkop, že jo, se někde to a já třeba o něm ani nevím, že tam je, protože ten pes mi ho obejde, a zatímco když... sama, tak vždycky jsem musela přemýšlet, jak se mu vyhnu a že tam je a, a prostě je to, je to v obecné rovině, si myslím, že mi to fakt zjednodušilo ten pohyb v městě jakoby nebo tím, že chodím hodně a cestujeme hodně...“

12. Má ve Vašem případě přítomnost vodícího psa vliv na Vaše trávení volného času?

„...Určitě, protože tím, že to právě není pro mě jenom pomůcka, je to pro mě tak nějak něco mnohem víc, tak je to tím, že jsem se o tu kynologii vždycky celkem zajímala, tak, tak třeba dělaly, zkoušely (jedná se o fenu – pozn. autora) i různé jiné věci, zkoušely jsme jedno období chodit na agility, což je vlastně takový sport pro psy, děláme dogdancing, spolu zkoušíme a také jakoby prostě si tak různě hrajeme a baví mě to hodně obecně pracovat s těmi psy, že, že třeba jsme chodily i jezdíme, jezdíme třeba i na soustředění, že jo, vodících psů, takže i tam se dělají takové nějaké věci různé, tam se třeba právě oprašuje se tam ta, ty schopnosti toho vodícího psa jako takového, ale i se tam dělá spousta jiných věcí třeba, ale i během toho roku, si jako myslím, že se tomu psovi docela věnuju a že mě to baví, takže určitě to je pro mě i záliba jako taková, že to není jenom ta pomůcka...“

13. Zaregistroval/a jste v užívání vodícího psa nějaké omezení Vaší osoby?

„...Tak musím třeba řešit, když jsou místa, kde opravdu ten pes jakoby nemůže, nevím, půjdu tamhle do sauny, že jo, tak tam si ho třeba nevezmu, tak třeba přemýšlím už, jestli jako jak dlouho budu pryč, jestli ho třeba můžu nechat doma, on vydrží sám takhle, že jo, ale nevydrží, nevydrží doma prostě dva dny v kuse, nebo prostě takhle celý den, takže chce venčit třeba... takže, takže už takhle přemýšlím, že jestli si ho tedy někomu předám, nechám hlídat, nebo jestli ho můžu nechat doma, jestli budu pryč třeba takhle v nějakém takovémto místě jenom krátkou dobu, nebo jestli třeba jsme jeli někam na týden, kde jsem řešila, že ten pes by nebyl úplně dobrý, se chodily nějaké výlety a byl by tam otrávený a já potom také z toho tak nějak, takže jsem ho třeba dávala hlídat, ale to si myslím, že bych řešila u jakéhokoliv psa, že nevím, jestli to až tak úplně souvisí s tím vodícím jako takovým, naopak právě ten vodící tím, že se mnou může skoro všude, tak, tak vím, že u normálního psa bych to musela řešit jakoby častěji, tedy tyto věci, jo, že vlastně tím, že běžný pes by se mnou nemohl, že jo, všude možně chodit, tak bych ho musela takhle nechávat buď hlídat nebo doma častěji, ten vodící je v tomhle výhoda určitě. Ale možná takhle leda, no, jinak nějak omezení jako taková mě žádná asi nenapadají...“

14. Který z přínosů Vašeho psa vnímáte jako nejkladnější?

„...No, nejkladnější přínos, tak určitě v podstatě možná to, co už jsem zmínila, no, že, že si připadám jakoby méně závislá na tom okolí nějak. Protože je pravda, že když mi třeba někdo popíše nějakou trasu, tak já jsem schopná spíš tam s tím psem dostat jakoby, než, než prostě když jsem byla bez psa. Já nemám třeba problém se jakoby zeptat, jako nebyla jsem nikdy taková, že bych, jsou lidi, kteří prostě bez toho psa nikam nejdou, což mi přijde také takové zvláštní, že jsou na něm strašně závislí, já jsem schopná jít i bez psa, ale vnímám to, že s tím psem je to mnohem jednodušší, protože prostě člověk tu trasu vnímá úplně jinak, a když jde bez toho psa, tak v podstatě, když jdu s tím psem a někdo mi to popíše, tak mi to může skoro popsat tak, jako kdyby to popisoval někomu, kdo vidí, samozřejmě co se týče nějakých vizuálních věcí, jako je tam ten červený barák a tak, ale, ale spíš jako že přejdou se dvě křižovatky, pak tam budou přechody, pak se půjde doprava, jsou tam schody a prostě takovéto věci, které já bych si musela jakoby tou holí ohledávat, ten pes, tomu psovi to řeknu, a když už je vidí, tak mi je prostě ukáže, tak dá se ta trasa vnímat tak nějak komplexněji, jakoby že, že, že to není

„furt“ jednotlivé naučené, nadrcené věci, ale že už prostě tak nějak se to dá vnímat takhle, nějak lépe a musím říct, že v tomhle je pro mě ten přínos asi veliký, že, že opravdu jsem taková nějaká, si připadám jakoby méně, méně závislá na tom okolí, nebo na tom, na těch... kolemjdoucích, které potkám, a řešit třeba i v místech, které neznám... To hlavní, že, že, ale asi i na známých trasách jako, myslím, že to není důvodem známých těch. Ale asi taková ta nezávislost...“

15. Jak majitel mluví o svém vodícím psovi?

„...No, tak určitě mám k němu kladný vztah, já vůbec nevím, co na tom jakoby popisovat tak nějak. Jako že myslím, že ona je na mně hodně závislá a já jsem za to ráda, protože já nemůžu, já potřebuju psa, který ví, že patří ke mně a který ví, že, že prostě neodejde s někým cizím třeba, což ona neodejde, ač je labrador, tak je hodně závislá, což oni až tak často nebývají tedy a tak nějak je hodně fixovaná na mě, což já jakoby potřebuju a tak, takže asi tak, no. Jako že mám, mám k ní, máme spolu, myslím si, hodně úzký nějaký vztah, kdy to není jenom o tom, že ona by mě vodila a nějak jakoby, nějak jako nic jiného, a, ale že, že tam je, že to tam je i jakoby hlubší. No, že prostě ona, je na ní vidět, že mě vodí ráda, že ji to baví, kdykoliv vezmu postroj, tak ona začne prostě vrtět, a je, je, že vypadá, že jí to prostě dělá radost, ona je taková zodpovědná takže. No, tak mě to také tak jako naplňuje, že prostě, že to nedělá jenom, protože musí, což si myslím, že je hodně důležité. Ale to také záleží na tom, jak je ten pes cvičený, no, že, že potom když cvičí jakoby spíš na radost a na pozitivnost, tak, tak ho to mnohem víc baví, než když se to nadrtí a pak to dělá jenom, protože musí, a je z toho ve stresu. A to jsou všechno věci, nad kterými já tak nějak přemýšlím, no, když už si toho psa беру...“

Příloha č. 3 - Otázky polostandardizovaného rozhovoru v plném rozsahu

1. Pohlaví

- a. Muž
- b. Žena

2. Věková kategorie

- a. 18 až 26 let
- b. 27 až 36 let
- c. 37 až 56 let
- d. 57 let a více

3. Jaké je Vaše získané vzdělání, popřípadě (původní) profese, povolání?

3. 1. Vzdělání

- a. Základní
- b. Středoškolské
- c. Vysokoškolské
- d. Další kvalifikace

3. 2. Profese, povolání

- a. Studující, kvalifikující se
- b. Pracující
- c. V domácnosti (nezaměstnaný/á, invalidní důchodce nebo starobní důchodce)

4. Je Vaše postižení vrozené nebo později získané?

- a. Vrozené
- b. Získané
- c. Nelze specifikovat

5. Jaký byl Váš hlavní důvod pořídit si vodícího psa a jaká okolnost byla nejvíce proti?

5. 1. Hlavní důvod pro

- a. Soběstačnost
- b. Zabránění omezování osobní svobody
- c. Bezpečnost, bezpečnější a rychlejší chůze
- d. Zhoršující se zrak, nevidomost

- e. Mít psa
5. 2. Hlavní důvod proti
- a. Závazek na určitou dobu
 - b. Obavy, jestli to zvládnou
 - c. Žádný
6. Jak dlouho a kolikátého máte vodícího psa?
- 6.1. Jak dlouho máte vodícího psa?
- a. Méně než 5 let
 - b. 5 až 10 let
 - c. 11 až 15 let
 - d. 16 až 20 let
 - e. 21 let a více
- 6.2. Kolikátého máte vodícího psa?
- a. První
 - b. Druhý
 - c. Třetí
 - d. Čtvrtý
 - e. Pátý
7. Kde proběhl výcvik Vašeho vodícího psa/psů?
- a. Škola pro výcvik vodících psů
 - b. SVVP (popř. tytéž prostory, ale nenesly současný název)
 - c. Pes pro tebe
 - d. Soukromý cvičitel vodících psů
8. Kým a jak jste byl/a informován/a o právech a povinnostech, které souvisejí s držním této kompenzační pomůcky?
- a. Individuálně
 - b. Jiná osoba s postižením, přítel/přítelkyně
 - c. Instituce, cvičitelé
 - d. Soustředění s vodícími psy
9. Jste si vědom/a práv, výhod spojených s držbou vodícího psa?

a. Ano

b. Ne

9.1. Jakých práv a výhod?

a. Přístup do obchodů a restaurací

b. Přístup do nemocnic, zdravotních středisek

c. Přeprava dopravními prostředky, užití náhubků

10. Jste si vědom/a povinností spojených s držbou vodícího psa?

a. Ano

b. Ne

10.1. Jakých povinností?

a. Péče o psa

b. Venčení, volnost pohybu

c. Nesmí být použit na něco jiného (lov)

d. Neublížovat mu, netýrat ho, aby netrpěl, nestrádal

e. Přihlásit psa na úřadě

f. Naučení se a trénování povelů

g. Zodpovědnost za chování psa

11. Postřehl/a jste ve svém životě něco nového prostřednictvím Vašeho psa? Přinesl Vám Váš vodící pes do života zásadní změnu?

a. Ano

b. Ne

11.1. Co nového, jakou zásadní změnu?

a. Člověk s vodícím psem jinak působí na lidi, více se lidé všimají

b. Plynulost, bezpečnost a rychlost chůze

c. Soběstačnost, nezávislost

d. Více kamarádů, více člověk komunikuje, je více mezi lidmi

e. Povinnost i radost, vrací péči a lásku

f. „Parták“ a kamarád

g. Bezpečnost

h. Více pohybu venku, více cestování, více možností, kam se dostat

12. Má ve Vašem případě přítomnost vodícího psa vliv na Vaše trávení volného času?

a. Ano

b. Ne

12.1. Jaký vliv?

a. Svobodný pohyb

b. Procházky, pohyb

c. Účast na společenských akcích, setkání s lidmi

d. Hraní si se psem, sport se psem

13. Zaregistroval/a jste v užívání vodícího psa nějaké omezení Vaší osoby?

a. Ano

b. Ne

13.1. Jaké omezení Vaší osoby?

a. Potřeba dodržovat režim – venčení

b. Vstup do prostor, kde vodící pes být nemůže

c. Vstup do divadla

d. Hlídní, pokud bych potřeboval/a odjet

e. Zákaz návštěv se psem ke kamarádům

14. Který z přínosů Vašeho psa vnímáte jako nejkladnější?

a. Usnadnění života - volnost pohybu, usnadnění a bezpečnost chůze, spolehlivý průvodce

b. Samostatnost, soběstačnost, nezávislost

c. Společník, „parták“

d. Pocit povinnosti

15. Jak majitel mluví o svém vodícím psovi?

a. Kladně

b. Záporně